

và cuộc tình xảy ra, bắt đầu âm thầm, sau biến thành một cuộc hẹn hò. Họ sống với nhau một tuần, làm tình với nhau. Làm tình và sống với nhau trong khi biết rằng để rồi chia tay.

Phần thứ ba là việc Bertrand và Françoise nhận biết cuộc đàn diêu giữa Dominique và Luc. Thái độ của Bertrand là :

«Ania vẫn yêu em : vừa đủ để sẵn sàng quên chuyện vừa rồi, nhưng cũng không nhiều quá để có thể ghen và khổ vì em mãi. Tùy em lựa chọn» với Françoise, Dominique được tha thứ và có cảm tưởng Françoise như là mẹ mình và muốn khóc.

Với quan niệm Đông Phương, **CÓ MỘT NỤ CƯỜI** là một tác phẩm vô luân, với xã hội phương Tây, câu chuyện được kể lại sôi nổi, thân nhiên, và thỉnh thoảng đôi chỗ rất điệu dáng. Và giữa xã hội Việt Nam, **CÓ MỘT NỤ CƯỜI** là một cuốn sách sa đọa.

Nhìn ở khía cạnh một người đọc và một cuốn sách, **CÓ MỘT NỤ CƯỜI** là cuốn sách của tuổi trẻ, của sự thật, nằm trong một lý thuyết : hiện sinh và phi lý.

Ngày nay cao trào thuyết lý trên đã chừng như hết sôi nổi. Và đó cũng là một thứ «dấu chân», **CÓ MỘT NỤ CƯỜI** là một dấu chân của một thời kỳ.

Trở lại với cuốn sách, **CÓ MỘT NỤ CƯỜI** được viết bằng một cú pháp vững vàng, một cách suy luận có luận cứ.

Dưới đây là đoạn thiếu nữ và người đàn ông đi sống với nhau một tuần vào ngày cuối cùng:

— Em nên biết là sau mười lăm hôm chung sống, còn nói được với nhau một câu «Em rất đáng yêu» là một chuyện không thường thấy.

Tôi cười phản đối :

— Nhưng đây là một tuần trăng mật, không phải một vụ chung sống tầm thường.

Anh buông tôi ra :

— Dĩ nhiên, phải thế.

Với tình cảnh chiến tranh Việt Nam, **CÓ MỘT NỤ CƯỜI** là cuốn sách có thể nói không có giá trị gì. Nhưng trên phương diện là người nói chung **CÓ MỘT NỤ CƯỜI** có thể được đọc và không bị ném bỏ sau khi đọc xong.

H.M.H.

Giấy phép số 292 CDV/TTND ngày 9-10-1961

Chủ nhiệm : **NGUYỄN - VỸ**

In tại nhà in riêng của **PHỔ - THÔNG**

24 Nguyễn an Ninh — SAIGON

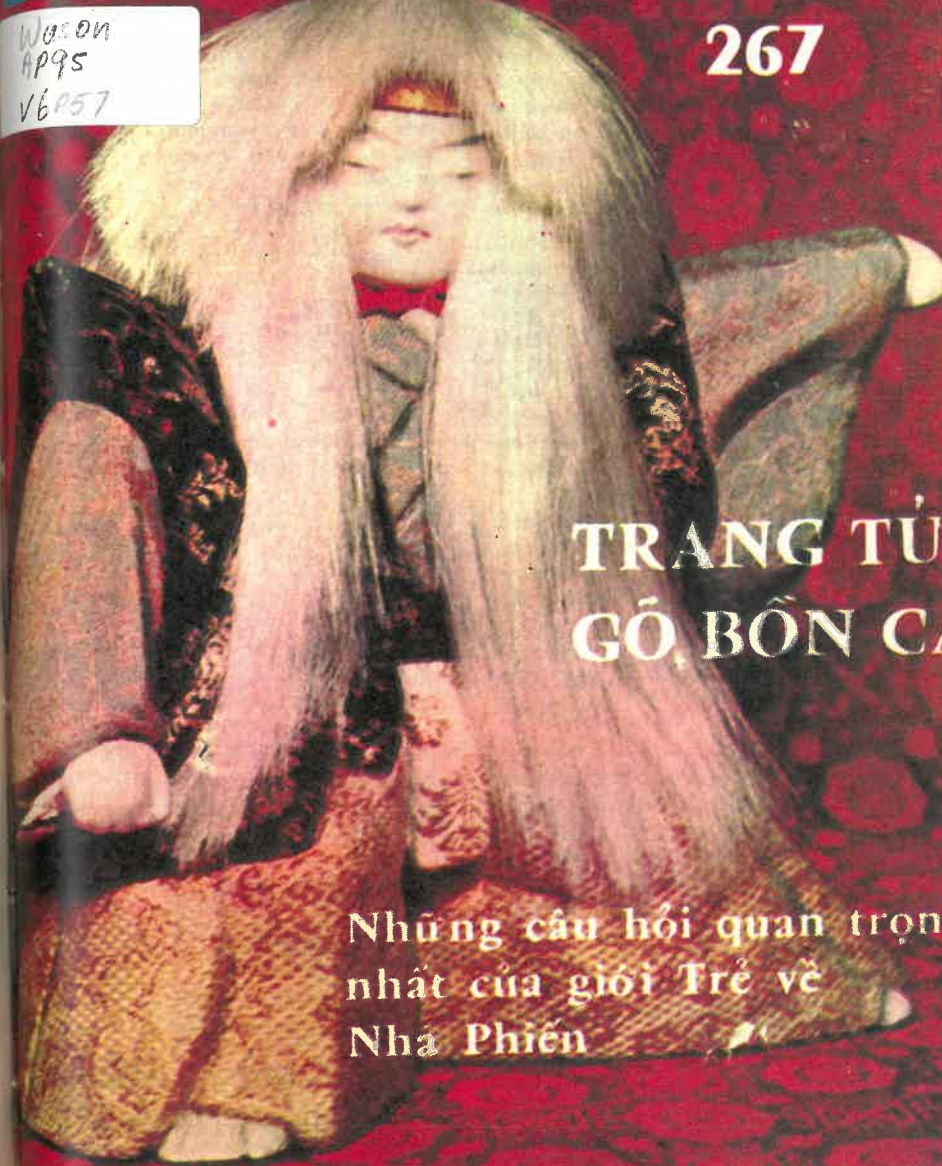
Điện thoại : 23.971

Giá: 50đ

Công sở : gấp đôi

PHỔ THÔNG

267

**TRANG TỬ
GỖ BỒN CA**

Những câu hỏi quan trọng
nhất của giới Trẻ về
Nhà Phiến

Học :

- Y Tá
- Tá viên điều dưỡng
- Cứu thương
- Cấp cứu phi hành

Dùng :

- Thuốc trong gia đình
- Hành nghề trình dược viên
- Làm tài liệu Y học
- Các phương pháp ngừa thai

TÌM MUA CHO ĐƯỢC :

CẨM NANG Y HỌC TOÀN KHOA

của **Bác Sĩ NGUYỄN HOÀNG MAI**

Tổng phát hành : NAM CƯỜNG
185, Nguyễn Thái Học SAIGON

TẠP CHÍ

phổ thông

Giám Đốc, Chủ Bút:

NGUYỄN VỸ

Tổng thư ký Tòa soạn:

PHAN THỊ THU MAI

Tòa Soạn:

233 Phạm Ngũ Lão Saigon

ĐT. 24814

Chúng tôi hoàn toàn không chịu trách nhiệm về những bài lai cáo của bạn đọc theo thể lệ chung của các tạp chí quốc tế. Bài lai cáo không đăng, không trả lại. Các Sách Báo Việt Ngữ ở trong nước được tự tiện trích đăng những bài trong tạp chí **PHỔ THÔNG**, nhưng yêu cầu đề rõ xuất xứ: « trích tạp chí **PHỔ THÔNG** » và đừng viết tắt. Cấm trích, dịch, phỏng đăng vào sách báo Ngoại Quốc mà không xin phép. Tous droits de traduction, d'adaptation, et de reproduction même partielle, réservés pour tous pays. Copyright by **PHỔ THÔNG**, printed in Việt Nam.

P.T.

Bài vở, Kỹ thuật, Trình bày
CAO ĐẮC BỪ

Năm thứ XIII — Số 267 — 15-5-1971

- 1— Hộp thư Tòa soạn
- 2— Một số tăng đội lốt thượng tọa...
- 3— Phổ Thông thế nào? Làm sao? của ai?
- 4— Thử tài của Bạn
- 5— Phổ Thông đây đó
- 6— Thơ Ngông: Trần Giác Nha Phiến
- 7— Đánh Cá Từ Ngoại Từng Khổng Gian
- 8— Phổ Thông đi và sống:
Một hình ảnh cũ của Hương Điền
- 9— Phương Cách mới để bỏ tạt hút thuốc lá
- 10— Thời chia lìa (truyện)
- 11— Những sứ giả của ma vương
- 12— Những câu hỏi quan trọng nhất của giới trẻ về ma túy
- 13— Người tuyết có thật?
- 14— Bạn hãy yêu thương kẻ thù của bạn!
- 15— Phổ Thông giới thiệu non nước Việt Nam:
Đường Về Bình Định
- 16— Ai là cha đẻ của Tarzan?
- 17— Người gác ngọn núi giết người
- 18— Lần cuối cùng (truyện)
- 19— Trang Tử gõ bôn ca
- 20— Những giòng thơ mới:
Thơ Lục Bát
- 21— Những mùa mưa lãng quên (truyện)
- 22— Sinh Hoạt Văn Nghệ
- 23— Đọc một cuốn sách:
Mùa Thu Đông Kinh
- 24— Xem một phòng tranh
Triển Lãm ở viện Đ.H. Vạn Hạnh
- 25— Nghe một băng nhạc:
Tình Hồng cho Em
- 26— Xem Vô Tuyến Truyền Hình.

PHỔ THÔNG

Góp phần xây dựng Văn Hóa Việt Nam
Phổ Biến Văn Hóa Đông Tây Kim Cồ

PT	TRANG
NGUYỄN VỸ	8
PT	10
ĐÀU BẾP	12
VIỄN VỌNG KÍNH	14
HẢO TÂM	17
HOÀNG VINH	18
PHẠM HỒ	22
NGUYỄN CHÂU	28
NGUYỄN MAI	35
PHƯƠNG BẢO	41
NGUYỄN YÊM	46
VƯƠNG MINH	51
TÔ MINH NHẬT	57
HỒNG PHONG	60
LƯƠNG THẾ ĐÔNG	67
YÊN CHI	72
LAN	78
NGUYỄN BÁ THỂ	83
HOÀNG TUYẾT KHANH	90
TỪ KẾ TƯỜNG	96
ĐẶNG BẢO TRÂM	105
H.M.H	108
HỒNG PHONG	110
Đ.B.T	112
N.M.	113

hộp thư tòa soạn

● Tòa soạn vừa nhận được bài của các bạn có tên sau đây. Người phụ trách đang đọc và lựa đăng dần :

Nguyễn Đăng Hà (Chết rồi tan, Địa cầu rồi cũng ra đi, Xa người, Tâm diệt mùa đời), Hoàng Ngọc Thạch (Trên đỉnh đam mê, Giọt lệ quê hương), Hồ Xuân Nhiễm (Vô tình, Nhũ), Vũ Trọng Cư (Căn gác chung, Mùa hạ cuối), Trần Quang Thiều (Gôi Huế), Trương Phương Huy (Thị trấn trên sương), Dạ Vũ Miên Trường (Nửa đời) Nguyễn Đăng Hà (Đuối, Mộng, cơn mộng, Trông đôi mắt Phụng, vài bước Duyên đi), Trần Miên Sơn (Những bài sáu tám tháng năm), Lâm Hoài Thy (Tình buồn, Tình thơ), Hồ Diệp Hoài Xuân (Chiều hoang trên bãi biển), Dạ Vũ Miên Trường (Bài cho một người H.V), Lê Xuân Huy (Ngày về, còn nhớ hôm nào), Hồ Xuân Nghiễm (Đêm ở lại, Vô duyên), TB-DZA THANH

BÈN (Chuyện tình đang dở), Nguyên Chính (Mưa miền giới tuyến, Bâng khuâng, hai phiên khúc tình mê), Thành Sơn (Tình yêu vào mùa hạ), Nguyễn Đăng Hà (Khóc trắng thiên thu, Khóc tình, Lạ gì, Phúc cùng, Phải chăng em đã lên đường thụ thai, Tổ Hoa buồn, Tổ Hoa trong mưa, Thích đi hoang, Hương xưa, Người xa, Bài tiếc nhớ vô biên, Trong buổi xa người, Bài nghìn năm), Trần Trung ngôn (Nước mắt rêu rong, Mưa giông), Thương Hoài Anh (Tìm em), Huyền Lan (Lời của tình yêu hấp hối, Người ra đi, Mấy vòng khói thuốc bay cao), Cao thị Vân (Tranh đòi học sinh), Tường Bá (Những bài thơ nhỏ), Mậu Liên (Cuộc cờ, Sương đoạn trường), Thủy Tử (Điềm xa, Đường đời xuyên qua đôi mắt), Tường Bá (Lòng buồn như nước trên sông, Buổi chiều ngồi ở Tour d'argent), Thủy Tử (Thoát thế), Nguyễn Từ Danh (Mưa cõi âm), Hoàng Linh Trung (Tình Nhớ, Giọt buồn), Vũ Bội Ngọc (Cho người năm cũ), Việt Linh (Thồn Thức), Lăng Du Tử (Cắm gấu), Nguyễn xuân Lầu (Niềm thương trở giấc), Luân Vũ (Hồi sinh, Yên lặng, Lời gọi), Kim Đan (Buồn, Thuyền xa), Cao Tường Huy (Nói với em, Trên quê hương đó, Qua mấy mùa trăng, Người về và nỗi buồn còn đó, Một mai trở về, Biều ngữ, Tôi còn làm thơ, Men, Thơ và rượu, Thơ của người mất trí).

■ Nhắn tin riêng

MANG VIÊN LONG (Tuy Hòa)
Cảm ơn anh về cuốn sách và

Số 268

PHỔ THÔNG

7

lời thăm. Khi nào vào Saigon, có thể nói H.Đ.H. Quan đưa đến nhà chơi. Thân (CĐB)

● MUỜNG MÁN (Huế)

Đã đọc được thư do N.M chuyển Cái truyện đăng bên tuần báo Tuổi Ngọc và bài thơ đăng bên này. Có gì gửi thêm cho với. Vẫn mong bình thường tất cả để còn gặp lại nhau.

● NGUYỄN NGŨ (Bla) :

Lâu quá không thấy thư từ gì cả. Gửi cho một cái truyện được chăng ? Khi nào về Saigon nhớ ghé chơi.

● CAO THOẠI CHÂU (Pleiku)

Từ ngày cưới vợ im lặng ghê quá nhỉ. Chuyện nhờ đã làm bên Độc Lập. Có theo dõi không ? Gửi cho bài thơ chứ, nhiều nữa càng tốt. Lúc nào về Saigon nhớ ghé chơi. Nhà vẫn ở chỗ cũ. Hối thăm ở đầu ngõ người ta sẽ chỉ. Hoặc ở tòa soạn.

● HOÀNG ĐÌNH HUY QUAN (Cần Thơ) :

Chuyện từ Sóng phải gặp nhau để bàn lại. Rất buồn lòng khi thấy số 1 phát hành. Số 2, nếu in nữa thì đừng đề tên tôi. Nhất là vụ «Thời của những trái tim hồng». (TKT)

■ Nhắn tin chung

● NGUYỄN XUÂN LẦU (Cần Thơ) :

Vẫn mong như lời ông nói trong thư. Ông cứ gửi bài về thường xuyên.

● TRẦN MIÊN SƠN (Phan Thiết)

Nhận xét của ông rất đúng. Văn nghệ bây giờ là như thế đó. Phổ Thông chưa dám nói rằng đây là tờ báo có phần văn nghệ hay. Nhưng phải hãnh diện đề nói là mảnh đất tốt để ươm những hạt giống mới. Văn nghệ ở đây không bè nhóm, không «đấu thầu». Cảm ơn bức thư và nhận xét của ông.

● HUỲNH KIM SƠN (Hội An)

Thư của ông được trích đăng trong số này. Có nhận bài. Cảm ơn về nhận xét của ông.

■ Hộp Thư «Những Giòng Thơ Mới»

● ĐIỀM CƯƠNG :

Cảm ơn những lời khen của Cương. Phổ Thông sẽ còn cải tiến nhiều hơn nữa chứ không phải chỉ có bao nhiêu đó rồi dừng lại. Bác Nguyễn Vỹ vẫn thích lớp người trẻ đấy chứ. Bài thơ gửi kèm đang đọc. Cương có thể gửi thêm nữa.

■ CÁO LỖI :

Vì sự lầm lộn của ấn công, một số đầu trang trong kỳ này mang số 268 thay vì 267. Xin thành thật cáo lỗi cùng quý bạn đọc thân mến.
PHỔ THÔNG

PHỎ THÔNG

Góp phần xây dựng Văn Hóa Việt Nam
Phổ biến Văn Hóa Đông Tây Kim Cổ

Số 267

Ngày 15-5-71

Một số gian tăng đội lốt Thượng Tọa Đại Đức đã phá hoại Văn hóa Phật giáo, làm đảo điên tinh thần Phật tử. Ai?

■ Tâm Trí NGUYỄN VỸ

Q U Ả N G đại chúng Phật giáo đồ thân niên, thành tín đều đau buồn và uất hận thấy trong thời kỳ ma giáo hỗn loạn hiện nay một số kiêu sư, tăng ni ác ôn, phá hủy giới luật tôn nghiêm của Nhà Phật, làm bại hoại văn hóa thuần túy cao siêu của Phật Giáo, gây điên đảo trong tinh thần Sa di, Ni cô, Nam Nữ tín đồ thuần thực.

Ở Sài Gòn ai cũng chán biết mấy vị gian tăng kia, điển hình của một thiểu số kiêu sư nham nhở, đang ở lầu cao gác tía, đang hưởng tất cả những tiện nghi vật chất quá đầy đủ của Mỹ, đang giao du dâm

dật với đàn bà con gái, lợi dụng lừa gạt nữ tín đồ nhẹ dạ, ăn của ngon vật lạ phủ phê, bạc tiền, vàng ngọc đựng đầy tủ sắt, nữ trang cất đầy rương, gởi ngân hàng có bạc triệu bạc tỷ, làm đủ các thứ áp phe, «Đại Đức» «Thượng Tọa» lái những chiếc xe hơi Huê kỳ lộng lẫy chạy nghênh ngang khắp các chợ Đò Thành, vênh váo với mọi người, — và than ôi, chẳng có «Thượng tọa» nào lo **hoảng** **dương Phật pháp** ngoài sự sống phây phây vị kỷ cuộc đời trưởng giả học làm sang.

Số 267

PHỎ THÔNG

9

Ôi ! Tỳ Kheo Xá Lợi Phất, Đại Tỳ Kheo Ma ha Ka Diếp, Tỳ Kheo Nan Đà Ananda, Ca hu la, các Ngài hãy hiện về xem bọn «Thượng Tọa», «Đại Đức» «tân tăng», kia !

Văn hóa của Phật giáo còn được gì ? Một thầy Thích Đức Tâm, khiêm tốn, giản dị, với một Trung tâm Liễu quán ở Huế, đơn độc hai năm nay, chẳng có «Giáo Hội» nào giúp cho thầy một viên gạch, xây cho Liễu quán một cái nền.

Trưởng giả học làm sang, — Pauvres bourgeois gentilhommes ! — Thầy tu học làm chánh khách, bọn gian tăng chỉ lợi dụng hai chữ «Hòa Bình» xúi dục Phật tử xuống đường, chẳng ai nghe, kêu gọi «Đình chiến» chẳng ai thèm đếm xỉa tới. Nhưng họ đã gây ra trạng thái cuồng tín cho một số sa di, ni cô khờ dại, thanh niên học sinh quá khích coi họ như «Thần tượng» Hòa bình ! Hai sa di và ni cô vừa tự thiêu ở Huế và Quảng trị «cung đường cho Hòa bình» chính là nạn nhân của nhóm thầy chùa ác ôn kia.

Dưới lớp áo cà sa, và giây chuỗi Bồ đề, họ làm tay sai ngó ngàng cho Cộng Sản lẫn CIA, chuyên gây thêm rối loạn cho đời sống Miền Nam đã đầy Phù Thủy, yêu, ma.

Mở miệng ra họ kêu «Hòa Bình», nhưng họ xài tiền của Mỹ, lái xe hơi của Mỹ, và bắt chước bọn giả danh «phản chiến» Mỹ, bọn hippies «make love» trần truồng mất dạy sắc mùi ma túy, sản phẩm của CIA để lừa gạt dư luận, làm trò chánh trị mà giáo.

Chẳng hiểu chánh trị là gì cả, họ chỉ tham lam, sân si, mà còn kiêu căng, tự phụ. Họ đánh cả ký giả và thuê du đảng hăm giết chủ báo «Giáo Nam», một tờ báo phục vụ «Giáo Hội» Ấn Quang của họ, rồi họ không có can đảm nhìn nhận tội lỗi, làm ngao ngán tín đồ Phật giáo, làm trò cười cho người ngoại đạo, cho dư luận thế giới. Chính Cộng sản cũng chỉ coi họ như một bọn «thầy tu phản động» theo đám ăn tàn mà chúng chỉ lợi dụng dứt dây trong giai đoạn mà thôi.

Chỉ tội nghiệp cho Hòa Thượng Đôn-Hậu, một bậc cao tăng thuần thành bị Cộng sản ở Huế bắt làm con tin hôm Tết Mậu Thân mà bọn gian tăng Thích Thiện Minh chẳng bao giờ nhắc đến ! Tội nghiệp cho thầy Trí Quang, một hiền tăng chọn chánh, chán nản chỉ ngồi đánh cờ cho quên cảnh tu ô nhục ở chung quanh. Tội nghiệp cho Hòa Thượng Tịnh Khiết bỏ về chùa Từ Vân ở ngoại ô Bến Ngự, không thêm nói một tiếng nổi niềm đau khổ riêng mình !

Ai là những kẻ phải chịu trách nhiệm về cái chết tự thiêu của sa di và ni cô ở Huế, Quảng Trị ? Bọn phù thủy «Hòa bình» đang sống xa hoa diêm dúa trên nhung lụa, vàng son có dám tự hỏi lương tâm mình không ? Thầy Thích minh Châu, Viện trưởng Đại học Vạn Hạnh, trên cương vị Văn Hóa Xã Hội của Phật giáo, tôi mong được vinh hạnh nghe tiếng nói của thầy.

Phở Thông như thế nào ? lâm sao ? của ai ?

Câu «phỏng vấn» của Phở Thông vừa mới đưa ra đã được độc giả xa gần hưởng ứng nhiệt liệt. Đây đủ hỉ, nộ, ái, ố. Đa số đều cho biết nhiều ý kiến quý giá. Chỉ có một điều đáng tiếc là có nhiều vị đưa ra nhiều ý kiến hay, nhưng vì cho biết bằng điện thoại nên tòa soạn không thể trích đăng được. Tòa soạn vẫn tiếp tục đón chờ những bức thư trả lời phỏng vấn» khác của quý vị độc giả thân mến, đề tờ báo của chúng ta càng ngày càng khởi sắc. Riêng kỳ này, vì có thêm mục mới, số trang có hạn nên tòa soạn chỉ đăng những lá thư nhận được đầu tiên.

Một độc giả đứng tuổi : trẻ trung nhưng hơi lộn xộn

Thưa Ông,

Tôi là một độc giả lâu đời của Phở Thông. Từ khi Phở Thông cải tiến cho đến nay, thú thật tôi rất thích thú và đã đọc tất cả những bài đăng trong tờ báo, trong khi trước đó tôi chỉ đọc những bài hợp khuynh hướng của tôi thôi.

«trung cầu ý kiến» của tòa soạn, tôi xin đưa ra ý kiến thô thiển của tôi : Phở Thông hiện nay đã tươi trẻ và hấp dẫn từ hình thức lẫn nội dung. Chỉ có điều, qua mấy số báo, tôi thấy bài vở chưa được thống nhất. Thí dụ những mục giới thiệu non nước miễn yêu khi có khi không, hoặc mục «tường trình của Phở Thông» rất đặc sắc mà đa số các độc giả đứng tuổi như tôi thích đọc thì lại không đều.

Nếu tờ báo được sửa đổi về

Số 267

PHỞ THÔNG

11

ai có thể dị nghị về tờ báo được nữa.

TRƯƠNG MINH
(Saigon)

Thành thật cảm ơn ý kiến xây dựng của ông. Chúng tôi cũng có những nhận xét như vậy, nhưng vì những số cải tiến đầu lúc những giao thời, nên vẫn còn lộn xộn chưa ổn định hẳn được. Thí dụ như trong số báo này, vì có hai mục mới «Phở Thông đi và sống» và «Phở Thông giới thiệu non nước Việt Nam» nên mục «Tường trình của Phở Thông» không có chỗ đăng. Tuy nhiên, kể từ số tới, chúng tôi sẽ thu xếp để những mục thường xuyên được xuất hiện liên tục, đồng thời sẽ đặt thêm nhiều mục mới đề tờ báo có vẻ «ổn định» hơn hiện nay.

Một độc giả trẻ : Phở Thông đã... hoàn toàn

Kính ông,

Theo đúng thì Phở Thông ra ngày nào trong tháng ? Ôi chào đi «săn» Phở thông thật là mệt !

Với câu hỏi mà Phở Thông đã đưa ra, thì độc giả nhỏ nhít này chỉ biết gật đầu : đúng ! Phở Thông hoàn toàn lắm, tin tức văn nghệ nhiều đã là một đáp ứng đúng với nhu cầu của giới trẻ, chứ cứ như nghị luận, văn vãn và văn vãn thì ôi thôi nhứt cái đầu. Như thế thì Phở Thông chia ra hai phần : phần cho tuổi «cụu» và phần cho những người «mới». Thế là dung hòa.

Chỉ hơi ước điều này. Tại sao 2 số 265-266 lại đương nhiên cúp đứt phần phụ bản đặc biệt Phở Thông : «Văn thơ bất hủ — nhạc tiền chiến bức tranh nghệ thuật» ?!

MIÊN HƯƠNG (71) Saigon

— Cảm ơn về ý kiến «Phở Thông hoàn toàn lắm» của cô. Tuy nhiên theo ý tòa soạn, tờ Phở Thông còn cải tiến nhiều hơn nữa, chứ chưa phải hoàn toàn đâu. Riêng về khoản «phụ bản», Tòa soạn phải ngưng vì chi phí quá nặng, nhất là giấy in rất khan và đắt. Với tình trạng giá giấy tăng hiện nay, việc duy trì giá bán đã là một hy sinh lớn lao của chúng tôi. Mong cô thông cảm.

Một điều đáng mừng

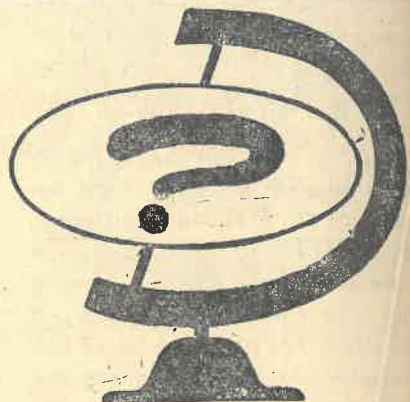
Kính ông Giám Đốc

Sau một chuyến công tác. Hôm nay cháu về thành phố, đọc lại những số Phở Thông trước (nhà mua báo tháng vì cháu ở xa không gọi lên được). Nhận thấy tạp chí Phở Thông đã cải tiến rất nhiều về hình thức lẫn nội dung. Về câu phỏng vấn của P.T, theo ý cháu sự cải tiến là điều rất đáng mừng mà cháu tự nghĩ sẽ thu hút được cảm tình độc giả xa gần nhiều hơn. Thành thật chúc ông và quý báo tiến mãi để phục vụ văn học và nghệ thuật nước nhà.

HỘI AN

Thử
tài
của
bạn

■ ĐẦU BẾP

1.—

MỘT CHỮ KỲ DIỆU

Trong tiếng Anh có một chữ duy nhất gồm 4 mẫu tự mà khi viết bằng chữ in tất cả, thì đọc ngược, đọc xuôi theo chiều trên chiều dưới gì cũng có cùng một nghĩa cả, đó là chữ gì? Bạn thử soát lại vốn ngữ vựng Anh văn của mình xem.

2.—

BỀ CAO ĐỘ VÀNH

Một đường rầy xe lửa nằm sát mặt đất dài 5280m, nếu ta thâu ngắn lại 1 mét thôi bằng cách dồn hai đầu đường rầy lại để cho khoảng cách từ đầu này tới đầu kia đường rầy còn 5279m, thì theo ý bạn con đường rầy sẽ vênh lên cách mặt đất khoảng bao nhiêu?

3.—

CÁC BỀ MẶT RẮN RỐI

Bạn thử kể thật nhanh một vật rắn nào:

a) có 1 bề mặt	d) có 4 bề mặt
b) có 2 bề mặt	e) có 5 bề mặt
c) có 3 bề mặt	f) có 6 bề mặt

4.—

PHÂN SỐ KỲ KHÔI

Một phần ba của một phân số, cộng với 3 lần phân số đó, rồi nhân cho phân số đó thì vẫn bằng... phân số đó. Bạn có thể cho biết phân số ấy là phân số nào không?

5.—

CÂU HỎI ĐỂ TRẢ LỜI TRONG 2 PHÚT

Bạn có thể tìm ra một năm nào đó trong quá khứ với những dữ kiện sau đây: nếu chia năm đó cho 2, rồi đem kết quả xoay ngược lại và chia cho 3, rồi đem kết quả chia cho 2. Cuối cùng bạn đọc ngược kết quả chót sẽ là số 13. Vậy năm đó là năm nào.

6.—

LY GIẤY KHÔNG CHÁY

Đặt một chiếc ly giấy thường trên một ngọn lửa lò gaz, bạn sẽ làm thế nào để chiếc ly không bị cháy?

• Xin xem giải đáp trang 34

THƠ NGÔNG

Nhân trận giặc Bạch - Phiến

Thời nguyên tử nhân gian tiến bộ
Mơ cung Trăng làm chỗ ăn chơi
Danh tranh nào khác miếng mồi
Óc tơ tưởng riết đứng ngồi chẳng an

Nghĩ mưu chước khôn ngoan tốt mức
Cổ tìm tòi khoa học hại nhau
Văn minh chưa thấy ở đâu
Rất trở phá phách, một màu lưu manh

Bom đủ loại phá nhanh, giết chóng
Thuyết hay ho giải phóng con người
Ngâm ra quỹ với đười ươi
Giáo điều đạo đức coi mồi xa xăm

Khi nói giúp manh tâm dỏ chứng
Xúi dục tranh điều đứng mặc thầy
Hở, che mấy lá bài tây
Trăm đường thôi cũng một bày lâu la

Kiếp bồi bếp mãi mê chưa chán
Ngón tài ba chuyên tán trẻ ranh
Nanh vàng đi với mặt xanh
Bày tanh hôi lại mắc vành tanh hôi

Muốn thui chột giống nòi ngoại chủng
Dù kể hay khó đúng thiên cơ
Trăm khôn ngàn khéo bây giờ
Biết ai chung cuộc gây cờ, nát thầy?

Muôn thứ giặc bàn tay phóng túng
Dễ mười khôn được đúng cả mười
Manh nha gieo ngọn gió khơi
Biết đâu mình lại thành mồi bão kia?

Dòng máu Việt ngàn xưa còn đó
Gương tiền nhân soi tỏ đường đi
Chông gai đã lắm ly kỳ
Hề qua cơn bĩ, tới thì thái lai...

phổ thông

đây đó...

• VIỄN VỌNG KÍNH

■ **TẠI THỤY ĐIỀN ĐÃ XẢY RA VỤ HAI BÉ SINH ĐÔI CÓ HAI** người cha khác nhau. Một tòa án tại Thụy Điển đã cho biết cuộc thí nghiệm máu chứng tỏ chắc chắn là hai em nhỏ sinh đôi 1 trai và 1 gái cách đây 14 năm là con của hai người đàn ông khác nhau. Trường hợp này rất phức tạp vì thực sự mẹ của hai em này có ngoại tình với hai người đàn ông khác ngoài việc làm tình với người chồng chính thức của bà.

Người cha chính thức của hai em cho biết từ lâu ông đã nghi ngờ là hai em bé sinh đôi này không phải là con ông. Cha mẹ chính thức của hai em bé này hiện nay đang ly dị.

■ **MỘT LUẬT CẤM HÚT THUỐC MỖI NGÀY MỘT TIẾNG ĐỒNG** hồ đã được ấn định lại Media, một khu ngoại ô gồm 5.800 dân cư thuộc đô thị Philadelphia nhân phong trào chống thuốc lá.

Vào lúc 11 giờ trưa mỗi ngày, có thể có tiếng còi ré lên đánh dấu lúc bắt đầu bỏ bút trong 1 giờ. Các bích chương kể giờ bỏ bút đã được dán khắp nơi.

■ **HAI NỮ TÀI TỬ NỔI TIẾNG ĐẸP VÀ KHÊU GỢI CC VÀ BB** sẽ cùng diễn xuất trong một phim được thực hiện tại Pháp.

Nữ tài tử CC (Claudia Cardinal) đã cho biết tên cuốn phim Les Pétroleuses.

Cô còn cho biết thêm: «Tôi muốn minh xác ngay là sẽ không có vấn đề cạnh tranh giữa hai chúng tôi. Chúng tôi hiểu nhau và rất kính trọng nhau??»

Cô Cardinal cũng cho biết cô hy vọng phim sẽ chiếu lần đầu tiên tại Tây Bah Nha trong vòng vài tuần nữa.

■ **TRUNG CỘNG SẼ GỬI TẶNG SỞ THÚ CINCINNATI Ở Ohio, Hoa Kỳ một con gấu mèo do sự yêu cầu của cầu thủ Taunehitl, thuộc đội bóng bàn đã từng ghé thăm Trung cộng và sở thú Cincinnati.**

Ông Olivier M. Galo, chủ tịch hội quản trị sở thú Cincinnati cho biết con gấu mèo cuối cùng có ở Hoa Kỳ đã chết tại sở thú Chicago vào năm 1963. Ông Galo cũng cho biết, sở thú Cincinnati sẽ trao đổi với Trung cộng bất cứ con vật nào mà họ thích.

■ **Y HỌC ĐÃ PHÁT TRIỂN ĐẾN ĐỘ KHÔNG NGỜ QUA THÍ NGHIỆM về việc thụ thai nhân tạo vừa mới thành công.**

Bác sĩ Landsum Shettles thuộc viện Đại học Columbia đã lấy trứng của một người đàn bà cho thụ thai với tinh trùng của chồng bà trong 1 ống nghiệm.

Trứng kết thai đã trưởng thành sau khi được cấy với tinh trùng trong 5 ngày và phát triển các tế bào đến độ một bào thai thông thường có thể tự bám vào tử cung.

Sau đó Bác sĩ Shettles đã đặt bào thai vào tử cung một người đàn bà khác. Hai ngày sau người đàn bà này trải qua một cuộc khám nghiệm và sau đó, người ta thấy bào thai đã được đặt chính xác và đã bao gồm vài trăm tế bào khác.

■ **AI DÁM BẢO «BẮP THỊT» VÀ «SẮC ĐẸP» KHÔNG THÈ LÀ một ? Một nữ lực sĩ tên Maria Luisa Lopez Corgo, vừa đoạt chức hoa hậu Mỹ Tây Cơ vào trung tuần tháng này.**

Cô Maria từng thắng giải ném đĩa và phóng dao trong các cuộc đua do hiệp hội các Ngân Hàng Mỹ Tây Cơ bảo trợ vào năm 1967, 1968 và 1969 và hiện là thư ký tại văn phòng báo chí Thương Viện Mỹ Tây Cơ.

Sau khi đoạt chức hoa cô Maria sẽ đại diện cho Mỹ Tây Cơ dự cuộc thi Hoa Hậu hoàn vũ 1971.

■ **NGƯỜI Á CHÂU ĐỘ RÀY CŨNG TIẾN BỘ VƯỢT BƯỚC VỀ phương diện phổ biến sinh lý vào giáo dục. Các chuyên viên về dân số Á Châu đã đề nghị giảng dạy việc kế hoạch hóa gia đình vào việc kiểm soát sinh đẻ trong các chương trình giáo dục quốc gia.**

Các chuyên viên, do giáo sư viện hành chánh Ấn độ G. Mukharji hướng dẫn, cho biết việc kiểm soát dân số và kế hoạch hóa gia đình nằm trong kế hoạch kinh tế. Nhóm chuyên viên của ông Mukharji đã đưa ra đề nghị trên với tổ chức hành chánh vùng Á Đông hiện đang họp tại Manila.

■ **TẠI TÂN TÂY LAN CÓ MỘT CẬU 9 TUỔI TỪ KHI LỘT lòng mẹ đã không có cánh tay nào cả. Cậu bé này tên Sleven Rooine đã đi Southampton tháng qua để được ráp hai cánh tay nhân tạo tại bệnh viện Stock Mainteville.**

Một số bạn người Tân Tây Lan và một ông chủ tàu Hy Lạp đã góp tiền để giúp cậu bé được lắp cánh tay giả và được huấn luyện để dùng hai cánh tay mới tại bệnh viện Anh Quốc này.

Thành Kính PHÂN ƯU

Được tin Bác :

TÔ PHƯƠNG SÂM

Thân phụ của Nhà văn BÌNH NGUYỄN LỘC tức Tô Văn Tuấn vừa từ trần tại tư gia số 53/12 Nguyễn Khắc Nhu Saigon, hưởng thọ 94 tuổi.

Thành kính phân ưu cùng anh chị Bình Nguyễn Lộc và tang quyến Kính chúc hương hồn bác trai sớm về cõi Thọ.

NGUYỄN VỸ — TAM ÍCH — VŨ HOÀNG CHƯƠNG

Phân Ưu

Đau đớn được hung tin Cụ Bà :

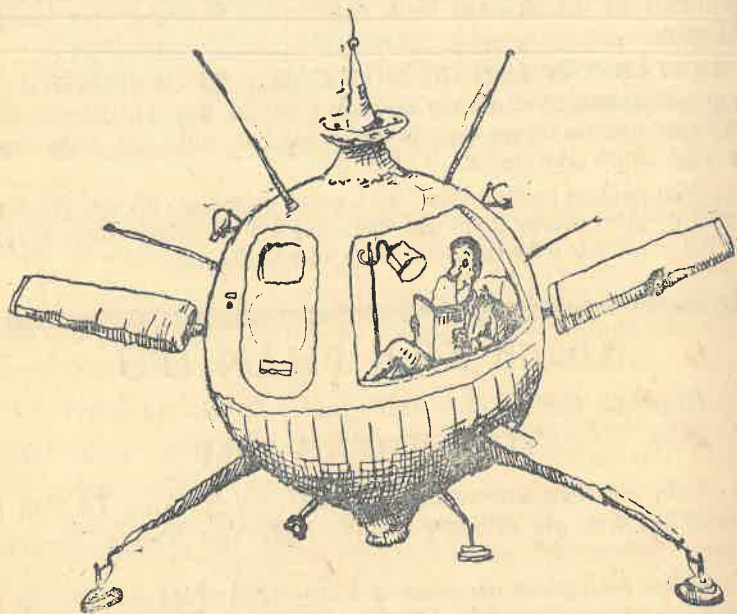
THÂN MẪU

Của Luật sư NGUYỄN NỔI đã qui tiên vào lúc 20 giờ ngày 18-5 tại tư thất ở Nha Trang.

Chúng cháu xin thành kính phân ưu cùng Chú Thím và kính cầu cầu chúc hương hồn Cụ Bà được siêu diêu nơi miền Cực Lạc.

Gia đình CAO ĐẮC BỪU

Đánh Cá Từ Ngoại Tầng Không Gian

Đây là một điều có thật, và sẽ giúp mức thu hoạch về ngư nghiệp của loài người tăng gia vượt mức.

■ HOÀNG VINH

CHÚNG ta đang bắt đầu đánh cá từ không gian. Không phải chúng ta ngồi trên phi thuyền cách mặt đất 300 dặm để câu cá, nhưng từ đó chúng ta có thể đánh bắt những vùng biển tập trung nhiều luồng cá lớn có thể ăn được. Thời đại không gian sẽ cải tiến các kỹ thuật đánh cá thương mại, và điều này sẽ giúp cho các thể hệ mai sau được dư thừa về

thức ăn và khỏi lo lắng vì sợ thiếu chất bổ.

Năm 1966, trong một chuyến bay của phi thuyền Gemini, nhờ may mắn mà phi hành gia Ed White đã chụp được một bức ảnh màu và đã đưa bức hình cho Bác sĩ Robert E. Stevenson, Phụ tá Giám đốc Phòng thí nghiệm sinh vật học thuộc Sở Ngư nghiệp thương mại ở Galveston xem. Phi hành

gia White đã hướng máy ảnh về, phía vùng biển ngoài khơi Florida nơi mà Gordon Cooper rất thích câu cá và hy vọng sẽ mang về một bức ảnh rõ ràng. Nhưng Cooper đã thất vọng khi trông thấy bức ảnh, vì ánh nắng mặt trời đã rơi chiếu trên vùng biển được chụp hình ấy quá nhiều.

Bác sĩ Stevenson lại nghĩ khác hơn, và ông là người duy nhất có thể đọc ý nghĩa của những bức ảnh. Là một chuyên viên về khí tượng và địa chất học, ông còn kiêm luôn cả chức Giáo sư về khoa Hải Dương học tại viện Đại học tiểu bang Florida. Ông chính là người đã đi tiên phong trong việc giải thích ý nghĩa các bức hình trong cuộc chiến tranh Triều Tiên.

— Tôi hết sức ngạc nhiên, Bác sĩ Stevenson thuật lại, khi nhìn thấy những bức ảnh của phi hành gia White. Ý nghĩ đầu tiên của tôi là những bức ảnh như thế có thể giúp cho huê lợi trong việc đánh cá của chúng ta tăng lên một cách khủng khiếp. Sự thật thì tôi không thể đánh dấu được luồng cá đi trong bức hình được chụp ngoài trái đất 120 dặm, nhưng tôi có thể nhìn thấy các thứ mà chúng tôi đã phải bỏ ra nhiều tháng trời để đi tìm bằng tàu thuyền hay phi cơ như những chỗ cạn, những chỗ bùn lầy, những cửa sông lớn và cạn, những dòng nước chảy ngang qua khu vực; đó là những yếu tố cho biết nơi nào cá đi ăn.

Tôi cũng cảm thấy rằng sự thành

công lớn nhất của chương trình không gian không phải là việc thám hiểm được mặt trăng mà là dịp có thể đưa máy ảnh ra ngoài không gian rồi dùng nó để gặt hái được nhiều thức ăn từ biển cả hơn.

Sự thành công trong việc đánh cá thương mại này cũng khiến cho những người hay lo xa quan tâm, vì việc xác định quá dễ dàng các vùng đánh cá có thể đưa đến việc khai thác quá đà khiến những tài nguyên của biển cả cạn dần. Do đó cần phải kiểm soát lập tức sự khai thác này để tránh tình trạng trên. Sở Ngư nghiệp Thương mại Mỹ có trách nhiệm bảo vệ tài nguyên của đại dương. Tuy nhiên quyền hạn pháp định của sở này bị giới hạn trong hải phận của Hoa kỳ tức là trong một vùng biển cách bờ 12 dặm. Thế nên những người Mỹ đã đòi hỏi còn phải tìm cách thỏa hiệp với các quốc gia khác về vấn đề đánh cá.

Sau khi Bác sĩ Stevenson nêu ra những hy vọng về việc "đánh cá từ không gian", ông được mời tới tiếp xúc với các nhà khoa học và phi thuyền Gemini 12 để nói cho các người này biết đích xác những loại hình ảnh nào có giá trị nhất cho việc nghiên cứu ngư nghiệp. Buzz Aldrin sẽ là người chụp những bức hình trong kỳ thám hiểm không gian đó, và trong tất cả các sứ mạng thám hiểm không gian từ trước cho đến lúc bấy giờ, Gemini 12 đã mang về những hình ảnh giá trị nhất cho việc đánh cá.

Bác sĩ Stevenson cho biết : «Sau khi tôi xem các bức hình do Gemini 12 chụp, tôi biết rằng chúng ta có thể xác định những luồng cá lớn từ các phi thuyền». Và ông bắt đầu đưa ra một chương trình để chứng minh điều đó.

Ông giải thích : «Tất cả các loại cá vốn có giá trị thương mại đều có những điểm nào đó giống nhau. Những loại cá đó sẽ được chia thành nhiều luồng cá và chúng thường được tìm thấy gần một «hành lang» nơi đó nhiệt độ nước thường thay đổi thành linh; và chúng tổ chức thành đàn, khi gặp những luồng nước của đại dương thì chúng sẽ từ dưới đáy biển sâu trời lên theo phản ứng tự nhiên». Bác sĩ Stevenson tin rằng các máy ảnh ngoài không gian có thể cung cấp những dữ kiện nói trên.

Độ sâu của nước biển cũng rất quan trọng đối với người đánh cá, và những bức hình chụp được, ngoài không gian có thể được dùng để tính toán điều ấy chính xác hơn. Màu xanh trong bức hình càng nhạt thì nước càng nông. Trái lại những vùng nào có màu xanh đậm đều thì đó là những vùng có độ sâu bằng nhau. Những khoảng cách trong bức hình có thể đọc thấy được như khi người ta nhìn vào một tấm bản đồ.

Mây không ngăn trở việc chụp ảnh biển cả

Người ta nghĩ rằng những đám

mây che phủ trái đất có thể làm hỏng dịp may đánh cá từ ngoài không gian, nhưng sự thực những đám mây ấy có thể giúp ích trong nhiều trường hợp. Bác sĩ Stevenson có thể nhìn những kiểu mây bao phủ đại dương để ấn định những ranh giới nhiệt độ.

Những khí cụ cực kỳ tinh vi hiện đang được thí nghiệm tại Pascagoula, tiểu bang Mississippi. Kỹ thuật này được gọi là «viễn cảm», đo lường phẩm lượng vật chất của một vật mà không cần động chạm đến vật đó.

Mỗi loại cá thương mại quan trọng đều có màu sắc riêng biệt của chúng. Mỗi lần tín hiệu màu sắc ấy được phản chiếu trong quang phổ kế là các nhà đánh cá khoa học biết ngay đó là loại cá nào.

Mỗi loại dầu cá tiết ra có thể giúp người ta định được giá trị của đàn cá. Những lớp dầu cá loang trên mặt biển như thế có thể được các quan sát viên đã được huấn luyện kỹ nhìn thấy từ không trung, và sự phân tích tính cách thâm thấu cũng như những kiểu phản chiếu có thể giúp cho một nhà quan sát phân biệt những loại cá.

Bác sĩ Stevenson nghĩ rằng trong vòng ít năm nữa, một tổ hợp «tìm cá» mới có thể được thành lập dưới sự bảo trợ của chính phủ, tương tự như Combat, một tổ hợp vệ tinh truyền thống thuộc chính phủ. Tổ hợp sẽ bán những tin tức thu lượm được từ các vệ tinh, các khí cụ trên mặt đất.

Tin tức sẽ được thu lượm và chọn lọc trong các trung-tâm trên mặt đất, và được cho vô máy điện tử ngay lập tức. Tin tức hữu ích cho khách hàng của Tổ hợp sẽ được máy điện tử lọc ra và được loan ngay trên đài phát thanh và truyền hình.

Ngay lúc này có nhiều vùng không được đánh cá hoặc khai thác chưa đúng mức, nhưng cũng có nhiều vùng biển khác đã được khai thác quá đà. Vậy có người tự hỏi: Kỹ thuật mới này có sẽ đưa đến việc đánh cá quá đà không? BS Stevenson cho biết có lẽ là không,

ít ra cũng trong một tương lai có thể nhìn trước được. Ngay cả nếu khi cá bị bắt với một mức độ khá cao, biển cả vẫn có thể cung cấp nhiều chất bổ cho dân số đông đảo của địa cầu hơn bây giờ nhiều.

Và những máy móc được sử dụng trong việc xác định các luồng cá cũng rất thích hợp trong việc xác định các nơi phát sinh ra chất độc, chất dơ trong không khí và trong biển cả. Công việc này cũng rất quan trọng như việc bắt cá, vì nó sẽ bảo vệ cá trước khi nguồn thực phẩm dồi dào này tới tay người tiêu thụ. ■ ■

Một người cha gọi đứa con trai đang vắt vẻo trên cây mè :

— Có xuống mau không, tao đã bảo mày không được ăn me xanh đau bụng.

— Con đâu có ăn me, con ăn cam mà.

— Mày ngạo tao phải không. Có đời nào cây mè lại mọc trái cam không.

— Vâng đúng vậy. Nhưng cam này ba cho con hốt sáng và con muốn ăn nó ở chỗ nào tùy ý con chứ.

— Người cha hỏi cô con gái vừa vào thi vấn đáp Tú Tài :

— Thế nào, vị Giám Khảo ra sao.

— Ở thừa Ba ông ta là một người rất sùng đạo.

— Con biết ông te.

— Hả ? Sùng đạo ?

— Vâng. Vì cứ sau mỗi câu trả lời của con, ông ta lại đưa mắt nhìn lên trời và kêu : Lạy Chúa tôi !

phổ thông đi và sống

Một Hình Ảnh Cũ Của Hương Điền

■ Bút ký của PHẠM HỒ

Đây là một bài viết về một người bạn sống đời hoang dã ở Hương Điền. Một người bạn đã mang trọn tâm hồn mình sống cho hiện tại, không đòi hỏi, không đua đòi, không mộng mơ thường tình. Đây cũng là một bài nhắc lại thời quê hương đang đổ nát sau Tết Mậu Thân. Một chuyện cũ của đất nước. Một hình ảnh cũ về người bạn. Nhưng hình ảnh này cũng là hình ảnh chung của tất cả lớp trai sống trong giai đoạn này trên khắp nẻo quê hương. Và Hương Điền là một vùng đất nhỏ cách Huế mười mấy cây số, sát miền giới tuyến Lào, gần các thung lũng An Hậu, Khe Sanh, A Lưới.

THỜ I gian thấm thoát đi qua thật nhanh. Thoảng đó đã mấy năm. Những hình ảnh của một chuyến đi đầu năm Mậu Thân như sống đậm trở lại trong đầu tôi. Chuyến đi này, lần trở về Saigon đầu óc tôi như tê đặc lại. Trong khi đó, báo chí và một số người cầm bút nói về nơi tôi đến đầu năm khá nhiều. Hình ảnh nơi đó được hiện dưới mọi khía cạnh, được khai thác cạn lán. Nhìn cảnh này tôi không viết được hơn. Tôi thấy mình không có quyền xô đùa theo các «dịch» đó.

Cứ thể lần lượt ba năm qua đi. Ba năm qua đi trên nhiều chuyến giang hồ khăn gói của tôi. Từ những nơi đèo heo hút gió như Đông Hà, Đức Lập, Kurtum, Phù Mỹ... Hình ảnh chiến tranh tôi thấy, nằm xếp lớp trong đầu tôi. Nhưng những hình ảnh đó vẫn bị nhạt mờ trước cảnh tang tóc đến tận cùng nơi tôi đến trong chuyến đi năm đó.

Nơi tôi đến đó là Huế, là một thành phố lúc đó đã đổ nát. Là một thành phố lúc đó mùa Xuân đang vi vu trở về, đang đầy khói hương tưởng niệm buổi giỗ đầu. Thôi nhắc đến làm chi, hãy để lòng yên lặng mà nguyện cầu.

Nhắc đến. Nên nhắc đến những người đang cầm súng, đang ghim giữ từng tấc đất cho quê hương, đang sống cùng cực trong nỗi khổ, bị thương tràn đầy.

Tôi nhớ rõ, hôm vừa đến Huế đầu tiên. Chiếc U17 đưa chúng tôi từ Đà Nẵng ra, lượn vòng ở cao độ thấp trên đầu thành phố. Tôi

nhìn qua khung cửa kính thấy con sông Hương lơ lững bao quanh những bờ thành cung điện, nhà cửa đổ nát. Từ trên cao nhìn xuống, tôi nhận diện được hết nét đổ nát hoàn toàn. Lòng tôi bồi hồi cho đến lúc bánh đáp của chiếc U17 chạm xuống phi đạo sân bay thành nội xóc mạnh lên.

Cứ thể tâm hồn tôi bàng hoàng như trong cơn mơ suốt những ngày ở Huế. Tôi với vài anh bạn đi cùng chuyển lang thang sáng chiều từ Đông Ba trở về Thành nội, từ Vĩ Dạ trở về An Cựu rồi qua khu cầu Bạch Hổ. Tất cả chỉ là cảnh thân nhân đi tìm xác người chết hoặc đi tìm sống bên những đoàn dân vận của Quân đội.

Cho đến một buổi sáng, tôi cùng các anh bạn đi trong chuyến từ Đông Ba đi ngược lên đường Trần Hưng Đạo, quan sát cảnh dọn dẹp lại những ngôi nhà đổ nát trong khu phố. Bụi mù trời như khói lấp hắt nét thanh tú bên bờ sông Hương. Đang lêu bêu trước cảnh tang thương đó, chợt chúng tôi nghe có tiếng gọi. Nhìn ngược qua bên kia lề đường, chúng tôi thấy một người quân nhân tay xách một túi ni lon lúng lẳng gọi. Tôi nghe tiếng Văn reo lên :

— Giang !

Tiếng reo thật nhỏ, nhưng tôi có cảm tưởng như rõ ràng trước cảnh ồn ào trên khu phố chợ Trần Hưng Đạo. Người quân nhân bước lẹ qua đường đến bên chúng tôi. trong ánh nắng vàng hực và bụi mù. Văn bước lẹ đến nắm tay bạn kéo lại gần chúng tôi :

— Giang đây, Hoàng Văn Giang đây !

Tôi ngơ ngàng nhìn anh. Ở Sài Gòn, trong không khí sinh hoạt anh em thường nhắc đến Giang. Cũng như Thế Phong đã nhắc đến anh trong tác phẩm «*Nửa đường đi xuống*» của mình. Giang quay qua phía tôi. Mừng rỡ hiện ra giữa khung cảnh gấp gáp này. Tự nhiên tôi thấy lòng mình rung động, âm ấm lan đầy. Tôi nhìn Giang, trong dáng dấp anh tay xách chiếc túi ni lon xanh lủng lẳng, chân mang đôi giày bố quân trường thật gang hồ.

Văn nắm chặt vai bạn, cười cười mở dù thường ngày anh rất điềm đạm. Anh hỏi sao lại có sự có mặt của Giang ở xứ Huế đồ nát này. Văn chỉ bông mai đen nằm trên chóp nón của bạn hỏi, mới hay tin Giang vừa mới ra trường sao lại đeo lệ thế.

Giang cười nhẹ. Anh từ tốn kéo chúng tôi vào một hàng nước cất tạm bên bờ sông Hương. Giang không trả lời câu hỏi Văn, trong quán nước anh hỏi lý do sự có mặt của chúng tôi ở Huế. Văn kể lại chuyển công tác cho Giang nghe.

Bụi mù gạch đỏ lúc này trong này trong nắng càng phả lên cao. Người qua lại trên lề đường phố Hưng Đạo giờ này thật tấp nập. Cảnh đồ nát sau một trận chiến dài thành phố cổ kính Huế tạo một không khí oi nồng đến ngột ngạt.

Một lúc sau, Giang kể rõ anh mới từ Hương Điền nơi anh đóng

đồn, xuôi đò máy ra Huế. Giang kể lại cảnh Hương Điền nơi mình đóng đồn. Hương Điền tính theo đường bộ cách Huế độ mười mấy cây số.

Hương Điền là một trong những tiền đồn vòng đai của Huế. Chỉ cách Huế có một khoảng đường gần như thế nhưng đường đi vì tình hình an ninh thì cách trở không thể tưởng được.

Đời sống của Giang, của binh sĩ đóng ở đồn Hương Điền xa xôi cách biệt với đời sống hỗn tạp của phố thị. Ngày tháng gắn liền với cỏ cây đồi núi, với những ngày lùng địch chơi trò cút bắt với địch. Mọi thứ bon chen như xa lạ hẳn với tiếng súng A K, B40 của vẹm.

Giang chỉ bông mai đen nằm trên màu nền xanh của chiếc mũ lưỡi trai của mình kể lại trận đánh đẫm máu xảy ra giữa đại đội mình với địch. Trận đánh diễn ra thật sôi động, cách đồn Hương Điền khá xa. Tàn trận sau hai ngày căng thẳng, gần kề bên cái chết, Giang đã bật khóc trước một khu thực phẩm, vũ khí của địch và xác đồng đội. Những người lính thân yêu của Giang đã hy sinh oanh liệt để chiếm trọn những chiến lợi phẩm đó. Và, Giang đã được ông trưởng Vùng đến gần đặc cách ngay tại mặt trận, trong cảnh mờ sương mù giá buốt của đồi núi Hương Điền.

Cũng trong lần tiến chiếm tàn khốc ngọn đồi này, một hình ảnh thủ đoạn tàn ác của Cộng sản đã

Buổi tối đó, Giang ở lại Huế với chúng tôi. Tôi không làm sao quên được cảnh trước thềm căn nhà trọ khi Giang ngồi kể lại cảnh những ngày đóng đồn ở Hương Điền. Căn nhà chúng tôi trọ nhìn ra bờ sông Đông Ba, sát bên đồn Mang Cá. Bên kia bờ sông là cổng chùa Thế Lại im lìm trong bóng đêm đen. Bên này bờ trước căn nhà trọ, những con đò nằm san sát bên nhau, tỏa những ánh đèn leo lét như ánh sáng ma trơi.

Trong cảnh hiu hắt như thế, Giang còn cho là có sinh khí và ấm cúng hơn những đêm ở Hương Điền. Đêm Hương Điền tối tăm mù mịt, gió rét căm căm. Đêm Hương Điền cô tịch lâu lâu chỉ có tiếng pháo kích của giặc hoặc của mình bắn đi, hoặc của Đồng Minh vang dội từ Khe Sanh về. Đời sống của Giang, của những người chiến binh bên anh chỉ có : đêm ngày chờ giặc.

Chúng tôi ngồi bên thềm nhà nói chuyện đến nửa khuya. Nửa khuya trong bóng tối hiu quạnh của Huế tan hoang, của ngôi thành cổ đắm chìm trong đồ nát của chiến tranh vừa đi qua. Trời chợt đổ mưa, cơn mưa đầu mùa Xuân gây cho không khí trở lạnh. Những hạt mưa dày đặc thật nhẹ nhàng ở ngoài trời như muốn gây cho lòng người một nỗi cảm hoài khó quên. Gió thốc lên từ giòng sông Đông Ba chao chất.

Chúng tôi rùng mình vì lạnh run lên. Mỗi người tự chạy vào nhà

lấy áo lạnh ra mặc. Trong lúc đó Giang vẫn ngồi yên bên hiên nhà nhìn mông lung ra phía những con đò neo bến trong bóng đêm mưa thăm thẳm. Văn thấy vậy buột miệng hỏi :

— Giang không lạnh à.

Giang buông tiếng cười ròn. Trong bóng tối gương mặt Giang lúc này thật rạng rỡ. Đôi mắt Giang sáng long lánh lúc anh buồn giọng ôn tồn chờ chúng tôi yếu. Giang cho là không khí mới chỉ thoáng như thế đã kêu toáng lên, chẳng bỏ những ngày tháng ở Hương Điền, anh và các bạn đồng đội chỉ mặc tuyến có chiếc quần đùi, áo giáp vác súng đi hành quân lùng địch.

Trời những tháng gần Tết, Giang nói còn lạnh gấp mấy thế này nữa, thế mà Giang còn chẳng biết lạnh gì. Chúng tôi hỏi anh tội tình gì phải ăn mặc như thế. Giang bảo chẳng tội tình gì cả, mặc quần đùi áo giáp vác súng khi đụng trận dễ xoay trở hơn. Không có cảnh luộm thuộm vướng víu trong những chiếc quần dài, giày boots như lính thành phố. Vì thế từ ngày Giang ra trường đến nay anh ít xù dưng đến những bộ đồ trận, trừ những lần ra Huế như sáng nay hoặc những lần đón tiếp các phái đoàn. Mấy bộ quân trang từ ngày anh lãnh ra khỏi kho quân trang ở quân trường đến nay kể như vẫn còn mới y nguyên.

Đêm đi dần vào nửa khuya, bọn chúng tôi vẫn ngồi yên ở hàng hiên

ây cho Giang bùi ngùi mãi. Đó là sau hai ngày Đại đội của Giang lần lượt tấp dất của địch, đến khi giương tiếng súng, toán quân đầu của Giang tiến vào một hầm sâu. Ở hầm sâu này Giang đã gặp ngay một chiến binh Việt Cộng cụt hẳn tay chân, người xanh mướt như tàu lá nằm y một chỗ, tròn mắt hãi hùng nhìn Giang và đồng đội của anh.

Nhìn tên lính tàn phế của Việt Cộng, lòng Giang xúc động. Giang vội vàng đến vuốt ve người lính tàn phế của địch. Hắn đã gục đầu khóc. Hắn nghẹn ngào không nói được gì. Sau khi lính của Giang đổ cháo cho hắn, hắn tỉnh táo kể lại dã tâm của các đồng đội hắn, họ đã bỏ hẳn tháo chạy trước hỏa lực tấn công mạnh. Hắn bị bỏ đói liệt liền mấy ngày.

Tên lính tàn phế của Việt Cộng kể lại một trận đánh cách đó hơn ba tháng ở gần tiền đồn Khe Sanh. Lửa đạn của trận chiến khốc liệt ở đó đã cướp mất của hắn hai cánh tay và chân. Rồi sau đó, hắn được đồng đội Cộng sản của hắn tải về cho trú ẩn và dưỡng thương trong hầm sâu này. Đồng đội hắn hứa sẽ đưa hắn về Bắc để nhân dân ca tụng hắn là một anh hùng. Trong hầm sâu này hắn đã sống ngày qua ngày không thấy ánh mặt trời với những ước mơ nuôi trong đầu là được trở về Bắc với mẹ cha và anh em. Nhưng hắn không ngờ, đồng đội hắn bỏ rơi hắn ở lại đây khi rút lui.

Tên lính tàn phế Việt Cộng khóc mùi mẫn. Giữa giờ phút đó, khi được hộp cháo lỏng do những người lính quốc gia đút cho, hắn mới cảm thấy thế nào là lòng nhân đạo giữa người với người. Hắn nghẹn ngào trước cử chỉ tình thương của Giang và những người lính của anh.

Buổi sáng ngồi trong quán ven bờ sông Hương, kể lại chuyện đó Giang bùi ngùi bảo không bao giờ quên được hình ảnh một người lính cộng sản tàn phế bị bỏ rơi đến độ tàn nhẫn như vậy.

Ngày hôm đó Giang ở lại Huế với chúng tôi. Dự định của Giang khi rời Hương Điền là lên Huế để mua ít sách, báo rồi trở lại ngay tiền đồn của mình. Nhưng khi gặp lại bạn bè từ Saigon ra, Giang quyết định ở lại Huế một vài đêm.

Nghe Giang nói con đường đi ngược giòng Đông Ba xuôi về Hương Điền thật phần nguy hiểm mà chúng tôi lo cho anh.

Cũng như chúng tôi liên tưởng đến cảnh xanh mướt ven hai bờ của con sông trong cảnh nước chảy xuôi dòng từ bờ sông Hương xuôi Đông Ba ngang qua Mang Cá, Liễu Hạ mà lòng ước mơ một cảnh thanh bình cho Huế được nên thơ.

Thật vậy, nếu đừng có chiến tranh. Nếu bọn giặc cộng đừng làm le gầy rồi, khuấy phá gây cảnh chết chóc hằng ngày thì chẳng những Huế đẹp mà cả quê hương này còn đẹp biết bao.

nhà trọ. Tôi nhìn ngược lên phía cửa Thượng tứ, con đường, thành phố mới vừa qua những ngày lửa đạn, chết chóc như vẫn còn, những chết chóc lớn vồn, đe dọa. Một sự yên lặng đến mênh mông. Trong câu chuyện về nửa khuya, Văn hỏi Giang, tháng ngày ở Hương Điền anh có nhớ bạn bè và Saigon không. Trong bóng tối Giang cười nhỏ, giọng anh thật bùi ngùi bảo, ở Hương Điền sống vất vả bên chiến tranh sát kề thì không nhớ, nhưng mỗi lần đáp đò ra Huế mua sách, báo nhìn cảnh xe áo là mỗi lần nhớ đến Saigon. Nhớ đến xót xa. Nhưng rồi khi trở lại Hương Điền ngày tháng với cỏ cây đồi núi lại không còn nhớ gì cả.

Tiếng Giang kể chợt im lại từ

lúc nào không biết. Lòng chúng tôi bùi ngùi. Tôi nghĩ bạn bè của tôi hầu hết đều như thế. Đầu sống xa thành phố thị tứ ngựa xe Saigon. Không biết tâm trạng những người bạn tôi trên bốn vùng chiến thuật đều có như thế chẳng. Ngày đêm giết giặc được giây phút rảnh rỗi nào lại dùng cho việc đọc sách báo.

Mưa bên ngoài trời thật nhỏ hạt. Tôi nhìn ra phía những ánh đèn lập lờ trong các khoang đò neo bên giòng Đông Ba, chợt thở dài. Đêm ở Huế đó, chúng tôi và Giang rời hàng hiên nhà trọ đi ngủ vào lúc gần về sáng, trong cảnh của thành phố tan nát lâu lâu vang vọng tiếng đại bác từ hướng Phú Bài. ■■

TÌM ĐỌC :

ĐÊM ẢO TƯỚNG

Tuyển truyện gồm 9 truyện đặc của 9 nhà văn danh tiếng ngoại quốc, do THANH VIẾT THANH và LÊ KHOA dịch. MẠCH ĐẤT xuất bản.

Đọc « ĐÊM ẢO TƯỚNG » để biết AO TƯỚNG của thế hệ, ẢO TƯỚNG của cuộc chiến và ẢO TƯỚNG của đời mình :... VÀ TÔI, TÔI... KHÔNG LÀ GÌ CẢ...

Dù bạn là người
ghiền thuốc lá kinh niên hay
chỉ mới tập tễnh, bạn
cũng nên đọc bài này.

Phương Cách Mới Để Bỏ Tật Hút Thuốc Lá

■ NGUYỄN CHÂU

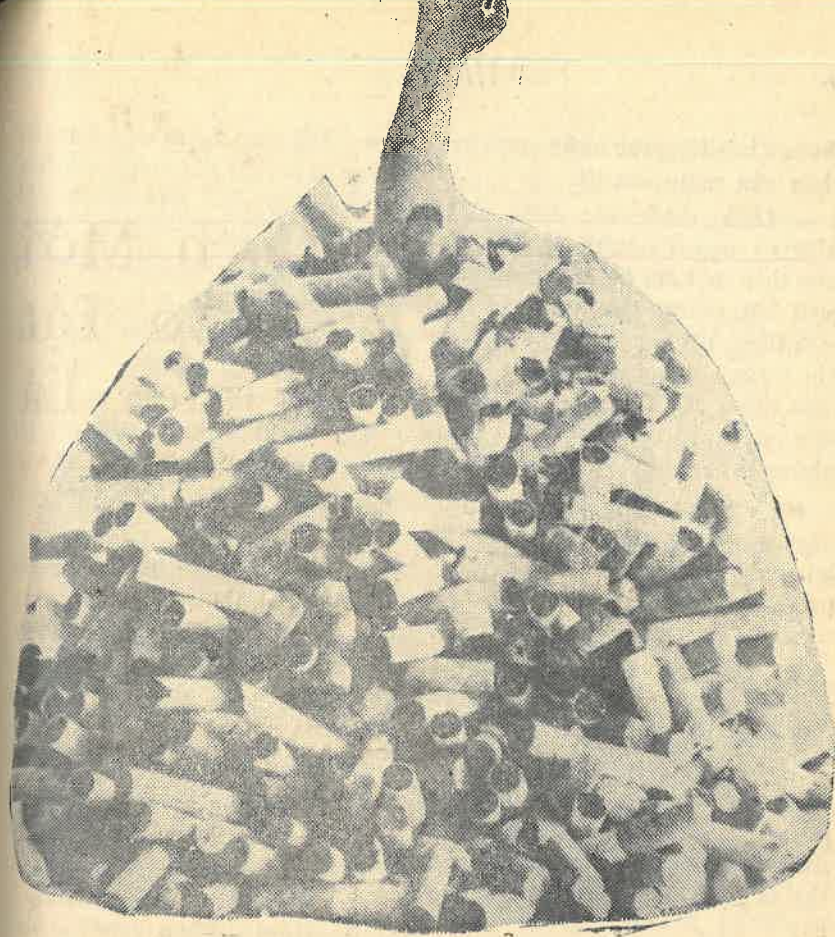
N G À Y nay ai cũng biết thuốc lá có một tầm nguy hại chắc chắn đến sinh mạng và sức khỏe con người. Tại Hoa Kỳ các bao thuốc lá đều phải ghi rõ lời khuyến cáo về sự nguy hiểm của thuốc lá để nhắc nhở các tay ghiền thuốc tộp bớt mức độ hút mỗi ngày của mình. Nhiều chiến dịch cấm hoặc giảm bớt sự hút thuốc lá đã được rất nhiều quốc gia trên thế giới áp dụng. Kết quả cho đến nay vẫn chưa được kiểm chứng. Tuy nhiên theo một thống kê hết sức khái quát tại Hoa Kỳ thì có không quá 15% số người ghiền thuốc lá bỏ hút.

Đối với những người thực lòng không muốn hút thuốc lá nữa, thì việc chỉ dẫn những phương pháp bỏ hút thật là cần thiết. Nhà xuất bản Bernard Gais Associates của Mỹ mới đây đã cho xuất bản cuốn sách «Làm thế nào để rời bỏ thuốc lá». Những điều nêu ra trong cuốn sách này quả là quý giá cho các

người ngần ngại về hậu quả của việc hút thuốc. Nếu bạn cũng trong số người đó, bạn nên đọc những điều dưới đây.

Hệ thống «bạn đồng hành»

Một trong những biện pháp đặc biệt đầu tiên mà cuốn sách đưa ra là tập hợp những người muốn bỏ hút thành một hội hay một nhóm. Nhóm này tổ chức thành một hệ thống «bạn đồng hành» bằng cách cứ mỗi nhóm viên tự ý chọn một nhóm viên khác làm «bạn đồng hành» với mình. Thí dụ như nhóm có ba chục nhóm viên thì sẽ có mười lăm cặp «bạn đồng hành». Hai người «bạn đồng hành» sẽ tìm một thời gian nào đó rảnh rỗi trong ngày để gọi điện thoại cho nhau hoặc nói chuyện với nhau mỗi ngày một lần. Việc nói chuyện hàng ngày phải gồm những yếu tố như sau :

— Mỗi người phải biết mức độ hút thuốc của người kia và số thuốc mà người kia đã hút trong tuần. Cả hai kiểm soát lẫn nhau hằng ngày.

— Mỗi người phải nói cho người kia biết về mọi vấn đề riêng rẽ, liên hệ tới việc hút thuốc, đặc biệt là nếu một người đã vượt qua mức giới hạn mà ông ta đã đặt ra vào ngày hôm đó.

— Lâu lâu, hai người xét lại những lý lẽ của họ về việc tại sao

muốn bỏ hút. Điều này sẽ giúp những nhóm viên tăng cường ý chí xa lánh thuốc lá.

Những lúc hút thuốc đã thành thói quen.

Muốn bỏ hút, người hút thuốc cũng cần biết rõ những thói quen về việc hút thuốc của mình. Việc biết rõ này sẽ giúp cho người hút

thuốc đánh đúng vào những nguyên nhân của thói quen đó.

— *Điều thuốc lúc thức dậy.* Một số người hút thuốc thường cảm thấy một đôi hồi mạnh mẽ cần phải hút thuốc lập tức vào lúc vừa thức dậy vào buổi sáng, đôi khi trước khi ra khỏi giường. Nếu điều thuốc này là một trong những thói quen của bạn, bạn nên theo những lời khuyên sau đây :

- Uống một ly nước cam vắt ngay khi thức giấc. Nhiều người hút thuốc khám phá ra rằng vị nước cam tươi không thể nào pha trộn với khói thuốc lá được.

- Để dành sách hoặc báo để đọc vào lúc vừa thức giấc, xem đó như là một hành động thay thế cho việc hút thuốc.

— *Điều thuốc vào lúc uống cà phê.* Đối với nhiều người, một điều thuốc hút vào lúc uống cà phê thật là tuyệt diệu. Để phá thói quen này :

- Đổi thành ra uống trà hay là một thứ giải khát khác thay vì uống cà phê.

- Đổi cách thưởng thức cà phê. Thí dụ bạn uống cà phê mà không có đường nếu trước đây bạn thường uống với đường.

- Ăn kèm một loại bánh ngọt thích khẩu nào đó trong lúc uống cà phê.

— *Điều thuốc sau khi ăn sáng.* Để bỏ thói quen này :

- Thở vào đó bằng thói quen đọc sách báo.

- Đổi thời biểu của bạn để không có thì giờ hút thuốc sau bữa ăn sáng. Thí dụ, một người hút thuốc nọ đã tắm, cạo râu, thay quần áo sau khi ăn sáng thay vì trước khi ăn sáng.

— *Điều thuốc vào lúc lái xe.* Để tránh thói quen này :

- Mở radio trong xe, hoặc mang theo một chiếc radio bỏ túi nếu xe không có radio.

- Tìm cách nói chuyện với người đi cùng xe.

- Nhai kẹo cao su hoặc ăn kẹo cứng lúc lái xe.

— *Điều thuốc vào lúc chờ đợi.* Bạn hút điều thuốc này lúc chờ ở phòng mạch bác sĩ hoặc lúc đứng chờ mua những món đắt khách. Nhưng thói quen này có thể bị đánh bại bằng cách :

- Rút cuốn sách bỏ túi ra đọc liền.

- Ăn kẹo

- Nhìn những người khác hút thuốc và tự nhủ rằng bạn có tất cả những lợi ích khi bỏ hút trong khi họ không có.

— *Điều thuốc vào lúc giữa trưa.* Để thắng sự đòi hỏi vào giờ này :

- Điện thoại cho người «bạn đồng hành» của bạn.

- Đi bách bộ ra ngoài một lát nếu bạn đang ở trong phòng làm việc.

- Ăn kẹo hoặc trái cây vào giờ thêm hút.

- Đứng dậy và uống một ly nước.

— *Điều thuốc hút vào lúc suy nghĩ :* Đôi khi bạn thường hút thuốc vào lúc nói chuyện, người đối thoại hỏi bạn một câu hoặc nói một điều gì đòi hỏi sự trả lời. Bạn che dấu sự bối rối bằng cách hút một điều thuốc lá. Bỏ thói quen này thì dần dần sẽ đỡ rất nhiều dịp hút thêm ngoài đường. Sau đây là cách thức :

- Nếu bạn đang ở trong phòng, bạn hãy đứng dậy và nhìn ra ngoài cửa sổ.

- Bạn đứng dậy và uống một ly nước.

— *Điều thuốc vào lúc gọi điện thoại.* Cách thức :

- Viết linh tinh trên một cuốn sổ.

- Đổi lối ngồi mà bạn thường ngồi lúc nói chuyện điện thoại. Thí dụ bạn hãy đứng lúc nói chuyện điện thoại nếu trước đây bạn thường ngồi.

- Tìm một thứ đồ chơi nào đó hoặc một vật nhỏ nhẵn để bạn cầm mân mê lúc nói điện thoại.

- Cầm sẵn một ly nước lạnh trên tay.

— *Một điều thuốc trong phòng tắm.* Đối với nhiều người hút thuốc điều thuốc trong phòng tắm cũng thật là hấp dẫn. Đây có lẽ là thời gian duy nhất trong ngày mà không bị ai quấy rầy vì bất cứ lý do gì. Để thắng thói quen này :

- Tìm một chỗ khác và thời gian khác để bạn có thể hưởng một

lúc yên tĩnh không bị quấy rầy dù là một lúc rất ngắn.

— *Điều thuốc lúc dự tiệc trà.* Đây thường là thói quen khó bỏ nhất. Cách bỏ :

- Đừng bao giờ mang thuốc lá hay bật lửa theo lúc bạn đi dự tiệc trà. Phải cương quyết, vì nếu bạn tự cho phép sẽ hút một điều, bạn phải mang cả thuốc lá lẫn bật lửa. Thường thường lúc uống rượu là lúc khó tự kiềm chế nhất.

- Gọi điện thoại cho «bạn đồng hành» trước khi đi dự tiệc hay trong lúc buổi tiệc bắt đầu, để người này giúp thêm ý chí.

- Nếu rượu làm cho bạn không thể kiềm chế hút thuốc, bạn hãy kiêng uống rượu một ít tháng. Đây là một sự khó khăn đối với nhiều người, nhưng nếu muốn bỏ thuốc thì không còn cách nào khác.

— *Điều thuốc hút trước khi ngủ :* Đây là thói quen ít người mắc phải. Nếu bạn mắc phải :

- Bạn hãy đánh răng và súc miệng vào buổi tối, thí dụ vào lúc sau bữa ăn. Với chiếc miệng sạch sẽ, ý muốn hút thuốc sẽ giảm nhiều.

- Đọc sách báo trên giường thay vì ngồi đọc trên ghế, như vậy khó hút thuốc. Đừng để cái gạt tàn thuốc gần giường.

- Dùng giờ phút này để tự kiểm điểm «thành tích bỏ hút» của mình trong thời gian những ngày vừa qua.

— *Điều thuốc hút sau khi ăn ái.*

Đây là một điều đáng ngạc nhiên : nhiều tay hút thuốc «tập sự» hoặc vào cỡ trung bình đều mắc phải thói quen này. Để tự thắng :

• Nếu bạn không quá mệt sau khi ăn ái, bạn hãy ra khỏi giường và tắm bằng nước ấm. Hoặc bạn uống một ly nước ngọt

— *Điều thuốc hút khi khó ngủ.*

• Dù thế nào đi nữa, bạn cũng đừng nằm trên giường rồi dán mắt lên trần nhà. Trạng thái mất ngủ là hình thức của sự cô đơn, do đó bạn giải quyết sự cô đơn bằng cách hút một điếu thuốc «an ủi». Vậy bạn đừng nằm trên giường. Bạn phải đứng dậy và tìm một cuốn sách để đọc, hoặc xem TiVi. Hay làm một việc gì khác.

• Nếu bạn thấy trạng thái mất ngủ cứ tiếp diễn trong các đêm khác, bạn nên uống thuốc ngủ và đi ngủ một giờ sau đó. cho đến khi nào bạn ngủ dễ dàng thì thôi. (Nhưng nếu trường hợp bạn uống thuốc ngủ một thời gian rồi không thể nào ngủ được nữa không uống thuốc ngủ, bạn nên đi bác sĩ).

Những động tác đã thành thói quen

Ngoài việc ghiền thuốc lá vì mùi vị của nó, nhiều người hút thuốc còn ghiền thuốc lá vì những động tác trong khi hút thuốc đã thành thói quen, họ không thể bỏ được. Những động tác này đôi khi được

làm một cách vô thức, tự động. Bạn cũng cần phải «đánh gục» những động tác này để có thể bỏ hút lâu dài.

Mỗi người hút thuốc có những động tác của riêng người đó. Bạn hãy nghiên cứu những động tác của mình rồi thay đổi hoàn toàn lề lối hút thuốc :

Đổi loại thuốc lá khác.

Mua thuốc lá ở những chỗ lạ.

Đề bao thuốc ở những chỗ khác chỗ bạn đề thường ngày.

Làm sao đề việc rút điếu thuốc ra khỏi bao thuốc thật khó khăn.

Đổi cách đốt thuốc.

Cầm điếu thuốc cách khác.

Đổi chỗ những cái gạt tàn thuốc.

Dùng những «món ăn» khác

Khi bạn đã hoàn toàn bỏ hút, bạn có thể cảm thấy cần phải dùng những «món ăn» phụ trội khác để thay thế thuốc lá trong đời sống của bạn. Có thể đó là một cái gì đó ngậm trong miệng. Cũng có thể đó là một loại hoạt động thể xác để tiêu dùng năng lực lẽ ra xử dụng vào việc hút thuốc. Đó cũng có thể là một thú tiêu khiển. Hay là một cái gì đó tổng hợp mấy thứ trên.

Dù «món ăn thay thế» nào hấp dẫn bạn, bạn cũng nên theo. Chỉ cần chắc chắn một điều là bạn đang theo những thứ đó vì một lý do chính đáng.

Những triệu chứng sau khi bỏ hút

Dưới đây là những thay đổi trong cơ thể của bạn sau khi bỏ hút :

Ngộp thở thành linh : nhiều người đã thuật lại triệu chứng này. Thường thường chứng này gây nên do sự kiện bạn thở nhiều khí oxy hơn là lúc trước. Nếu cơn ngộp thở kéo dài hơn mấy giây, bạn chỉ cần ngồi xuống hoặc tựa vào tường cho đến hết ngộp.

Nhức đầu : chỉ cần uống aspirine là khỏi.

Bần thần trong óc : nếu bạn bị, bạn có thể hỏi một vị bác sĩ xem bạn có thể dùng thuốc an thần được không.

Rã rượi thân thể : bạn chỉ cần nằng tắm nhiều bằng nước ấm là có thể hết rã rượi và bần thần.

Miệng ngứa ngáy khó chịu :

chứng này sẽ hết sau khi thích ứng với cơ thể của bạn vốn đã bỏ hút. Nếu bạn cảm thấy ăn uống khó khăn, bạn nên đi bác sĩ.

Thế là bạn đã bỏ hút chắc chắn.

Cuối cùng, bạn đã đi đến sự bỏ hút hoàn toàn. Chỉ còn một vấn đề duy nhất :

Bạn sẽ bỏ hút lâu không ?

Đĩ nhiên, bạn muốn bỏ hút trong suốt thời gian còn lại của cuộc đời bạn. Bạn muốn là một người không hút thuốc vĩnh viễn, chứ không phải tạm thời. Như thế bạn chỉ việc cố gắng duy trì sự bỏ hút một cách thận trọng. Rồi *thói quen không hút thuốc* sẽ lần lần ảnh hưởng lâu dài đến bạn.

Nếu bạn theo đúng những điều trên, bạn sẽ thành công. Bạn sẽ có được một cuộc đời mới, một sức khoẻ mới. Bạn sẽ tự tặng mình những món quà mà chắc chắn không ai đánh giá được. Bạn đừng vứt bỏ những món quà đó ! ■ ■ ■

Lớp Hùng Biện Giao tế và Lãnh đạo học

Khai giảng khóa 4 ngày 1-6-71 tại Trung Tâm Nhân Xã, Số 2 Nguyễn văn Thịnh Saigon, do nhà văn Hoàng Xuân Việt sáng lập và điều khiển.

giải đáp « thử tài của bạn »

1.— MỘT CHỮ KỲ DIỆU

Chữ đó vẫn thường được nhắc nhở hàng ngày trong Anh ngữ : NOON.

2.— BỀ CAO ĐỘ VÊN

Đường rầy ấy sẽ vênh cao hơn 50 thước ! Bạn tin không ?

3.— CÁC BỀ MẶT RẮC RỐI

- a) Một quả banh hay một quả trứng
- b) Một khối hình nón
- c) Một khối hình trụ
- d) Kim tự tháp ba cạnh
- e) Kim tự tháp vuông
- f) Một khối vuông.

4.— PHÂN SỐ KỲ KHÔI

Đó là phân số $\frac{3}{10}$. Bạn cứ lấy giấy tính thử sẽ rõ ngay.

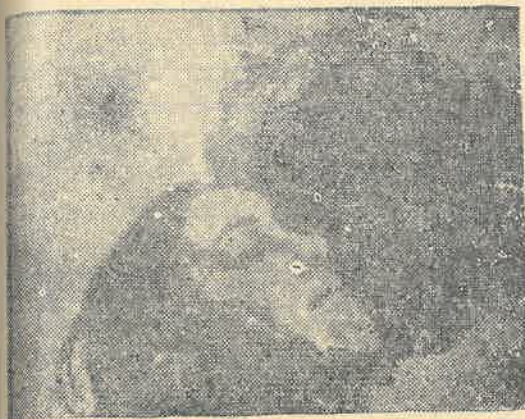
5.— CÂU HỎI TRẢ LỜI TRONG 2 PHÚT

Năm ấy là năm 1962. Nếu đem chia cho 2 bạn sẽ có 981. Xoay ngược kết quả thành 186, đem chia cho 3 ra 62, đem chia nữa cho 2 thành 31. Đọc ngược sẽ là số 13.

Bạn cứ làm ngược từ dưới lên trên thì ra ngay.

6.— LY GIẤY KHÔNG CHÁY

Nếu bạn đổ đầy nước thật lạnh vào cái ly giấy rồi đặt trên ngọn lửa ly sẽ không cháy. Hơi lạnh sẽ làm cho lửa không tấp vào ly được.

THỜI CHIA LÀ

Truyện ngắn
NGUYỄN MAI

TÔI ôm mộng giang hồ từ thuở nhỏ. Lớn lên tôi lúc nào cũng cố tìm cách để được sống cái mộng tưởng ấy. Cái mộng tưởng mà thuở nhỏ tôi đã « thực hiện » bằng những buổi trốn nhà, rời xa tỉnh lỵ P.Y. chừng 4 cây số để đến một rừng vải. Rừng vải đó vào mùa hè đầy những quả chín, đã thu hút tôi và lũ bạn đến độ dù trận đòn lần sau cùng đau đến mức nào, chúng tôi cũng vẫn tìm cách trốn đi. Bởi vì những quả vải chín đỏ, lột ra, cùi bên trong dày ngập răng cắn đang chờ đợi chúng tôi bên kia cánh đồng tỉnh lỵ. Một thời thuở nhỏ của tôi như thế. Bây giờ nếu nhìn lại, tôi xem như những cuộc đi bộ 4 cây số thuở đó là những bước chân phiêu lưu thứ nhất.

Sau đó, đến khi phải rời quê hương vào Nam, lúc đó tôi còn là một đứa trẻ 9 tuổi, đứa trẻ đã náo nức kỳ lạ với cuộc lên đường. Đứa trẻ còn nhớ rõ, khi rời bến Sáu kho, nó đã từ giã bằng cách im lặng đứng nhìn vào phần đất liền trước khi quay người hướng mắt về phía miền đất có quá nhiều chuyện thích thú nghe thấy trong các câu chuyện người lớn nói với nhau. Và khi tàu rời bến Sáu Kho, đứa trẻ ngây ngất đứng trên boong giữa gió thổi lồng mái tóc để dài.

Trong cuộc đi ấy, đứa trẻ không một ý thức chọn lựa, nên rời quê hương nó không trách nhiệm việc lên đường. Lịch sử Việt Nam có một hoàn cảnh chung như thế vào năm 1954.

Như đã nói, tôi ôm mộng giang hồ từ thuở nhỏ. Nên sau đó khi 17,18 tuổi, khi có hoàn cảnh, tôi đã lê lết giang hồ ở Đalat, tôi đã đi qua Cầu Đất, đã đến Phan Rang, đã ở lại Ban mê Thuật. Và những ngày ở Ban mê Thuật là những ngày đáng nhớ nhất. Những ngày đáng nhớ nhất ở Ban mê Thuật, tôi ở với Tấn trong một căn gác ở cuối con dốc đường Trần Hưng Đạo. Ngoài Tấn là bạn thân, tôi còn có người bạn gái nhỏ. Nhà nàng ở trên đầu dốc. Căn nhà chúng tôi ở Tấn thuê chung với vợ chồng tên Lạc. Hôm tôi mới đến tên này bị đau bụng gằm thét lên như con thú, hai tay ôm bụng, cứ nhào tới dầm đầu vào tường, Tấn cứ phải ôm lấy hân đòi vợ hân đi gọi xích lô. Rồi, tôi, Tấn, vợ hân và người phu xích lô phụ nhau đẩy chiếc xe lên một cái dốc dài, đường lồi lõm, giữa bóng tối. Lên đến đầu dốc, dù đêm lạnh buốt, tôi nghe mồ hôi vã ra trong mình. Vậy mà nửa tháng sau, một lần không chạy đâu ra sự no lòng, tôi và Tấn đã bị hân tâng lờ khi chỉ đợi hân mời ngồi vào mâm cơm, làm hôm đó thật sự chúng tôi phải ăn những miếng cá khô còn lại để uống nước lã dặng ngủ cho quên đói, chờ phép lạ. Buổi tối Hương xuống, Hương đem «phép lạ» xuống cho tôi. Và ba chúng tôi lên phố.

Tấn đòi ăn thịt quay với xôi. Tôi gật đầu bằng lòng nghe nước miếng ứa ra trong miệng. Ở hàng thịt quay của tên người Tàu, Tấn đùa nghịch trò diệu thủ nhanh nhẹn đến nỗi tôi cũng chừng hững Cái tên Tàu vừa quay đi lí lô gì đó với một khách hàng thì ở phía sau đã mất một miếng thịt. Miếng thịt đã được Tấn bỏ vội vào chiếc túi đựng quần áo tập võ của Tấn.

Chuyện đó, cho đến mãi về sau này tôi đã không quên được, như gói xôi và những miếng thịt quay bữa đó không bao giờ quên được nữa cả.

Cuối tháng đó, vì bực mình, vì không chịu vợ chồng tên Lạc, Tấn rủ tôi đi thuê một căn nhà khác. Căn nhà thuê được ở số 27B đường Nguyễn Trãi. Đây là một căn nhà trống, không có bất cứ một vật dụng nào. Chỉ có một nền xi măng. Tấn đem hai miếng vải dày từ võ đường của ty thông tin mà hân được thuê làm võ sư về làm chiếu. Đêm chúng tôi ngủ trên tấm chiếu ấy, tấm chiếu lạnh giá vì trải ngay trên mặt xi măng. Nên đêm nào trước khi đi ngủ tôi và Tấn cũng phải mặc vào mỗi đứa hai bộ quần áo nhu đạo. Đầu quần khăn gối trên một bộ gối «bóc» và trong cái hình ảnh ấy chúng tôi ôm lấy nhau mà ngủ. Hai đứa

trẻ mới lớn lên thích giang hồ ôm lấy nhau trong căn nhà lạnh giá. Ngày dẫn nhau đi tìm thức ăn. Những ngày có tiền nhờ số lương dạy võ, cụ Tấn ra mua hàng của bà cụ ở đầu ngõ. Tấn nói mình trả tiền hàng hoàng để lúc mua chịu cho dễ. Quả như lời Tấn nói, những ngày sau đó chúng tôi mua ghi sô. Nhiều nhất là thuốc lá, chao và tàu vị lều. Đời sống lúc đó của chúng tôi dưới mắt những đứa trẻ của thị xã là một đời sống mà chúng ưa thích. Ưa thích vì Tấn rất ngang tàng, mặc áo phanh ngực đi giữa phố, khi đánh đấm, đánh đấm rất ngoạn mục. Còn tôi thì «thư sinh yếu đuối» bên cạnh Tấn, chuyên môn nói những câu cay ngọt, chua chát, có nhiều nghĩa.

Lũ trẻ mèn mọ vào một ngày chủ nhật đã tự rủ nhau tìm đến. Trước các thứ của Tấn, cái nền nhà xi măng trở thành võ đài của chúng. Chúng dành nhau cặp «găng bốc» và chọn địch thủ để đấu.

Tấn trở thành trọng tài của lũ trẻ.

Từ đó đã quen thuộc. Và nhờ sự quen thuộc, từ đó, đời sống chúng tôi đỡ dỗi no bất thường hơn. Lũ trẻ mang cho gạo, cá khô. Có đứa tự ý nấu cơm dùm chúng tôi. Có đứa vào rẫy ăn cắp trái cây mang về. Cùng với những thứ của chúng, cộng vào Hương đem đến cho tôi những thứ Hương dành dụm được: thuốc lá, những món tiền, những túi gạo. Một việc nữa, cho đến chết tôi sẽ không quên là Hương và những ngày đó. Những ngày đó Hương học buổi chiều, và buổi sáng chúng tôi hẹn gặp nhau ở một chỗ rồi đi sang đồi cà phê bên kia thị trấn. Bao giờ Hương cũng đến chỗ hẹn với một cái túi vải, trong túi có một tấm vải nhiều màu để trải trên lá cà phê khô, đã rụng khỏi cành, trên những chiếc lá chết.

Lúc đó Hương 16 tuổi, Hương khỏa thân chỉ mỗi mình tôi biết. Sau áo lót làn da Hương trắng như họa huệ, đầu vú hồng màu son môi đỏ. Đó là lúc bông hoa đang nở ra, là lúc nhụy đào còn ẩn trong bông hoa. Đó là lúc nàng chỉ một mình tôi biết.

Càng ngày, khi trở nên thân thiết, những đứa trẻ tụ họp đến đánh bài, nhảy lộn mèo, chửi thề, nói tục, hút thuốc lá và cao hứng lấy phấn ra trước mặt nhà vẽ, viết những hình thù. những khẩu hiệu đầy trên mặt gỗ. Hình thù thì khỏa thân, khẩu hiệu thì: nhỏ không học lớn làm đại úy.

Cuối cùng đến cái độ chúng đem tới những cái bếp nấu bằng dầu hỏa, đem đến những con gà, nấu chín, xé chấm muối chanh. Trong

ng ngày đó, một đứa trẻ thích và thân với tôi nhất là Hoàng. Hoàng thích cách nói chuyện «kể tú đưng» của tôi. Sau lần chứng kiến cá khô, uống nước lạnh, chọ no bụng, mỗi bữa Hoàng thường những thức ăn không có nước đem sang cho tôi. Có khi là những thịt bò sào với xả, có khi là những miếng cá kho rắc hạt tiêu.

Nhờ có những đứa trẻ, chúng tôi ít phải mua hàng chịu của bà là đầu ngõ.

Nhưng sau đó, đời sống của chúng tôi bắt đầu được bàn đến bởi số người trong thị xã và bị ty cảnh sát lưu ý. Tấn nói nó trực thì mình đi. Lũ trẻ nhao nhao đừng đi anh Tấn. Ở lại đây với em anh Mai. Tôi muốn ở lại, vì Hương. Nhưng ty cảnh sát đã mời tôi đến và rất trái luật pháp, họ yêu cầu chúng tôi rời khỏi thị xã.

Chỉ một tuần lễ sau tôi chia tay với Hương, Tấn và tôi chia với lũ trẻ. Khi tàu lên cao nhìn xuống thị xã tôi muốn khóc.

Đến bây giờ những đứa trẻ ngày đó đã lớn lên, đã đi lính, đã hành quân dịch, đã lưu lạc khắp nơi. Có đứa đã tử trận, có đứa đã vợ, có đứa trở thành phế binh như tôi, lúc này.

Những đứa trẻ ngày ấy nay đã lớn lên, đã trở thành đủ thành n trong xã hội. Và Hương đã trở thành một người đàn bà có một mệnh khắc nghiệt. Tôi vừa nghe tin nàng bỏ gia đình chồng nàng đi, dù bụng chưa vượt mặt. Đứa con gái, người đàn bà vô luân ấy trong ngành, bướng bỉnh suốt đời, đã bỏ đi với cái bụng mang thai những đứa trẻ kia. nay đã lớn, chịu chung một định mệnh thế hệ, chết, đứa trở thành phế binh, đứa đào ngũ, đứa trốn lính, đứa đi sở Mỹ. Tôi rất ít khi gặp lại chúng trong những năm vừa qua, biết tin tức chúng qua những thư của Hoàng: Thăng Bằng đi thiết ở đóng ở Sông Mao, thằng Sinh hư một bên mắt, thằng Minh lại ở Bến Hải. Những đứa trẻ ấy bị đẩy vào một cuộc khốn đốn, giữa mù chuyển động trong đồng phục.

Tôi vào đến thị xã nghe một tình cảm thất vọng tràn ngập. Thị xã ng ở vào mùa nắng, cây cối sơ sác bụi phủ. Quán cà phê ngày xưa tôi thường ngồi đã được xây lại sau khi bị cháy. Thị xã trở nên yên lặng hiện ra trước mắt tôi. Trở lại đây, tôi đã đến lần mùa. Hương đã bỏ thị xã này đi biệt tích. Lũ trẻ ngày trước bây giờ lưu

lạc ở những nơi nào? Tôi trở lại đây tìm lại những ngày tháng đã mất. Chỉ còn Hoàng ở lại thị xã này vì nó được miễn dịch. Gặp tôi, Hoàng nói, nói không ngừng về những người tôi chưa hỏi đến, bạn bè nó, lũ trẻ ngày trước. Thăng Sài mới về phép, mắt đỏ rực như có cò hồn, nó uống bia, uống rượu, hút thuốc lá, vào động điểm. Khác hẳn cái thằng Sài hồi đó. Ừ, thằng Sài hồi đó, tôi nhớ ra rồi đó là một thằng hiền nhất trong đám trẻ ngày trước. Nó kết án nặng nề những thằng kia hút thuốc lá, chửi thề, nó ghét nhất những thằng bê bối.

Thằng Tây cũng mới về, thằng nào về cũng chỉ gặp mình em. Thằng nào cũng rượu chè, đi điểm, «không có chết thì sao». Còn mấy thằng kia. Em đã viết thư hỏi trước cho anh rồi. Thư hỏi trước, những khốn đốn đến với từng đứa trẻ. Chỉ mới có một thay đổi: thằng Bằng vừa bị cưa chân, nó lấy con vợ hồi ở Sông Mao, bây giờ bỏ nó đi lấy Mỹ, Mỹ đen.

Những đứa trẻ đã lớn lên, bị giết chết dưới cách này hay cách khác vì chiến tranh. Quá nhiều đứa không biết đến hạnh phúc trước khi bị giết. Trước khi bị giết chúng vẫn chỉ là những đứa trẻ vô tội, đáng thương, đáng buồn bã nhất. Chúng như những con chim non bị vật trụi lông, bị mũi nhọn của chiến tranh tàn bạo đâm xuyên qua.

Những đứa trẻ đã lớn lên, những đứa trẻ đã tan nát như thế. Thị xã lúc này như một thân thể ghe lở bị phò bày, bị lột bỏ quần áo. Buổi sáng ở khu chợ có nhiều người đàn bà quần khăn tang trên đầu ở đường phố có lính lôi hồ đeo phù hiệu sọ người, đầu tóc dài bờm, quần áo đất bám mang súng đeo dao găm, dáng điệu ngênh ngang buông thả. Thị xã tro trên bàn thiêu như người đàn bà ở trong những nhà chứa rẻ tiền.

Tôi trở lại khu cà phê nhà chung. Cổng sắt và dây xích khoá sét ri. Chân tôi bước tới trên nền đất đầy lá chết. Ngày trước bên cạnh tôi là Hương. Bây giờ Hương của ngày đó đã tan rã. Những chiếc lá ngày đó trên những thân cây kia chắc cũng đã rụng xuống hết. Những con kiến chắc cũng đã chết đi, đã vị vùi lấp, tan vào đất cát. Tôi trở lại chỗ ngày xưa tôi và Hương đã sống những cuộc gặp mà đời tôi, tôi biết, tôi chỉ được sống một lần như thế. Hương bây giờ ở đâu, nàng đang sống ra sao. Chung quanh không người, cũng như ngày trước,

không có chỉ chỉ cả. Chỉ có tôi với nơi của ngày trước. Những cây cà phê xanh tốt, um tùm ngày xưa bây giờ đã cao lên, xơ xác, đầy bụi. Không còn gì nữa, lũ trẻ đã lớn lên, cuộc chiến tranh đã đầy chúng rời xa thị xã này, lưu lạc đi khắp bốn phương, khốn khổ với mỗi cảnh ngộ.

Trời bắt đầu chiều tối trong những chùm lá. Có tiếng chuông nhà thờ từ trong thị xã, hồi chuông lan đi trong gió. Trời đã chiều. Tôi trở ra trên lối dẫn ra khỏi khu vườn nhà chung này, dẫn đến chỗ cái cổng có sợi dây xích sắt và cái khóa lớn sét rỉ, chỗ ngày xưa tôi thường đứng đợi Hương.

Qua khỏi cái cổng, qua một đoạn đường lấm đất bụi, tôi bắt đầu bước vào một mặt lộ trải nhựa. Bên phải là những căn nhà, bên trái cũng thế, nhom nhếch, đầy bụi.

Đến công trường đèn 3 ngọn tôi rẽ vào một quán cà phê, cũng là quán ăn.

Tôi gọi cà phê và châm thuốc ngồi đợi. Ngoài lề đường Hoàng dừng xe lại. Tôi ngồi đợi nó. Dừng xe xong hẳn bước vào hỏi tôi :

— Anh đi đâu cả buổi chiều ? Em đi tìm muốn chết.

Tôi cười cười. Tôi nói với nó một ý nghĩ vừa hiện đến :

— Mai anh đi Đà Lạt.

— Sao anh nói sẽ ở đây một tuần.

Người giúp việc mang cà phê của tôi ra. Hoàng cũng gọi cà phê. Tôi không trả lời được câu hỏi của Hoàng.

Mai tôi đi Đà Lạt. Mai tôi rời khỏi thị xã này. Tưởng tượng ra Đà Lạt, tôi chợt nghĩ : lũ trẻ ở Đà Lạt chắc cũng không hơn gì lũ trẻ ở đây. Ở chỗ nào lúc này cũng vậy.

NGUYỄN MAI

Kính mời đọc :

Mùa Thu Trống Trãi

Tập truyện của MANG VIÊN LONG

NHỊ HỒNG xuất bản

những sứ giả của ma vương

• Dân Pháp mê tín chẳng khác nào dân những nước chậm tiến với những trò thư, ếm rất bí hiểm.

■ PHƯƠNG BẢO

Làm phù thủy vì... bất lực

Ở các vùng quê miền trung nước Pháp, con số các thị trấn làng mạc có phù thủy thật đếm không xuể. Hầu như vùng nào cũng có phù thủy.

Các tay phù thủy tại đây hành nghề đời đời kiếp kiếp, cha truyền con nối theo một truyền thống mà người địa phương chấp nhận. Họ

K H Ô N G riêng gì ở Việt Nam hay ở những nước chậm tiến Phi Châu này mà ngay cả ở những nước tiền tiến, nạn đồng bóng dị đoan vẫn thường xảy ra. Riêng tại Pháp, nếu đi sâu vào đời sống của dân chúng, nhất là ở những thành phố nhỏ hay những vùng quê, người ta sẽ thấy nạn tin dị đoan bành trướng một cách khủng khiếp và ảnh hưởng sâu rộng đến tâm hồn của người dân Pháp.

xem như những gia đình phù thủy đều có quyền phép hay những khả năng đặc biệt có thể nổi dỗi. Một ký giả Pháp trong một cuộc điều tra mới đây đã công bố rằng đa số những tay phù thủy mà ông đã điều tra đều là những người quê mùa và không có nghề nghiệp nào khác. Những người này đa số rất nghèo, từ thuở nhỏ đã không học hành nhiều hay không học được một nghề nghiệp nào cả, đến khi lớn khôn thấy mình không thể sống một cuộc sống bình thường nên nảy sinh ra ý định làm nghề phù thủy.

Với sự nghèo khổ, và sự vô nghề nghiệp, những tay phù thủy ngày xưa và hiện nay phải tự tạo cho mình một bộ mặt huyền bí để có thể «ăn nói» trước những người khác. Nhờ bộ mặt phù thủy, nhờ danh nghĩa «sứ giả của ma vương», họ mới có thể giải tỏa được mặc cảm thấp hèn mà họ phải gánh chịu trong thời thơ ấu.

Những lối trở tài kỳ lạ

Người ta thường thắc mắc những tay phù thủy đã dùng những mảnh khóc gì để làm những người dân Pháp, vốn là những người có một trình độ văn minh khá cao, dù là dân quê, có thể tin tưởng một cách nhiệt thành. Có thể kể những mảnh khóc của các tay phù thủy này gồm nhiều phương diện: những câu thần chú và những lời

nói huyền bí, những linh vật, những hình nhân, những buổi lễ đồng. Nhưng tựu trung mảnh khóc của họ dựa trên hai yếu tố chính: lòng mê tín và sự hiềm khích giữa người này và người khác.

Những phù thủy non tay hay những người bình thường bỗng dưng tự cho mình được Quỷ Thần chọn làm người «cứu nhân độ thế», thường biểu lộ cái khả năng đặc biệt của mình bằng những câu như một nữ phù thủy «tập sự» ở hạt Berry đã nói:

— Những quả trứng nhảy múa... Cái bàn ủi dựng đứng trên đầu nhon... Các người đứng cười... Ta thấy như vậy... Ta thấy như vậy...

Một tay phù thủy khác tỏ ra huyền bí hơn:

— Tôi thấy họ đến từ xa... Từ một nơi xa xăm nào đó. Quỷ Satan về đây để giúp tôi...

Về các lối chữa bệnh, một tay phù thủy nọ đã làm một vị cha sở tin tưởng đến nỗi trong bảy hôm liên tiếp phải thức dậy trước khi trời mọc để đem con chó thân yêu của ông đến nhà ông phù thủy chữa bệnh. Một tay phù thủy khác, không có tài chữa bệnh nhưng lại có tài «thư, ếm» như ở Á Đông. Ông ta có lần thư một cô gái tên Madeleine X... bằng cách xỏ một sợi tóc của cô này vào một quả trứng. Theo tay phù thủy này thì khi nào quả trứng thối thì cô gái sẽ chết. Nhưng không nghe người thuật lại câu chuyện này là nhà báo

Fanny Deschamps cho biết kết quả như thế nào.

Ngay tại Ba Lê cũng có trò thư

Tại các vùng quê khác, những người du khách thường sưu tập được nhiều con «búp bê thù hận». Những con búp bê này được làm bằng gỗ hay bằng sáp, đôi khi có gắn tóc của kẻ thù và luôn luôn bị cụt đầu hay cụt tay, chân. Nhưng có một điều đáng ngạc nhiên là ngay tại thủ đô ánh sáng Ba Lê, những hình thức thư, ếm bằng các loại búp bê như vậy không thiếu gì. Nhà báo Fanny Deschamps đã cho biết thấy tận mắt hai con búp bê bị đóng đầy đinh tại Ba Lê. Một con nhằm thư đến chết một cô bạn gái của một kỹ nghệ gia, một con nhằm làm mất trí một ông chồng bẽ bối có vợ nhỏ. Nhưng câu thần chú được đọc hàng ngày cho đến khi nào cuộc thư, ếm thành công:

«Agion, Telaagram, vaycheon, stimulation y eziparez elc, ect soler Emanuel Saboot Adoney, te adoro et invoco I... O Belzébut, Hãy giúp ta, hãy giúp ta...»

Một số nhà giàu Ba Lê rất tin tưởng ở các trò thư, ếm này. Có điều họ không hiểu rằng đôi khi họ đã thuê trúng những ông phù thủy hạng bét, học nghề bằng một cuốn sách bày bán nhan nhản ở Ba Lê! Đó là cuốn sách «Le Petit Albert». Cuốn này bày nhiều cách trở tài

rất ly kỳ. Thí dụ muốn làm cho ông chồng yêu mình và quên hẳn những mối tình khác, bà vợ có thể áp dụng phương pháp «thư» như sau: giết một con chó sói rồi cột vào xác nó một sợi roi bằng một sợi chỉ trắng, và gọi tên nó là Léon (hay Jules và gọi tiếp họ của người chồng). Còn nếu muốn người chồng «đã» mình ra, người vợ cho con chó sói ăn thịt một con chim gõ mõ ướp muối rồi tìm cách cho con chó sói tiêu tiện qua chiếc quần cưỡi. Thật là cầu kỳ chẳng khác nào những vụ thư ở Việt Nam

Cuốn «Le petit Albert» còn bày đàn ông cách tán tỉnh bà. Cách đó như sau: người đàn ông chỉ cần nướng hai cái đùi thỏ và một cái gan bò câu trong một cái «bồn» xong chà nát thành bột và cho người đàn bà nuốt chất bột đó trong ba lần. Trong lần thứ ba, người đàn bà sẽ hết thẹn thùng e ngại và sẽ sa vào vòng tay người đàn ông ngay.

Cuốn sách còn bày nhiều trò quái gở, thế mà nhiều người dân Pháp tin tưởng nhiệt thành! Tập chỉ Elle tiết lộ có một ông cự đại sứ người Pháp đã mời phù thủy đến nhà «mở ngãi» với sự chứng kiến của nhiều người. Phù thủy cho biết con quỷ trốn ở dưới gầm chiếc đàn dương cầm, và ông ta cho biết đã làm nó chạy trốn khỏi căn nhà! Ngoài ra, ngày nào cũng có những trò bỏ bùa yêu, lấy máu ở lỗ tai của một con mèo, ngắt cỏ làm phép, đóng đinh cá mòi trên thập tự giá v.v... Tại Bretagne, cứ

20.000 người thì có 3 phù thủy, 10.000 người ở Cotentin có 5 phù thủy, 10.000 người ở Lorraine và Béarn có 2 phù thủy, 10.000 người ở miền Trung nước Pháp có 8... Tại Lyon, tỷ lệ là 6 trên 10.000 và riêng tại Ba Lê, con số cũng bất ngờ : 4 phù thủy cho mỗi 10.000 dân !

Làm cho quỷ Satan xuất khỏi hồn

Ngề phù thủy ở Pháp hiện nay hầu như dính liền với sách vở. Thật vậy, để khỏi thua các đồng nghiệp về các màn thư ếm, các tay phù thủy thức thối phải lo học hỏi thêm. Một trong những người điển hình cho loại phù thủy này là Gaspard, với cả một thư viện về loại sách huyền bí. Những cuốn thường dùng nhất của ông là *Le Petit Albert*, *Le Grand Albert*, *Le Dragon Rouge* và *La Clavicule de Salomon*.

Ông Gaspard này có một giai thoại là thường sốt sắng với các nữ thân chủ đẹp. Ông ta bắt các cô bị ma ám cởi hết quần áo rồi nằm trên một chiếc giường nhỏ, bốn góc giường có bốn đĩa trề giúp việc quì gối và miệng lẩm bẩm : «Mong ơn trên làm con ấm hơn lại, xin dâng Tối cao ngự trị trong hồn con, ở chung quanh con, đứng trước mặt con để ban phúc, đứng sau lưng con để dẫn dắt con, ở trên con để giúp con sức

manh...» Mục đích của buổi hành lễ là để trục xuất quỷ Satan ra khỏi hồn cô gái nạn nhân. Một khi cô gái mặc áo lại, cô phải trả 20 quan mới (khoảng ngàn bạc VN) cho phù thủy Gaspard.

Ngành phù thủy cũng thường đi đôi với sự dâm ô. Nhiều nam và nữ phù thủy hợp nhau nói là để hành lễ chung, nhưng thật sự là để thỏa mãn xác thịt. Những lần như vậy chỉ có một phần hành lễ rất ít, còn toan là nhật nhệ rồi làm tình... Có nhiều vụ hành lễ «thân mật» hơn thế nữa. Một bác sĩ ở vùng bắc nước Pháp đã kể lại một chuyện khôi hài như sau :

Một phù thủy nọ ở vùng của ông trong bốn tháng liền đã chữa trị cho một thiếu phụ vợ của một trại chủ, bị mắc bệnh... xung khắc khí lực với ông chồng. Bệnh này không đến nỗi phải ly thân ly dị gì, chỉ buộc bà vợ phải «tu dưỡng khí lực» bằng cách ngủ riêng mỗi tuần một lần. Căn phòng để bà ta tu dưỡng nằm ở sân sau, và ông phù thủy sẽ đến đó để «làm phép». Ông trại chủ trả cho ông phù thủy 50 quan mỗi tháng tiền công chữa trị. Và bà trại chủ cũng trả riêng cho ông phù thủy 50 quan; ông ta không phải đến chữa trị mà chỉ việc để cho người tình của bà ta đến thay...

Không thể nào bài trừ

Chẳng những chỉ 1 vài người bị

các tay phù thủy ở Pháp gạt mà đôi khi cả một đám đông cũng bị họ cho vào xiếc. Trường hợp điển hình nhất là của phù thủy Elie. Tay phù thủy này được mời đến một làng nọ bị mất mùa vì bị hư hao lúa gạo khá nhiều mà không hiểu vì lý do gì. Phù thủy Elie cho biết có nhiều ma quỷ phá hại mùa màng, và bày ra cuộc đuổi quỷ như sau : vào giữa đêm (bên Pháp, ban đêm lạnh đến cứng cả người), ông ta bắt tất cả nông dân mặc sơ mi trần, cầm mỗi người một nến thắp sáng đi tản mác người nọ đến ruộng người đó. Trong khi ai nấy đứng chết cứng ở ruộng của mình, lạnh run bần bật, lão phù thủy đi đuổi bọn ma quỷ. Tiền công của ông ta là 200

quan mới (độ vạn bạc VN). Và ông ta đuổi thật hiệu nghiệm : bọn ma quỷ chạy trốn chết sau khi để lại những tiếng nổ kinh hồn, ùng ! ùng ! ùng ! ùng ! Elie tốn gần 10 quan mua pháo đốt đêm đó, và ông ta còn lời chán, những 190 quan !

Mặc dầu những trò ấu trĩ trên được nhiều người biết tới, nhưng không ai có thể diệt được những trò phù thủy bịp bợm đó. Muốn diệt được những tay phù thủy hiện đang nhan nhản trên nước Pháp văn minh này, có lẽ người ta phải có trong tay một điều tiên quyết. Điều tiên quyết đó là : làm sao để những người dân Pháp chất phác có thể sống bình thường mà không cần phù thủy. ■ ■

NHỮNG CÂU HỎI QUAN TRỌNG NHẤT CỦA GIỚI TRẺ VỀ MA TÚY

và những câu trả lời
chính xác của một
chuyên viên.

■ NGUYỄN YÊM

NH A phiến, bạch phiến, cùng những sản phẩm tương tự như thuốc viên, LSD... ngày nay không còn lạ gì đối với thanh niên trên khắp thế giới, trong đó phải kể giới trẻ Việt Nam thuộc vào loại biết mùi khá sớm nhờ ở gần với lính Mỹ ghiền. Mới đây có tiếng chuông báo động rằng một số lớn học sinh ở một tỉnh miền Trung là Nha Trang cũng đã lao vào vòng truy lạc, nghiện ngập. Mặc dù chính quyền hiện đang mở chiến dịch bài trừ ma túy, nhưng dường như kết quả không được khả quan mấy, trong khi dấu hiệu tiêu thụ ma túy trong giới trẻ vẫn tiếp tục tăng đều.

Theo một cuộc điều tra mới đây, hầu hết các người trẻ, dù đã dùng ma túy hay chưa, đều không biết rõ những gì cần biết về ma túy, hay biết một cách sai lầm. Và khi họ biết sự thực thì đã quá trễ. Để giúp giới trẻ khỏi thắc mắc về vấn đề này, tạp chí Family Weekly ở Hoa Kỳ đã nhờ bác sĩ Stanley Yolles, một chuyên viên về ma túy, trả lời một số câu hỏi thông thường do giới trẻ đặt ra. Mặc dù có sự khác biệt giữa tình trạng thanh niên Hoa Kỳ và Việt Nam, chúng tôi cũng xin giới thiệu những câu hỏi đáp dưới đây để các bạn trẻ Việt

Nam rút được một vài kết luận hữu ích.

Có nguy hiểm gì không nếu chỉ dùng ma túy thử một lần để xem cảm giác như thế nào?

Việc này hoàn toàn tùy thuộc vào phẩm lượng chất ma túy và người dùng thử. Thí dụ, rất ít người đã một lần hút thuốc phiện rồi bỏ không bao giờ hút lại nữa. Nhưng những người hút marijuana (cann sa) có thể bỏ được nhiều hơn. Bạn không thể nào chắc chắn về phản ứng của chính bạn đối với ma túy. Khoảng 10% những người hút thử marijuana đều trở nên ghiền bắt buộc phải hút hoài. Một vài loại ma túy khác, như LSD và methamphetamine có gây tai hại trầm trọng dù chỉ hút một lần. Bất cứ loại ma túy nào cũng đều có tầm nguy hiểm lớn dù dùng rất ít.

Tôi có thể trở nên ghiền hút marijuana không?

Không giống như những loại ma túy khác, marijuana không tạo nên sự ghiền hút về mặt sinh lý học, không làm cho cân cân của các cơ năng trong thân thể bạn bị rối loạn đến độ nguy hiểm đến mạng sống. Nhưng nó tạo nên thói quen hàng ngày như bạn ghiền hút thuốc lá. Và người ghiền nó trở nên lệ

thuộc nó về mặt tâm lý. Không có marijuana, kẻ ghiền cảm thấy bứt rứt, bất lực trong việc làm thường nhật.

Marijuana có thể ảnh hưởng đến cá tính của tôi không?

Có, và đối với một số người, việc dùng nó, có thể ảnh hưởng thêm vào những vấn đề tình cảm quan trọng. Bạn có thể trở nên lãnh đạm, hồ hững đối với những việc mà trước đây bạn rất chú ý, ham thích. Trí nhớ của bạn lộn xộn.

Marijuana không an toàn bằng rượu mạnh phải không?

Chúng tôi đã nghiên cứu rất nhiều về những tai hại lâu dài của marijuana, nhưng hiện chưa có sự quả quyết nào cho thấy nó ít tai hại hơn rượu mạnh về mặt thể chất, tinh thần và về mặt xã hội, nếu dùng nó liên tục và với số lượng mạnh. Cả hai loại độc tố này đều làm suy yếu thể xác bạn và ngăn trở sự làm việc của trí óc.

Tôi nên làm gì trong một bữa tiệc hay một buổi họp mặt nếu mọi người đều dùng ma túy và nhất định ép tôi dùng với họ?

Bạn hãy rời nơi đó ngay lập tức! Đa số những người ghiền đã bắt đầu dùng ma túy trong những trường hợp tương tự. Ngay cả nếu bạn không hút, nhưng bạn vẫn đứng đó thì bạn đang bị nguy hiểm về mặt luật pháp, vì không biết cảnh sát vào khám xét lúc nào. Người nào có mặt trong chỗ dùng ma túy đều có thể bị bắt giữ hết.

Có phải việc dùng marijuana sẽ đưa đẩy đến việc dùng các chất ma túy khác?

Đa số những người hút marijuana vì tình cờ đều không bao giờ hút qua những thứ khác mạnh hơn. Nhưng những người hút thường xuyên thường hút qua những thứ khác. Những người này như thể bị rối loạn về tình cảm và cảm thấy cần phải thử những chất ma túy khác.

Ma túy không làm cho con người sáng tạo hay sao?

Không. Một vài loại như LSD hay marijuana có thể làm bạn có cảm giác sáng tạo, nhưng nó ngăn cản sức sống hiện tại của bạn. Với ma túy, khả năng thực thi những ý nghĩa sáng tạo của bạn sẽ bị giảm sút vì sự mệt mỏi thể xác.

Tôi có thể tìm hiểu chính tôi rõ ràng hơn nhờ ở chất LSD không?

Với chất LSD, có lẽ là chất ma túy mạnh nhất từ trước tới nay đối với con người, thì bạn có thể có ảo giác rằng bạn đang có những cái nhìn rõ ràng, vì đại vào cá tính và phẩm hạnh của chính mình. Sở dĩ như vậy vì những khái niệm xâm nhập vào tâm trí bạn trong tình trạng bị ma túy kích thích tột độ trở nên dường như có thật. Nhưng rất đáng nghi ngờ nếu cho rằng những nhận xét có giá trị và đích thực về chính mình đã xảy ra thật. Đối với người trung bình thì nó không mang đến nhiều chất thực bằng những giấc mộng.

Chất LSD có gây hại đến nhiệm thể của con người không?

Cuộc nghiên cứu có thể trả lời cho câu hỏi này hiện đang còn tiếp tục, chưa có kết quả chính thức. Vài cuộc thí nghiệm tiên khởi cho thấy việc nhiễm thể hư hại sẽ xảy ra ba hay bốn lần thường hơn trong thân thể những người dùng LSD. Riêng đối với các thiếu nữ, đặc biệt là các thiếu phụ đang mang thai, thì trong bất cứ trường hợp nào sự dùng thuốc LSD đều vô cùng nguy hiểm.

Cái gì sẽ xảy ra trong một cuộc «hành trình» bằng LSD?

Hầu như bất cứ cái gì. Cảm giác mất kiểm soát trong khi gặp ảo giác có thể khiến anh gây hại cho chính mình hay cho kẻ khác một cách kinh khủng và điên rồ. Những ảo tưởng kinh hoàng có vẻ như có thật đôi khi tạo ra những đổ vỡ khi chạm với thực tế, và ảnh hưởng của sự đổ vỡ này có thể kéo dài nhiều tháng năm sau khi chất thuốc hoàn toàn tan biến. Vì những cảm giác toàn bích và bất diệt, người đang dùng LSD có thể tin rằng mình biết bay, và do đó phóng ra cửa sổ rớt xuống đất chết tốt như nhiều người đã bị.

Một cuộc «hành trình» bằng LSD có thể nào tái diễn mặc dầu không dùng chất ấy lại?

Có thể được. Cái kinh nghiệm đã hưởng trong lần dùng LSD trước có thể tự động tái diễn nhiều tuần hay nhiều tháng sau khi lần

đầu xảy ra. Những lần tái diễn như thế thường là xảy ra trong thời gian bị rối loạn về thể xác hay tâm lý, nhưng đôi khi cũng do một số bác sĩ không chuyên môn gây ra.

Có phải chất methamphetamine giúp tôi hoạt bát và nhanh nhẹn hơn bình thường không?

Những người nào dùng chất methamphetamine, tục gọi là «speed», tức là chất mạnh nhất trong các loại amphetamine, có thể có vẻ như hoạt bát hơn vì họ cực kỳ hoạt động và nói nhiều. Chất ma túy này kích thích quá độ các tế bào não, mức độ kích thích bằng mức độ mà cơ thể đưa ra khi bạn gặp phải trường hợp khẩn cấp. Nhưng khi sự kích thích này được kéo dài bằng chất «speed», những sự thay đổi không hay sẽ xuất hiện, kể cả việc trí óc u tối. Người dùng «speed» sẽ trở nên thích bạo lực và có phẩm hạnh kỳ khôi. Chứng bệnh về tinh thần do chất «speed» tạo nên có thể kéo dài rất lâu sau thời gian dùng thuốc.

Việc chất «speed» giết người có thật không?

Vài người có thẩm quyền về y học ước lượng rằng một khi bạn đã lâm vào chất ma túy này bạn chỉ còn kéo dài đời sống chừng 5 năm. Bên cạnh cái nguy hiểm về hư hại não bộ, chất methamphetamine còn làm hư hỏng nặng nề gan và thận.

Một người có thể trở nên ghiền

những loại thuốc mạnh do bác sĩ cho uống?

Có thể. Nhiều thanh niên đã lên dùng những thứ thuốc mà bác sĩ cho cha mẹ họ uống. Thí dụ như thuốc viên sụt cân, thuốc zn thần, thuốc ngủ... Tất cả đều có thể ghiền.

Có thể nào một người tự mình

ngưng dùng ma túy?

Một khi bạn đã mắc bệnh ghiền, rất là khó khăn để bạn có thể tự «chữa trị». Trong vài trường hợp, những sự rối loạn kia tăng mạnh, thêm nguy hiểm. Vì lý do này, việc nằm bệnh viện hay có sự chữa trị thường xuyên của một bác sĩ chuyên môn là điều cần thiết. ■■

TRANH KHÔNG LỜI

NGƯỜI TUYẾT CÓ THẬT ?

Từ 100 năm nay, người ta đã gặp nhiều bằng chứng về sự hiện hữu của người tuyết, nhưng vẫn chưa chứng minh đích xác. Sự thật như thế nào ?

■ VƯƠNG MINH

Từ hơn một trăm năm nay, một huyền thoại hết sức kỳ lạ đã được nhiều người bàn tán đến trong những vùng núi hẻo lánh Tây Bắc nước Mỹ. Người ta nói đến một sinh vật khổng lồ người đầy lông, đi hai chân và trông giống người hơn là giống khỉ. Chuyện thật hay là chuyện giả tưởng ? Tốt hơn chúng ta hãy nghe ông Albert Ostman, một tiểu phu lực lượng 75 tuổi kể lại những gì đã xảy đến cho ông vào năm 1924 khi ông đi tìm mỏ vàng tại xứ Colom-

bie thuộc Anh.

— Chuyện xảy ra vào lúc nửa đêm, ông ta nói. Tôi đang ngủ, tỉnh linh có một kẻ nào đó nhấc bông tôi lên. Tôi muốn lấy con dao sẵn nhưng không thể nào với tới được. Con vật (nếu đó là một vật) vác tôi trên vai như người ta vác một bao bột và lúc đó tôi nhận thấy nó đi bằng hai chân.

Ostman ước lượng đã bị vác đi như thế trên những vùng đất gồ ghề, lồi lõm trong khoảng ba tiếng đồng hồ.

— Tôi sợ quá đến nỗi không vùng vẫy được nữa, ông nói.

Cuối cùng kẻ bắt cóc ông ngừng lại và vất ông xuống đất. Trong ánh sáng mờ mờ của buổi bình minh.

Ostman nhìn thấy một nhóm sinh vật khác vây quanh ông và nói chuyện với nhau bằng cách riêng mà ông không thể nào hiểu được. Ông cho biết.

— Từ trước, tôi chưa bao giờ tin những huyền thoại da đỏ về các giống người tuyết, thế mà lúc đó, bỗng nhiên tôi chắc chắn chúng đang đứng trước mặt tôi. Người ta có thể nói đó là một sự pha giống giữa người và khỉ. Người chúng đầy lông, bắp thịt rắn chắc phồng lên, trông chúng khỏe mạnh và to lớn hơn con người rất nhiều. Có một con trong đám đó cao đến hai thước rưỡi. Chúng cầm tù tôi trong 6 ngày, và sau cùng tôi trốn đi nhờ một trong bọn chúng bị bệnh sau khi đã nhai hết cả bao thuốc lá của tôi, khiến cả bộ lạc hỗn loạn khủng khiếp. Câu chuyện kỳ lạ trên đây quả là một trong những huyền thoại đã làm cho con người bối rối. Đó là: phải chăng ở vùng Tây Bắc nước Mỹ, ven hồ Thái Bình Dương hiện vẫn còn một loại người có thể giống loại người tuyết gớm ghiết ở Hi Mã Lạp Sơn. Loại này cũng như người «anh em» nổi tiếng của chúng, có thể tạo thành một sự liên hệ giữa người và khỉ, và thế là chúng ta có một yếu tố quan trọng về sự tiến hóa của loài người.

Có khoảng một tá người tuyên bố rằng họ đã nhìn thấy trong những vùng núi của miền Tây Bắc nước Mỹ, những sinh vật to lớn. Bề ngoài trông giống khỉ nhưng có kích thước rất khác thường: có những sinh vật đo được hơn 4 tấc. Tại Gia Nã Đại, người ta thường gọi chúng là Sasquatch theo một tiếng của người da đỏ. Tại Hoa Kỳ, chúng thường được gọi là «Big Foot» (chân to).

Có nhiều bằng chứng

Những nhân chứng đã trông thấy tận mắt tường thuật lại những gì họ đã nhìn thấy đều tương tự nhau một cách đáng ngạc nhiên song hình như đó chỉ là những tường tượng để lừa phỉnh mọi người, bởi vì những điều họ kể đều xa vời trong thời gian và không gian. Đồng thời cũng thật khó biết đích xác đã có bao nhiêu người đã trông thấy một Sasquatch bởi vì thường những người này này rất ghét nói về điều đó.

— Tốt nhất là nên im lặng, một người trong bọn họ nói, còn hơn là nói ra đề rồi bị cả thế giới chỉ trích.

Mặc dù vậy, John Green, chủ bút tờ Advance, một nhật báo xuất bản tại vùng Colombie thuộc Anh đã thu thập được hơn 250 tài liệu về Sasquatch. Những tiết lộ của các nhân chứng, những hình chụp các dấu tích và các yếu tố

khác phần lớn được thu lượm trong 1 vùng khoảng giữa tiểu bang Alaska và Mễ Tây Cơ, phần còn lại ở bờ biển Thái Bình Dương và miền Bắc tiểu bang Michigan. Cũng như rất nhiều người khác, khởi đầu John Green rất hoài nghi, nhưng sự thu lượm được các sự kiện khác xác đáng đã khiến ông hết nghi ngờ.

Sau đây là một vài dữ kiện về đời sống của loài Sasquatch mà ông đã tìm ra.

Nhật báo Daily British Colonist xuất bản tại miền Colombie thuộc Anh, đã tường thuật việc những người thợ máy của chiếc xe lửa nối liền Lytton và Yale, ngày 30-6-1844 đã bắt được «một con vật có vẻ nửa người, nửa thú» ở khoảng 130 cây số về phía Đông Vancouver. Ngoại trừ chân, bàn chân và tay, còn toàn thân nó bao phủ bởi một lớp lông bóng mượt. Tay nó dài hơn tay người rất nhiều và nó có một sức mạnh kỳ dị.

Con vật này đã được các người thợ máy đặt tên là Jacko và đã được trưng bày cho công chúng đến xem tại Jale, song sau đó không ai biết số phận nó ra sao nữa!

■ Vào tháng 7 năm 1924, năm người thợ mỏ ở tiểu bang Washington, gần núi Sain Helens, nơi hiện nay vẫn còn khu rừng thuộc công sản Gifford Pinchot, đã kể lại việc một nhóm người khỉ đã tấn công căn nhà nhỏ của họ. Chúng ném những viên đá to lên

mái nhà, lao cả toàn thân vào cánh cửa và thốt lên những tiếng kêu rừng rợn chen lẫn với những tiếng rên rỉ âm vang. Trước khi có cuộc tấn công, hai người thợ mỏ cầm đường đã bắn vào hai trong số người khỉ nói trên. Một nhóm cảnh sát và ký giả đến tận nơi quan sát đã trông thấy căn nhà bị hư hại nặng và có nhiều dấu chân không lồ ở chung quanh. Kể từ đó nhiều người quả quyết là đã trông thấy những người khỉ (xuất hiện trong vùng. Người ta cũng báo động rằng có nhiều người tự nhiên mất tích một cách bí mật không để lại dấu vết.

■ Một buổi xế trưa tháng 9-1941, Bà George Chapman, nhà ở cách Agassiz 50 cây số, vào quảng thượng lưu sông Fraser đã trông thấy một con vật to lớn gần giống loài người xuất hiện từ cánh rừng. Quá khiếp sợ, bà cùng ba đứa con chạy trốn về nhà. Chồng bà cùng mấy người đàn ông trong làng cũng xác nhận sau đó ít lâu rằng con vật đã tiến vào một cái nhà xe và đã ném những con cá muối mà nó lấy trong 1 cái giỏ xuống đầy mặt đất.

■ Gần đây hơn, vào tháng 10-1955, người thợ săn tên William Roe khi đi săn trong vùng núi Mica, gần làng Tête Jaune Cache, ở Colombie thuộc Anh đã trông thấy một sinh vật to lớn đứng trên hai chân. Sinh vật này nặng khoảng 150 ki lô, từ đầu tới chân bao phủ

bởi một lớp lông màu nâu đậm, bạc trắng ở phía các đầu mút. Roe đã nghĩ rằng nếu ông ta bắn chết được nó ông sẽ có một sinh vật rất có lợi cho các nhà thông thái trên toàn thế giới.

■ Người ta cũng đã tìm thấy, qua nhiều năm, những đám lông và phân là những bằng chứng cụ thể nhất chứng tỏ có sự sống của những người khi.

Sự khám nghiệm các lông này cho thấy chúng không phải là lông của bất cứ con vật nào quen thuộc. Về phần thì hình dạng giống như phần người, to bằng phần của một con ngựa lớn và gồm có cựa bả của các thứ rau cỏ và lông của những con vật nhỏ thuộc loài gặm nhấm. Chưa bao giờ có ai tìm thấy dấu tích những xác chết của *Sasquatch*, nhưng sự thực là thiên nhiên đã tiêu hóa những xác chết ấy.

■ Trong tất cả những tài liệu, cái gây xáo động nhất có lẽ là cuốn phim màu 16 ly do Roger Patterson, một trại chủ 34 tuổi ở Yakima, thuộc tiểu bang Washington quay được năm 1967. Đã từ lâu Patterson rất say mê huyền thoại về loài *Sasquatch* nên ông đã đi đến kết luận rằng cách duy nhất để chứng minh sự sống của loại người khi là chụp được những bức ảnh thật rõ. Vào tháng 10-1967, ông biết được rằng có những dấu vết vừa mới được tìm ra ở Bluff Creek, trong vùng phía Bắc California, ông liền cùng Bob Gimlin một tay thợ

săn kinh nghiệm, đến tận nơi để quan sát.

Hai người đi ngựa trong mười hai ngày mới đến nơi. Ngày 20-10, lúc bắt đầu xế trưa, họ đã có mặt ở trước một gốc cây khổng lồ đã bị đổ cạnh một con suối. Gốc cây quá lớn khiến họ không thể nhìn thấy gì phía trước. Con ngựa của Patterson đứng khựng lại, lông lên và ngả xuống. Trong một giây, Patterson đã hiểu vì sao con vật của mình lại sợ hãi đến thế.

— Sinh vật ấy ở phía trái tôi, Patterson nói, cách khoảng 40 thước, về phía bên kia bờ suối. Nó có vẻ mặt gần giống người, nhưng trán rộng và mũi tẹt, khi nó bước đi, đầu mút của tay nó gần chạm đầu gối. Trừ mặt ra, thân hình nó bao phủ bởi một lớp lông màu nâu dài từ 5 đến 10 phân. Đó là một sinh vật cái, vì có hai vú to thông thọt phía trước.

Patterson vội vã cầm lấy máy quay phim nhưng con vật đã vượt qua bãi cát và chạy trốn về phía ngọn đồi. Patterson vội chạy theo thu nhận những hình ảnh. Bỗng nhiên con vật quay lại và nhìn chăm chú vào máy quay phim với vẻ tò mò. Rồi nó chạy vào rừng và biến mất. Đến lượt Gimlin chạy theo nó, nhưng Patterson đã quay hết phim, bảo Gimlin bỏ cuộc. Ông ta nói :

— Tôi không muốn ở lại đó một mình mà lại không có vũ khí.

Chín ngày sau, một người nhồi xác thú ở Kitimat, vùng Colombie

thuộc Anh tên Rboert Titmus, đã đến để quan sát những dấu vết khổng lồ của con vật và đã lấy ro khuôn mẫu bằng thạch cao. Đặc biệt là Titmus đã nghiên cứu về loại *Sasquatch* từ 1958 nên ông có thể phát giác mọi giả trá. Sau đó ông cho biết ý kiến về những dấu vết ấy như sau :

— Theo tôi thì đây không phải là vấn đề dùng xảo thuật. Theo những tính toán của tôi, con vật đã để lại những dấu vết ấy phải cân nặng từ 275 đến 300 ký lô.

Sau cuộc thám hiểm ấy, Patterson đã chiếu cuộn phim cho các nhà thông thái xem. Đó là một đoạn phim dài 9 thước, hơi rung, cho thấy con vật đang chạy trốn. Dáng đi của nó hoàn toàn có vẻ con người và khi đi nó đang đưa hai cánh tay khổng lồ. Một số nhà thông thái nói ngay rằng cuộn phim có lẽ là ngụy tạo vì những cử động quá mềm mại, còn một số người khác thì không cho biết ý kiến. Ông John R. Napier, Giám đốc phòng thí nghiệm về những sinh vật sơ khai của viện Smithsonian, cho biết một ý kiến tế nhị hơn :

— Chúng ta không nên hồ hững với tính cách bất ngờ của sự hiện diện của những sinh vật lạ lùng trông giống loài người, ở vùng Tây Bắc nước Mỹ, và vùng biển Thái Bình Dương.

Donald Abbott, nhà nhân loại học thuộc bảo tàng viện của tỉnh Victoria đã thú nhận rằng khi mới

khởi đầu sự nghiên cứu, ông đã rất hoài nghi. Nhưng bây giờ ông tin vào sự chính xác của những bằng chứng.

Cuộc tìm kiếm vẫn tiếp tục

Như vậy có thể có một con vật thuộc loài xa lạ hay lui tới vùng bờ biển Thái Bình Dương vùng Tây Bắc Mỹ quốc, nơi đã được báo động nhiều lần về sự xuất hiện của các sinh vật ấy cũng là một vùng còn nhiều nơi chưa ai khai khẩn hay thám hiểm. Ba tiểu bang Washington, Oregon và California có cả 180.000 cây số vuông rừng rậm thuộc công sản và tuy có những bản đồ địa lý song sự thật những bản đồ ấy chỉ được vẽ ra khi người ta quan sát bằng phi cơ, chứ ít khi có ai đặt chân đến.

Vùng Colombie thuộc Anh cũng vẫn còn ít được biết rõ. Gần 750.000 cây số vuông diện tích một vùng đất rộng bằng bán đảo Iberie (Tây Ban Nha) mà chỉ thông thương với nhau bằng 1 con đường duy nhất và chỉ có vài ngôi làng. Những con thú vật lẫn tránh loài người rất dễ dàng dù chúng là những loại thú vật không được ranh mãnh xảo quyết cho lắm.

Khi bạn đọc những dòng chữ này có thể người ta đã tìm được những bằng chứng đích thật chứng tỏ có sự hiện hữu của loại *Sasquatch*. Roger Patterson vẫn tiếp tục công trình tìm kiếm. Đối với cuộc

thám hiểm của ông, viện nghiên cứu Iakima (tiểu bang Washington) thường sản xuất những phim tài liệu, đã đồng ý trợ cấp cho ông một món tiền là 75.000 Mỹ Kim. Lần này ông xữ dụng mồi, chớ sẵn, súng có ống hãm thanh với hy vọng sẽ bắt sống được một sinh vật.

Trước ông, nhiều người khác đã thử bắt nhưng không thành công. Người được biết nhiều nhất là Tom Slicla. Vào năm 1962, trước

khi ông chết ít lâu, ông đã tổ chức một cuộc thám hiểm, và những tài liệu thu lượm được cũng quan trọng và xác đáng như những tài liệu ông đã thu thập được trong vùng Hi mã lạp sơn qua hai cuộc du thám.

Nếu sinh vật ấy vẫn còn hiện hữu và nếu người ta bắt được nó, sự khám phá ấy có thể là một trong những việc quan trọng nhất của lịch sử, vì nó sẽ cho biết rõ quá khứ của con người. ■ ■

— Cô có vẻ trẻ hơn số tuổi 2 triệu năm ánh sáng của cô !

Bạn Hãy Yêu Thương Kẻ Thù Của Bạn !

■ TÔ MINH NHẬT

BẠN hãy yêu thương những kẻ thù của mình thay vì thù ghét họ. Đó là cách hay nhất để làm họ chùng hững. Nếu bạn không thể nào yêu thương nổi, bạn cũng không nên tìm cách làm hại họ, vì bạn sẽ đem lại cho mình những rắc rối chứ không có lợi gì cả. Một triết gia già đã nói : «hãy lo công việc và để yên cho những kẻ thù của bạn, một ngày kia kẻ khác sẽ thay bạn để cho họ một bài học».

Nhưng nếu những kẻ thù của bạn lại không chịu để yên cho bạn? Lúc đó bạn có quyền bắt chước người chủ đất vừa mua được một mảnh đất để làm trang trại. Trong khi đi thăm mảnh đất mới này, người ấy gặp một ông hàng xóm. Ông hàng xóm nói :

— Có lẽ đây không phải là lúc nói với ông những điều này, tuy nhiên tôi cũng cần phải cho ông biết rằng khi mua trang trại này ông đã «lãnh» luôn một sự tranh chấp : hàng rào của mảnh đất này đã lấn sang đất của tôi ba thước !

Người chủ đất nghĩ ngay rằng mình đang đứng trước một hiểm khích có thể kéo dài từ thế hệ này sang thế hệ khác. Một nhà văn hài hước Pháp đã viết rằng : «Những hàng rào tốt tạo nên những hàng xóm tốt».

Người chủ đất mới mỉm cười :

— Khi mua mảnh đất này tôi đã định tìm ở đây những láng giềng tốt, đồng thời cũng là những người bạn thân. Và tôi thấy ông quả là người tốt. Ông hãy giúp

đỡ tôi bằng cách cho dời hàng rào đến chỗ nào mà ông cho là thích hợp, và gửi ngay tờ giấy tính tiền công đến để tôi thanh toán. Như thế sẽ đẹp lòng mọi người.

Tuy nhiên sau đó cái hàng rào không bao giờ được dời chỗ. Và người hàng xóm có nhiều hy vọng trở thành kẻ thù kia đã hoàn toàn thay đổi. Hai người đã đối xử với nhau trong tình bạn tốt đẹp có xen lẫn ít nhiều khâm phục của người hàng xóm.

Nếu bạn cho những kẻ thù của mình không quan trọng là bạn làm to. Hãy coi chừng. Đừng nên vô tình tặng cho kẻ thù của bạn phương tiện và hoàn cảnh để đi đến một sự thành công mà mục đích là để trả thù bạn. Dù là đối với chú bé đưa báo tháng cho gia đình, bạn cũng nên tỏ ra dễ thương một chút. Nếu không, chú ta sẽ đem hết tâm hồn và thể xác ra để làm việc với hy vọng trở nên giàu có. Khi đó chú ta sẽ mua lại cái nhà bạn đang ở và ném bạn ra đường đấy. Nếu cô gái đến xin gặp ông giám đốc của bạn sáng nay chính là cô gái hôm qua đã lái xe Honda đâm sầm vào bạn rồi còn cau có gắt gỏng, thì bạn cũng không nên để cô ta ngồi chờ lâu quá. Biết đâu nay mai cô ta sẽ trở thành Bà giám đốc và khi đó sẽ có một sự trả thù nhắm vào Bạn.

Có rất nhiều loại kẻ thù và tìm hiểu những loại ấy cũng là một phần của nghệ thuật sống. Nhưng

bạn nên để ý đến tốp người thông thường nhất, đó là tốp người không có ý định và cũng không thích làm kẻ thù của bất cứ ai. Nếu họ có hành động gì xúc phạm tới bạn, xin bạn hãy hiểu rằng không phải chỉ riêng đối với cá nhân của bạn họ mới làm như thế, mà họ làm đối với tất cả mọi người.

Một trường hợp điển hình là cô bé Ngọc Lan học cùng lớp với hai đứa con gái của tôi. Gia đình tôi ở miền Trung vừa dời vào Sài Gòn vì thế giọng nói của Kim và Minh, hai con của tôi đối với người Nam thật là lạ tai. Chính vì thế mà con tôi trở thành mục tiêu cho cả lớp chế nhạo mà cầm đầu bọn trẻ chính là Ngọc Lan.

Hầu như ngày nào Kim và Minh cũng khóc lóc khi đi học về. Một hôm, tôi quyết định phải làm một cái gì đó để nâng đỡ tinh thần các con tôi.

— Nếu bây giờ ba tổ chức một buổi họp mặt, các con có thích không ?

Nét mặt của Kim và Minh tươi hẳn lên. Hai cô bé như mơ mộng ngay :

— Dạ thích lắm chứ. Tiệc trà sẽ có bánh ngọt, có kem, và những bong bóng đủ màu...

— Còn các bạn con...

Chúng bỗng òa lên khóc :

— Chúng con không có bạn !

— Chúng con chỉ có những kẻ thù thôi.

Tôi thở dài, đây là một tiếng thở dài ít khi có trong đời tôi :

— Thế thì mình hãy tổ chức một buổi tiệc họp mặt các...kẻ thù. Các con hãy mời tất cả những kẻ thù của các con, đặc biệt những kẻ thù dữ dội nhất. Chúng ta sẽ mời chúng ăn bánh ngọt, ăn kem và tặng cho chúng những bong bóng đủ màu để đem về nhà.

Bữa tiệc trà đã được tổ chức và đã thu được kết quả không ngờ.

Ngọc Lan, kẻ hằn học nhất với các con tôi lại là đứa vui thích nhất. Cô bé chạy nhảy khắp nơi và luôn luôn có những tràng cười vui vẻ.

Sau đó Kim và Minh không bao giờ còn khóc lóc khi ở trường về nữa, những kẻ thù của chúng đã trở thành những người bạn thân nhất, luôn luôn bảo vệ cho chúng. Không ai còn trêu chọc chúng nữa.

Ít lâu sau, Cha của Ngọc Lan đến nhà thăm chúng tôi :

— Tôi đến để cảm ơn ông bà

đã mời con tôi đến vui với các cháu.

Rồi ông ngạc nhiên hỏi :

— Tại sao ông bà lại làm như thế ?

— Thưa ông, tại sao lại không làm như thế ? Ngọc Lan cũng là một cô bé thích bánh ngọt, thích kem và bong bóng như tất cả mọi đứa trẻ khác. Phải không ạ ?

— Dĩ nhiên. Nhưng ông bà có biết là trước kia không bao giờ có ai mời nó dự tiệc trà không ?

Câu hỏi ấy thật là chính xác. Phải chăng người ta không mời những cô bé như Ngọc Lan chúng thật « khó ưa », hay chúng đã trở thành « khó ưa » như thế vì không có ai mời chúng tham dự các cuộc vui. Rất nhiều tư tưởng gia đã chú ý đến vấn đề này, nhưng đã có một người nào đó giải quyết vấn đề ấy từ lâu : « Hãy yêu thương những kẻ thù của bạn, hãy cầu nguyện cho những ai đã ngược đãi bạn... hãy đối xử tử tế với những người ghét bạn... »

Bạn hãy tin tôi, họ sẽ không còn là kẻ thù của bạn nữa ! ■■

Quan tòa xử vụ ly dị hỏi đứa bé :

— Em thích ở với ba hay thích ở với má.

— Thưa ông con thích ở với người nào sẽ giữ cái xe hơi.

phổ thông

giải thích non nước
Việt Nam

ĐƯỜNG VỀ BÌNH ĐỊNH

■ HỒNG PHONG

«Ai về Bình Định mà coi
Con gái Bình Định cầm roi đi
quyền»

Câu ca dao ấy được phát xuất từ chân dãy Trường Sơn trùng điệp, hùng vĩ rồi cao vút tận ngàn mây và bất diệt. Khí thiêng của non xanh ấy chẳng những chỉ tạo thành những bông hoa vĩ đại của đất nước như Nguyễn Huệ, Mai Xuân Thưởng, Ngô Tùng Châu, Trần Quang Diệu... mà còn thổi vào lòng muôn bàn tay liều yếu một sức mạnh kiên cường. Vâng, người Bình định phải dũng mạnh, oai hùng mới tạo được cái

gia tài đồ sộ, gấm vóc bằng giải đất chạy dài có biển cả, non xanh, sông dài đồng rộng. Người Bình định phải lấy máu xương làm thác lũ để cuốn sạch dân Chiêm hồng tạo nên bờ cõi riêng mình. Điều ấy được chứng tỏ cụ thể nơi dấu vết dân Hời, những thành quách lừng lừng, những huyền thoại và nhất là lại có thêm bao danh lam thắng cảnh tồn tại cho đến ngày nay mặc dù sương gió và sức mạnh của đạn bom đã cố tình tàn phá.

Những ai đã mở mắt chào đời, lớn lên hay trú ngụ trên quê hương máu lửa này mà không biết vài huyền thoại hay vài thắng cảnh

hữu tình Bởi vậy chúng tôi, những người trong trường hợp ấy, đã có dịp viếng thăm hầu hết các nơi, nghe nhiều chuyện lạ, bây giờ xin vẽ lại vài nét đơn sơ để bạn đọc cùng tham dự trong những cuộc vui đó.

Tháp dân Hời

Trên vùng gò nhô cao làm bằng đất đỏ, cạnh những bụi cây cằn cỗi thấp như chết cả màu xanh, ngọn tháp đứng sừng sững ở giữa tựa hồ để chọc trời và thử thách cùng mưa nắng Đó là tháp Cánh Tiên, tiếng Pháp gọi là Tour de Cuivre (tháp thau). Tháp Cánh Tiên nằm trong thành Đồ Bàn, thuộc quận An Nhơn bây giờ. Khi chúng tôi đến nơi và nhìn lên ngọn tháp, bỗng đứng nhớ đến câu ca dao :

«Ngó lên hòn tháp Cánh Tiên
Cảm thương ông Hậu thủ thiên
ba năm»

Thật không sai, sự đồ nát của ngọn tháp như một vết thương, một giọt máu, một dấu lệ. Và, những đường nước xoi mòn dưới chân như giòng máu chảy. Một chứng tích dân Hời, một sự đau thương ! Ngoài cái đau thương của dân tộc mất nước, nó còn biết xót thương đến cái chết của kẻ trung quân. Cái chết ấy chính là của Võ Tánh và Ngô Tùng Châu, vì từ ngọn tháp nhìn qua lăng Võ Tánh rất gần, rõ mồn một.

Đọc quốc lộ số một, đi vào gần

tới cầu Bà Di, chúng tôi lại thấy trên ngọn đồi thấp, trọc, nhô lên bốn ngọn tháp, một lớn, ba nhỏ ở dưới thấy chẳng khác nào bốn cái bánh ít lá gai lộ trần để trên cỏ bông sắp cúng. Bởi vậy dân địa phương thường gọi là tháp Bánh Ít. Người Pháp gọi Tour d'argent (Tháp Bạc). Ngoài ra nó còn có tên Tháp Thị Thiệu vì theo tục truyền ngày xưa có bà Thị Thiệu cất quán bán dưới chân đồi.

Nơi đây du khách thường thăm viếng nhất là những cặp tình nhân thường chọn nơi đây làm nơi hẹn hò nên dưới chân tháp trở nên một nền đất nhẵn thín.

Hôm ấy, một buổi sáng sớm mùa hạ đẹp trời trong và mát, khi tôi và một người bạn hi hục leo lên đỉnh đồi, vừa đến nơi đã thấy một cặp tình nhân ngồi cạnh nhau âu yếm. Chúng tôi liền bước sang phía đông Bắc ngọn đồi, nơi đây trên một thềm đất cao, tượng Phật lộ thiên vĩ đại đang ngồi nhìn xuống thành phố Qui Nhơn xa xăm như để tìm kiếm, cứu vớt những linh hồn đang say sưa chạy theo bạc tiền vật dục. Từ đó, đi xuống một quãng ngắn là vùng đất bằng, đó là Tu Viện Nguyễn Thiệu.

Đứng dưới chân Tháp, nhìn sang phía Tây, con đường quốc lộ số một và mười chín hiện ra với những chiếc xe vun vút lao nhanh, bắc là con sông lững lờ chảy dưới bờ cây xanh rì, phía đông là cánh

đồng Tuy Phước trải rộng bát ngát. Thật một cảnh ngoạn mục và tình tứ khó tả.

Khi gần đến Qui nhơn, qua khỏi cầu Đồi độ hai trăm thước về bên trái, trên thảm cỏ xanh, bằng phẳng lại dựng lên hai ngọn tháp song song, sát bên nhau. Đó là tháp Đồi hay tháp Hưng Thạnh, Pháp gọi là Kmer. Hai tháp này được dân Hời kiến trúc công phu với hai khung cửa làm bằng đá xanh lớn, các tầng trên ngọn tháp còn gắn những con dơi, chim lớn bằng đá tiện. Lòng tháp trống và ăn thông lên trời. Tháp này cũng bị nhiều vết lở nhưng được chính quyền địa phương tu bổ cẩn thận. Trai tài gái sắc nơi đây thường lấy nó làm đề tài tán tỉnh, hẹn hò: "Tháp có đôi, cầu cũng có đôi, thế thì ta là người phải có đôi mới hợp lẽ."

Bình Định có tất cả tám ngọn tháp, năm ngọn còn lại vì xa xôi hẻo lánh và ít tiếng tăm nên bị chìm trong quên lãng.

Những ngọn tháp phơi mình ngày đêm ngoài mưa nắng như chưa đủ yếu tố nói lên cái chứng tích lịch sử và mảnh đất anh hùng. Bởi vậy, bên cạnh đó còn có cả Đền thờ, lăng tẩm của những người đã một thời chọc trời khuấy nước, vẽ nên bao trang sử hiển hách. Họ nào phải kẻ xa lạ, ngược lại đã mở mắt chào đời lớn lên, đầy binh rồi nằm xuống nơi đây.

Lăng Mai Xuân Thường

Lăng được xây trên ngọn đồi tròn trịa thuộc dãy Hoành Sơn tức núi Ngang cách quốc lộ 19 độ hai trăm thước thuộc Quận Bình Khê. Từ ngoài đi vào, cửa ngõ vào lăng gồm bốn trụ ba biểu to và cao vút. Sau đó, lên khỏi hai mươi sáu bậc tam cấp đến đài kỷ niệm, đài khắc bốn chữ «Tổ quốc ghi ơn» và được dựng giữa một cái sân rộng. Sau đài là Tăm, ngôi nhà diệp ốc, kiến trúc theo lối cổ, mái lợp ngói âm dương, rêu phong lở mờ phủ, nền lát gạch vuông bóng láng và thêm xây bằng một loại đá chẻ. Phía trước có tấm bia ghi rõ:

«Đây nơi an nghỉ

Bên lòng người Việt Nam yêu nước

Nhà anh hùng Mai xuân Thường
Ứng hùng năm Canh Tuất (1860)
Tuấn quốc năm Đinh Hợi (1887)

Tấm bia còn ghi rõ công đức của nhà anh hùng họ Mai. Chung quanh Tăm và sân được bao bọc bởi một bờ thành thấp, bốn phía lại có cây cổ thụ lá cành chi chít rợp mặt cả một vòm trời. Cảnh trí thật trang nghiêm và vắng lặng.

Dân địa phương đã đời di hài của Mai Anh hùng về nơi đây (1)

(1) Trước kia mộ Mai X. Thường ở tại làng cũ của ông là thôn Phú Lạc, quận Bình Khê dời về thôn Trinh Tường tháng 1-1962.

như một dụng ý cao xa khác ngoài mục đích gần đường cho dễ đi. Vì lẽ, cảnh trí nơi đây chẳng những hữu tình mà còn có nhiều ý nghĩa.

Đã một lần, đứng giữa sân lăng, người bạn quê hương nơi này đã chỉ cho tôi con sông Côn từ phương bắc chảy đến vùng đầu Phú Phong; gặp sông Đá Hàng từ Tây nam chảy ra mà nói: «Đây máu thiêng của anh hùng đã tạo thành giòng nước lớn, về đây để hòa đồng và cuốn trôi nước mắt dân nghèo, một kiếp đời lam lũ và thiếu thốn». Rồi, người ấy còn chỉ tôi xem cánh đồng lúa mênh mông trước mặt. Và, cho biết thêm Mai Anh Hùng an nghỉ nơi đây không thiếu một vật dụng nào: Hòn Trưng Sơn tục gọi hòn Sừng tại thôn Phú Lạc, bên kia sông Côn đứng sừng sững làm thành cây bút, đối diện với nó lại có sẵn nghiêng mực tức hồ nước không bao giờ cạn trên đỉnh Hội Sơn tức hòn Dững. Ngoài ra, phía đông nam Hoành Sơn còn có hòn Ấn, hòn Kiềm, hòn làm trống, hòn làm chuông. Trước lăng và ngay dưới chân Hoành Sơn còn có ba nòng gò, đá mọc lổm chổm như quân lính đang sẵn sàng chờ lệnh.

Đấy Trường Sơn lắm trùng điệp. Bởi vậy, trước khi có Mai Anh Hùng, khí thiêng ấy đã giành tạo dựng một Nguyễn Huệ để rượt bọn giặc Tàu ra khỏi nước.

Đền Nguyễn Huệ

Đền Nguyễn Huệ không có gì

đặc sắc. Từ ngoài vào là hàng rào xi măng thấp với một cửa chính có bốn trụ cao và lớn. Trước sân có tượng bán thân của Vua Quang Trung và một tấm bia khắc bài ký kể lại công đức nhà vua. Những ngôi nhà của Đền vẫn xây theo lối cổ, tuy đền có ít cây nhưng cũng đủ che mát.

Đền rộng có ba gian, gian giữa thờ vua Quang Trung, hai gian hai bên thờ vua Thái Đức và Đông định Vương.

Đền thờ Quang Trung thuộc thôn Kiên Mỹ, xã Bình Thành, quận Bình Khê. Theo lời dân làng kể lại thì ngôi đền được xây từ khi vua Quang Trung đóng đô ở Phú Xuân nhưng thời đó chỉ là ngôi từ đường và giao dân làng coi sóc. Khi nhà Tây Sơn tiêu diệt thì nhà Nguyễn triệt hạ, đền thờ dùng làm đình làng. Mãi đến năm 1960 nhân dân Bình Khê muốn cho linh hồn người anh hùng dân tộc được sống mãi với dân làng nên đã tự động góp tiền để xây lại làm nơi thờ phượng Quang Trung. Và, cho đến bây giờ, theo thường lệ cứ đến mùng năm tháng giêng âm lịch, tức lễ Đống Đa, dân làng muốn chiến trận oanh liệt ấy được sống lại nên đã tổ chức quân lính, voi ngựa, gươm đao, bày binh bố trận mà xung mà tiến. Nhân dân trong tỉnh kéo nhau đi xem như thác lũ. Mùa xuân năm 70, tôi đã có dịp trông thấy những tà áo đỏ vàng ngợp lặn dưới suối lạnh. Vì họ đã tranh nhau qua

chiếc cầu tre để đến đền phía bên kia bờ. Tết vừa rồi, Tướng Ngô Du lại tổ chức linh đình hơn nữa có cả phi pháo xạ kích. Cảnh nơi đây chẳng khác nào Nguyễn Du tiên sinh đã vẽ :

« Ngựa xe như nước, áo quần như nêm ! »

Lăng Võ Tánh

Nơi đây không núi rừng, không chim kêu vượn hú vì nó nằm giữa một vùng đất rộng trồng mía và rau của thôn Nam An, quận An Nhơn trong thành Đồ Bàn cũ, cách xã Đập Đá không bao xa, nhưng sự đồ nát và hoang tàn của lăng như một nét sâu, một uất hận của kẻ vong vong thất thế.

Hiện tại lăng chỉ còn một hàng rào thấp bao bọc với cửa tam quan làm bằng vôi đứng trơ trọi, lở lói. Bên trong là ngôi mộ Võ Tánh xây bằng xi măng và một tiểu đình bát giác xây gạch. Tiểu đình này tượng trưng cho Bát giác Lầu Từ, nơi mà Võ Tánh đã lên đó phóng hỏa tự thiêu để giữ tròn tuần tiết khi thành thất thủ. Mấy cây xoài trong lăng chỉ còn là những thân cây cằn cỗi như mất cả sự sống. Hai con voi đá trước cửa cũng bị đầu rơi đuôi gãy tự bao giờ. Dân làng kể rằng những đêm trăng vào khuya, hai con voi này lội vào những đám mía chung quanh bề ăn mà họ đã từng nghe

rõ tiếng động mồn mồn ? ! Nơi đây chỉ có phần mộ Võ Tánh, di hài Ngô Tùng Châu được gia đình đem về mai táng trên một gò cao, dưới chân dãy núi Bà thuộc thôn Thái Định, quận Phù Cát.

Mộ Hàn Mạc Tử

Nhưng rồi, nơi đây còn là giải đất tạo lấy nguồn thơ. Hàn Mạc Tử không phải người Bình Định nhưng, đã lớn lên và lời thơ phát xuất từ con sông dài, núi lớn ấy. Bởi vậy, khi nhà thơ Hàn chết đi, người được nằm xuống nơi đây, trên lưng chừng của ngọn đồi có bụi gai chi chít, để từ đó nhìn ra biển cả, phổ phưởng đem về tâm gợi ánh trăng tan.

Nhà thơ xấu số trút hơi thở cuối tại Qui Hòa, bệnh viện cùi, di hài được mai táng tại nghĩa địa ở đó. Nhưng đến năm 1959, gia đình của bạn bè ông đã vận động xin đưa về nằm nơi đây để tạo lấy hồn thơ, dù nơi cõi chết.

Mộ Hàn Mạc Tử hiện thời tại Gành Ráng, một nơi sơn thủy hữu tình. Mộ hình chữ nhật, làm bằng xi măng gồm ba bậc rộng và cao. Trước đầu một tấm bia lớn khắc chữ « François Nguyễn trọng Trí » tạ thế ngày 11-11-1940. Trên đầu bia có tượng đức mẹ Maria, đầu cúi xuống và đôi tay dang rộng như để cứu lấy một linh hồn đau khổ. Ở dưới và trước mặt mộ, một con lạch nhỏ chạy ven theo chân

đồi, trên bờ là những cụm đá xanh đen lờm chờm như những hình hài kỳ dị đang thấp thỏm lo âu. Bây giờ, người ta đã xây nơi khóm đá này một nhà thờ Đức Mẹ theo lối kiến trúc mới rất đẹp mắt. Trước mặt đền thờ là chiếc cầu tre bắc ngang con lạch vắt vẻo gọi nguồn thơ.

Hàn Mạc Tử bây giờ đã tròn giấc ngủ yên bởi tiếng ru thì thầm của sóng biển từ phía đông ngọn núi đưa lại, tiếng hát của chim rừng, tiếng ru cảnh trong gió và hừng được ánh trăng sao.

Du khách đến Bình Định nếu chỉ đi xem tháp Chàm, lăng tẩm thì chưa thưởng thức đầy đủ nét ngoạn mục vì bên cạnh chứng tích ấy còn bao thắng cảnh đượm màu sắc thiên nhiên, kỳ lạ.

Chùa Hang

Sau khi lên khỏi những bậc cấp bằng đá nửa thiên tạo, nửa nhân tạo khiến mệt mỏi cả người, chúng tôi tới một khoảnh đất nhỏ hơi gồ, đây chính sân Chùa Hang. Khí mát của lá rừng và dường như cửa cánh đồng lúa mênh mông trải dài trước mặt đưa lại làm chúng tôi khỏe hẳn người như vừa uống thuốc bổ. Nơi đây, một tảng đá xanh vĩ đại dày đến vài thước, rộng bảy thước và dài hơn mười thước từ sườn núi nhô ra như mái hiên bằng xi măng cốt sắt. Mặt trên cửa đá hình cong, mặt

dưới bằng phẳng và cách mặt đất chừng ba thước.

Dưới tảng đá hang đá to rộng, ăn sâu vào lòng núi. Hang không thấp hơn nền đất bao nhiêu, chạy từ hướng đông sang hướng tây của ngọn đồi. Vừa bước vào hang, bàn thờ Phật bày ngay ở giữa. Hương khói nghi ngút, trầm lặng khiến chúng tôi như lạc vào cõi thần tiên. Trước bàn thờ Phật lại có một hang nhỏ, tối om, sâu thẳm tiến thẳng vào lòng đất. Vị trụ trì chùa cho chúng tôi biết đó là đường đi âm phủ. Vì xưa kia có một người lấy cái dĩa khô khắc chữ, bỏ xuống hang, ít hôm sau ra biển thì nhặt lại được.

Bề ngang của hang khá rộng độ năm thước khiến chúng tôi đi dạo được dễ dàng. Chúng tôi đi sâu vào trong, khí lạnh của đá xông lên làm rợn cả người. Nơi đây chẳng có gì hơn là những vách đá lờm chờm, nhô ra, lõm vào, tối om như đi giữa đêm đen. Sở tay lên vách đá, chỗ nhẵn thín, chỗ như hình những con ốc bám vào, chỗ tạo thành gai đá nhọn và sắc. Dưới chân mặt đất lờm chờm những đá khiến phải dò dẫm từng bước đi.

Theo lời hướng dẫn của vị sư cứ đi hết hàng chừng hai mươi lăm thước sẽ có đường lên thiên đường. Tính tò mò của tuổi trẻ sẵn có khiến chúng tôi đã làm một cuộc thám hiểm lạ lùng. Sau một giờ đồng hồ mò mẫm trong bóng tối, chúng tôi tìm được đường lên thiêng dàng thật sự. Đó là một lỗ

nhỏ ở cuối hang, vừa một người chui, miệng thông trên đỉnh núi có vách đá, nằm dưới bóng cây nên tranh tối tranh sáng, leo lên có phần vất vả nên đã làm cho người bạn gái bị rách vạt áo dài sau. Lên khỏi hang, gió mát và hương thơm của hoa rừng làm nhẹ nhõm cả người, khiến chúng tôi có cảm tưởng vừa thoát chết từ một cửa ngục rừng rợn và bây giờ đang lạc giữa non tiên. Lăn xuống dưới là những cụm đá chất chồng như sát cánh bên nhau để tìm sự sống. Dãy rừng lớn quấn chần chịt trên những cây cỏ thụ làm thành mạng lưới, chiếc võng. Chúng tôi lại làm cuộc du tiên bằng cách leo lên đó, nhún, đưa suốt hai giờ đồng hồ. Mãi vui với cảnh vật nên khi về sân chùa thì trời ngã hoàng hôn. Ánh nắng đã tắt hẳn trong rừng bởi những tàng cây rậm rạp. Khói hương chùa lan ra, hòa lẫn mùi thơm hoa rừng,

quyện cùng khói đá, bay vào là cảnh khiến tôi phải ngất ngưỡng, lặng nhìn và chết mắt trong giây lâu. Những cặp tình nhân vẫn còn ngồi bất động dưới gốc cây, kẻ đã chung quanh như muốn lấy nó làm mái ngói để che mưa nắng cho đôi quả tim vàng. Ánh nắng mặt trời tắt lúc nào không biết sau lưng họ. Chúng tôi ra đến quốc lộ số một thì trời vừa tối hẳn.

Du khách muốn đi thăm chùa hang thì phải ra khỏi quận lỵ Phù Mỹ độ hai trăm thước, rẽ sang bên trái theo con đường đất mà trực chỉ hướng tây chừng ba cây số ngàn về núi Lý Thạch thuộc Hội Khánh, xã Mỹ Hòa quận Phù Mỹ. Bây giờ vì tình trạng an ninh bất ổn nên du khách không còn đến viếng được, cái đẹp vô ngần ấy đã trả về với thiên nhiên, núi rừng ■ ■

● KỲ SAU: Tiếp tục viếng thắng cảnh Bình Định

TÌM ĐỌC :

Một Lần Về Thăm

Truyện của TRẦN ĐÌNH THÁI

Do HUỲNH VĂN TRƯỞ xuất bản

Đề thấy tâm trạng bồi bồi của người trẻ trước cuộc sống hôm nay.

— Bản thường 100%. Bản ân nhân tùy theo người mua.

— Các bạn trong giới văn nghệ xin gởi 20% tem về Hộp thư 84 Qui nhơn, tác giả sẽ gởi bản đặc biệt đến tặng theo lời bảo đảm

Edgar Rice Burroughs, người đã sáng tạo ra con người bất tử, vua của loài khỉ, chưa hề đặt chân sang Phi Châu

Ai Là Cha Đẻ Của Tarzan ?

■ LƯƠNG THẾ ĐỒNG

CÁCH đây vài năm, các Bác Sĩ của Cơ quan Bảo trợ Nhi đồng Liên Hiệp Quốc (U.N.I.C.E.F) đã hết sức thất vọng vì không biết làm sao để thuyết phục những trẻ em Nam Dương chịu cho họ chích ngừa lao. Sau đó họ nghĩ ra cách chiếu phim *Tarzan et la Femme Léopard* ở nơi chích ngừa và chỉ các em nào đã chích thuốc mới được vào xem. Kể từ đó phòng chích ngừa luôn luôn đông nghẹt và việc chích ngừa cho trẻ em không còn là một vấn đề nữa.

Từ nhiều năm nay, mỗi ngày đều có một phim Tarzan được trình chiếu tại một nơi nào đó trên thế giới, những người có thẩm quyền về điện ảnh cho biết như thế. Tại Ai Cập, một rạp chiếu bóng đã cho chiếu một phim Tarzan trong suốt hai mươi năm nay và thay đổi ấn bản mới mỗi khi phim đã quá cũ vì dùng nhiều.

Bộ sách Tarzan tất cả 24 cuốn, được dịch sang khoảng 30 thứ tiếng, tái xuất bản nhiều lần, đã được công chúng biết đến càng ngày càng nhiều. Chữ « Tarzan » được ghi lại trong hầu hết các tự điển thông thường. Ngay cả tại các quốc gia mà dân chúng ít người biết tiếng Anh, chữ Tarzan cũng trở nên quen thuộc nhờ ở các truyện bằng tranh vẽ hay các loạt phim được chiếu ở rạp chiếu bóng hay trên vô tuyến truyền hình. Tarzan đã trở nên một nhân vật đáng ngưỡng mộ đối với toàn thế giới.

Viết vì hết nghề

Vào năm 1950, nhân cái chết của Edgar Rice Burroughs, người sáng tạo ra Tarzan, từ Thời Báo ở Los Angeles đã viết : « Rất ít khi

có văn sĩ nào được công chúng hoan nghênh nhiều như tác giả Tarzan. Ông học rất ít và chưa bao được đặt chân sang Phi Châu. Theo lời ông thì ông viết văn chỉ để trốn thoát cảnh khổ cùng.

Những tác phẩm của Burroughs đúng là một cuộc chạy trốn hợp lý. Đời sống của ông đã giải thích được sự cần thiết phải sáng tạo ra một thế giới nhiều màu sắc hơn, say mê hơn thế giới mà ông đang sống. Ông đã thực hành hơn một tá nghề nghiệp nhưng không thành công. Khi đưa con thứ hai ra chào đời, ông đã phải cầm bán đồng hồ và nữ trang của vợ ông. Lúc đó vào năm 1911, với 36 tuổi đời và những thất vọng ê chề, ông bắt đầu viết tiểu thuyết.

Tác phẩm đầu tiên của ông được viết tại văn phòng của một người bạn sau giờ làm việc, để giấu không cho vợ ông biết ý định mới này mà theo ông cũng sẽ thất bại như những lần trước — đã nói về những chuyện xảy ra ở Hòa Tinh, một khung cảnh lý tưởng giúp cho tác giả trốn tránh được những lời phê bình về những chi tiết được tả trong truyện. Tác phẩm trên với nhan đề *Sous la lune de Mars* (Dưới ánh trăng của Hòa Tinh) đã xuất hiện trên tạp chí All story và mang đến cho tác giả số tiền 400 Mỹ kim.

Tác phẩm thứ hai của ông lại bị viên chủ bút từ chối quyết liệt. Nhưng số tiền 400 Mỹ kim (một

phần thứ nhất mang lại đã ám ảnh ông mãi và một ý tưởng chợt tới với ông. Ông tìm tài liệu ở thư viện qua hai cuốn sách *Dans les ténèbres de l'Afrique* (Trong bóng tối của Phi Châu) của Stanley và *Le livre la jungle* (Cuốn sách của rừng già) của Kipling. Sau đó, ông tạo nên tác phẩm thứ ba, *Tarzan chez les singes* (Tarzan người khỉ) theo ông khởi hứng từ một huyền thoại của những người sáng tạo dựng thành La Mã, *Romulus và Rémus*, khi còn nhỏ đã bú sữa của một con chó sói để sống.

Bố cục cuốn sách rất giản dị. Vào năm 1888, thủy thủ đoàn nổi loạn của một chiếc tàu đã bỏ rơi John Clayton và vợ là Alice có thai gần ngày sinh ở một bờ biển chưa ai đặt chân đến của lục địa Phi Châu, phía ngoài một khu rừng già thâm u: Sau khi sanh một đứa bé trai, Alice qua đời, và chồng bà cũng bị chết sau đó vì bị giết bởi một con khỉ đột dữ tợn. Đứa trẻ được một con khỉ cái cho bú sữa và trở thành một loại người đặc biệt gọi là Da Trắng (Tarzan) sống giữa một bộ lạc khỉ già nhân.

Nhiều năm sau, một giáo sư Mỹ và con gái, cô Jane, bị một đaim cướp biển bỏ rơi tại khu rừng ấy và được Tarzan khi đó đã trở nên vua của bộ lạc, nhiều lần cứu thoát khỏi những tai nạn hiểm nghèo. Khi Jane trở về nước, Tarzan vì tình yêu đã theo nàng, nhưng sau đó lại nhường tình yêu

Đoạn cuối của cuốn sách làm cho độc giả phải hồi hộp: « Những gì xảy đến cho Tarzan, sau hành động hy sinh cao cả ấy, độc giả sẽ đọc thấy trong tác phẩm tới ».

Câu chuyện giản dị, nhưng cuốn sách Tarzan đầu tiên này đã làm cho độc giả say mê với những hành động sáng chói của Tarzan và khung cảnh những khu rừng nhiệt đới. Ở mỗi trang đều có cảnh Tarzan và đoàn thú vật gầm thét, bò, đu dây. Có những cảnh được vay mượn từ một bài thơ thí dụ như cảnh Tarzan và một con khỉ cùng ngắm bóng mình phản chiếu trong nước hồ. Tarzan so sánh « đôi môi mỏng của miệng chàng và những chiếc răng trắng nhỏ nhắn » với « đôi môi đầy ắp và những chiếc răng nanh nhọn hoắt » « cái mũi nhỏ, hẹp của chàng » với « hai lỗ mũi to rộng của người bạn đồng hành ». Có những điểm đau lòng khi thấy đứa trẻ của rừng xanh dần dần khám phá ra mình không giống những kẻ khác. Khi nó nhờ thông minh, đã vượt qua những chướng ngại và trở thành vua của bộ lạc, độc giả hết sức kiêu hãnh bởi thành công rực rỡ ấy.

Tạp chí All story vội vàng mua tác phẩm Tarzan người khỉ ấy và đã cho đăng nguyên vẹn trong số báo tháng 10 năm 1912. Hai năm sau, truyện ấy lại xuất hiện trong một cuốn truyện tập. Đó là một thành công lớn của tác giả và số

ấn bản đã lên đến hàng triệu ngay từ năm đầu tiên.

Thành công trong thất bại

Mặc dù một chuỗi thất bại dài dằng dặc, Burroughs đã rút ra từ cuộc đời hoạt động của ông một kiến thức quý báu về những sinh vật và nơi chốn. Là con trai thứ tư của một cựu Thiếu Tá quân đội Bắc Mỹ, sau trở thành nhà chế tạo rượu và binh ác quy ở Chicago, Eggar đã lớn lên trong giấc mộng được vinh quang trong quân đội. Ông thi rớt vào trường võ bị West Point, sau đó lần lượt phục vụ cho quân đội tại trung đoàn 7 bộ binh ở Arizona, trông nom gia súc ở Idaho và đi tìm vàng ở tiểu bang Oregon. Không có chút hy vọng nào tìm ra vàng, ông lại thử thời vận bằng cách tổ chức những cuộc diễn thuyết trước một số khán giả mà ông đã đi đến từng nhà một ở Chicago để mời đến dự. Sau này ông đã viết: « Nếu một lúc nào đó trong đời tôi dạo ấy mà tôi được hải lòng, thì có lẽ Tarzan không bao giờ xuất hiện. Cái rủi của cuộc đời tôi có khi là một cái may ». Trong năm đầu tiên Burroughs làm nghề viết văn, ông đã viết ra hơn 400.000 chữ. Ông có biệt tài sắp xếp bố cục cuốn sách trong óc và chỉ trong vòng 6 tuần lễ là hoàn tất một cuốn sách. Ông không bao giờ

tiết lại tác phần của mình, chỉ lọc lại để loại trừ những mâu thuẫn.

Con người đặc biệt của Tarzan Burroughs tạo ra đã tham dự vào công việc của Nguyên Lão Nghị Viên, đã giúp đỡ cảnh sát La Lê, đã xuất hiện ở Hồ ly vong hủ đồ chiếu bóng và đã chiến đấu cùng với quân đội Đồng Minh ở Nam Thái Bình Dương trong suốt thời kỳ đệ nhị thế chiến. Sau đó, trở về với nền văn minh tiền sử Tarzan đã đi với những người từ từ, người kiến và nhiều quái vật khác đồng táng chất mà người ta không bao giờ tìm thấy tại Phi châu cả. Burroughs luôn luôn phóng lại ý muốn viếng thăm lục địa đen. Ông đã tuyên bố rằng:

— Nếu tôi cứ nhìn Phi Châu qua con mắt của những nhà quan sát thám hiểm có lẽ có lợi hơn là hình tôi đi sang đó.

Ông đã thiết lập một tủ sách lớn gồm toàn những sách viết về Phi Châu.

Tarzan lên màn bạc

Vào năm 1918, lúc đó là thời kỳ phim câm, Tarzan đã xuất hiện trên màn ảnh, qua hình ảnh của Elmo Lincoln, trước kia là một tay tranh đấu cho hòa bình nặng 160 kilô. Cuốn phim Tarzan đầu tiên này đã được quay trong khung cảnh thiên nhiên ở tiểu bang Louisiane, là một trong những

phim đầu tiên thu được hơn một triệu Mỹ kim. Mười bốn năm sau, hãng Metro Goldwyn Mayer nhượng cho Irany Thalberg quyền quay cuốn phim Tarzan người khỉ. Thalberg đã tìm thấy tài tử mơ ước: một tay bơi lội ở Thế vận hội Olympic, Johnny Weissmuller. Sau 6 tài tử khác, Johnny đã thể hiện được con người Tarzan trên màn ảnh và đã trở thành Tarzan cổ điển của màn bạc.

Thời kỳ phim nói tiếp theo đã cho phép khán giả được nghe, lần đầu tiên, tiếng kêu chiến thắng của Tarzan. Hãng M.G.M. không phải khó nhọc gì lắm trong việc tìm một âm thanh thích hợp. Rất nhiều âm thanh được ghi vào băng: tiếng gầm gừ của một con chó thật lớn, tiếng hú của một con linh cầu, giọng Soprano quay chậm ở cung Do, và một cú lướt qua thật mạnh các cung bậc của một chiếc đàn vĩ cầm đã được hòa lẫn với tiếng kêu của chính Weissmuller. Rất nhanh sau đó, tất cả các trẻ em đều bắt chước tiếng kêu ấy và dùng tay đập vào ngực hay đu người trên các cây giống như Tarzan.

Một trong những thất vọng lớn lao nhất của Burroughs là phải nhìn thấy những nguy tạo mà điện ảnh bắt Tarzan phải chịu đựng, nhân vật thông minh của ông đã biến dạng dưới mắt ông thành một người chỉ biết hú lên thôi. Trong những phim Tarzan với Johnny Weissmuller, câu « Tôi

Tarzan — Cô, Jane » được lập đi lập lại khá nhiều lần.

Tarzan của Burroughs, trái lại, nói được 27 thứ tiếng. Chẳng đã có thể diễn tả tình cảm với Jane qua những lời trau chuốt như sau:

— Trong tận cùng đêm tối của thời gian, bước ra khỏi căn hầm của những người sơ khai, anh đã vượt qua nhiều thời đại để đến tìm gặp em.

Để làm vinh dự cho trí nhớ của cha mình, đàn con của Tarzan cuối cùng đã nhờ một nhà viết truyện phim chuẩn bị cho loại phim mà người cha đề của Tarzan luôn luôn mơ ước: câu chuyện của một sinh vật đi tìm lý lịch đích thực của mình. Bản truyện phim đã được đề nghị với các nhóm điện ảnh nổi tiếng với sự đề dặt cốt ý để cuốn phim có giá trị hoàn toàn.

Burroughs không bao giờ ngưng viết về Tarzan vì đây là một nguồn lợi lớn lao của ông — người ta cho rằng ông đã kiếm được hơn 10 triệu Mỹ kim — và ông vẫn tiếp

tục cho nhân vật của ông phiêu lưu sau khi đã về ở trong một trang trại ở Californie được mua vào năm 1919 trong thung lũng San Fernando. Jean, con gái của ông, Hulbert và John Coleman hai con trai của ông, luôn luôn nhớ đến thời kỳ mà họ nhảy ra khỏi giường từ sáng sớm để phi ngựa sau lưng cha họ, thể hiện nhân vật Tarzan trên lưng ngựa.

— Tôi chỉ là một người bình thường — Burroughs tự ý nói — và tôi tưởng tượng những gì làm tôi thích thú phải làm những người khác thích thú. Sách của tôi chỉ để giải trí và đó là mục đích duy nhất.

Cứ mỗi năm, lại có thêm nhiều độc giả mới say mê tác phẩm của ông. Mỗi khi có một đứa trẻ khám phá ra một cuốn truyện đã xưa từ 60 năm nay, được viết ra trong tuyệt vọng của Burroughs, nó chìm đắm vào trong thế giới của rừng già với những đu dây, chuyển từ cảnh cây này sang cảnh cây khác với một sự nhanh nhẹn khác thường... thế là Tarzan, vua của loài khỉ, lại sống lại. ■ ■

Một người khách nhìn vào bộn tính tiền của khách sạn:

— Tại sao lại có cái khoản này: Tiền phụ trội về vô tuyến truyền hình, 500 đồng. Phòng tôi đâu có Tivi?

— Vâng đúng thế. Chúng tôi phải thu tiền này để có tiền mua Tivi.

Kiyoshi Nakajima đã cứu sống tổng cộng 2000 người quyết leo lên ngọn núi Tanigawa, Nhật Bản, nhưng 514 người khác đã tử nạn.

Người Gác Ngọn Núi Giết Người

QUÍ vị là người lạ», ông già người Nhật nhỏ nhẹ nói. «Quý vị có đến ngọn núi của chúng tôi để chết không?».

«Không», một trong những người lạ trả lời. Họ đến chỉ với mục đích viết về ngọn núi vĩ đại này. Ông già râu bạc thở dài nhẹ hẫm.

Cuộc đối thoại diễn ra ở chân núi Tanigawa, một ngọn núi cao tuyết phủ trên đỉnh quanh năm, từng sừng sững như thách thức bởi thời gian tại công viên Quốc gia Joshiratsu, Nhật bản. Ngọn núi này đã là mồ chôn của 514 tay leo núi kể từ năm 1931.

Những vùng đất đai trống trọt hung quanh người đàn ông miền

núi già nua này phủ đầy tuyết. Một đám mây và sương mù bao quanh đỉnh núi dần dần tan đi, và những hình ảnh rõ ràng của ngọn núi hiện dần ra.

Một ngọn núi khiêu khích

Một người điều phương nói: «Chúng tôi xin quý vị lưu ý. Mới đây Masafumi Ito, 18 tuổi, và Kazuo Yanagikawa, 21 tuổi, sinh viên viện Đại Học Thương Mại Chiba đã mất tích ngày 2 tháng 11 trong vùng Ichinokura thuộc ngọn núi».

Có một trường hợp khác điển hình xảy ra cho anh Yoichi Sotoyama, 23 tuổi, leo xuống núi với

đồng bạn vào năm 1966. Hai người bạn của anh, bị té cống chập hơn anh, nên sống sót sau 10 ngày chịu đựng và được trực thăng cứu thoát. Nhưng Sotoyama đã bỏ mạng, và xác của anh nằm trên núi trong nhiều tháng mới được tìm thấy. Trong mùa đông năm đó, có tổng cộng 42 người thiệt mạng, con số thể thảm nhất trong lịch sử ngọn núi.

Tại sao họ lại kéo nhau đến núi Tanigawa? Với độ cao 6746 dặm, ngọn núi này chẳng khác nào những ngọn núi cao khác. Nhưng dù sao, muốn đến những ngọn núi cao trên thế giới ở Nepal, Thụy Sĩ, thì những tay leo núi Nhật thấy có quá nhiều cách trở, do đó họ chọn Tanigawa là nơi tiện lợi nhất, chỉ cách Đông kinh có 80 dặm về phía Bắc.

Có một lối lên núi dễ dàng. Một du khách có thể dùng xe lửa đến Doai, một thị trấn nhỏ gồm toàn nhà lợp ngói. Sau đó ông ta có thể đi xe buýt một đoạn đường ngắn đến trạm xe đi dây cáp. Đường xe dây cáp sẽ đưa du khách đến một vùng Cao nguyên gọi là Tenjindaira, sau đó ông ta chỉ cần leo độ 6 dặm theo một đường mòn rất dễ đi.

Nhưng những tay leo núi chuyên nghiệp lại thích leo từ phía đông với địa thế khá hiểm trở. Lối này có nhiều dây đá lởm chởm và 2 lòng chảo lúc nào cũng đóng băng có tên là Machigasawa và Ichino-

kura. Tại đây có một chỗ lõm có thể nghỉ chân được là Yunosawa, và một triền dốc cao và bằng phẳng gọi là Manaita. Cao nhất, trên đỉnh núi là hai khối đá dựng thẳng đứng thường được mệnh danh là 2 «Lỗ tai».

Điều hấp dẫn nhất, khiêu khích nhất đối với các tay leo núi là leo thẳng lên phía có nhiều triền đá của ngọn núi, bám vào những mặt dốc đá thẳng đứng hoặc đi qua hai lòng chảo bằng giá. Đây là cuộc leo núi đầy nguy hiểm cho những tay leo núi chuyên nghiệp trong bất cứ mùa nào, và nguy hiểm gấp đôi cho những tay leo núi tài tử vào mùa đông, là mùa mà đa số những người leo núi ít kinh nghiệm đã tử nạn.

Tại sao tai nạn xảy ra?

Một người leo núi tài tử điển hình họ luôn luôn ít chuẩn bị kỹ. Ông ta có một cặp giày trượt tuyết rẻ sét mua ở một tiệm bán đồ cũ ở Đông Kinh. Đôi boots của ông ta thuộc loại mềm, không thể bám vào tuyết băng hay mặt đá trơn. Tuyết ở vùng núi trắng phau đến chói mắt, thế mà ông ta quên mang đôi kính đen mua ở tiệm kính thuốc.

Một người leo núi chuyên nghiệp sẽ tính kỹ về một chương ngại quan trọng như lòng chảo Ichinokura và sẽ bỏ hai ngày hoặc

nhiều hơn đề hoạch định lộ trình và thăm dò những tay leo núi địa phương vốn biết rõ đường đi nước bước. Trong khi đó người leo núi tài tử chỉ đứng phóng tầm mắt nhìn về vùng tuyết trước mặt định đường sẽ đi trong mấy phút và khởi hành một mình.

Trong một thời gian rất ngắn, tai nạn khủng khiếp có thể xảy ra ngay. Có thể là một tiếng hét hãi hùng sẽ vang lên, rồi một bóng đen rơi từ độ cao mấy dặm xuống thành một đống thịt vụn im lìm trên mặt đá lởm chởm hay mềm nhũn trên những tảng băng tuyết.

Hoặc có thể mây sẽ thỉnh linh bao kín vùng trời, và một đám sương mù dày đặc sẽ trùm khắp ngọn núi, và khi sương mù tan biến thì người leo núi tài tử đã nằm vắt vẻo im lìm ở một nơi nào đó, chết vì kiệt sức. Tại ngọn Tanigawa, trời có thể vừa mới nắng chan chan đã nổi giông bão ngay.

Hoặc có thể một tay leo núi trẻ lên ngọn núi một tháng sau khi mùa leo núi đã chấm dứt, và đi ngang qua các trạm gác cảnh sát, trực chỉ vùng lòng chảo Ichinokura. Anh ta có thể sẽ không trở lại nữa, vì nếu gặp nguy hiểm anh ta sẽ chỉ có một mình.

Kể cứu tinh của các tay leo núi

Một người địa phương 55 tuổi tên Kiyoshi Nakajima biết rõ về

các tay leo núi tài tử. Khoảng 2000 người thuộc hạng này đã mang ơn ông cứu mạng. Nakajima đã phải cố gắng, vất vả lắm trên các triền đá không biết bao nhiêu lần để cứu sống những người vừa nếm mùi ngọn Tanigawa. Những người khác thì thiệt mạng.

Nakajima giống như nhiều người dân vùng núi khác ở Nhật, chỉ biết đàn trâu suốt cuộc đời mình với tuyết, băng và gió. Mặt của họ già cỗi mau chóng. Nhưng thân thể của họ vẫn còn cường tráng, và họ có thể cứu những người trẻ hơn họ 30 tuổi bị mắc kẹt trên các ngã đường trong núi. Họ là những người mạnh khỏe nhưng cô đơn, bị người đời coi thường, gọi họ là những *inkamono*, những gã quê mùa.

«Tôi biết tại sao họ chết trên ngọn núi này», Nakajima cho biết. «Họ bị thúc dục bởi lòng ham muốn tạo một kỷ lục mới, leo cho tới đỉnh, tạo một cái gì tiếng tăm. Đa số trong bọn họ là những người không thành công trong các môn thể thao khác, hay trong âm nhạc, hay họ không hãnh diện được về một môn nào, một nghề nghiệp nào của mình. Họ tự nhủ, «ta sẽ làm việc này».

Cứu sống những người đi rủi ro là một việc thiện hợp lương tâm với Nakajima, một người nhỏ nhắn với một thân thể chắc nịch như thân cây sồi. Ông từ một nông trại gần đó đến ngọn núi này cách đây 39 năm. Với số tiền dành dụm của

gia đình, ông mua một mảnh đất và cất lên một ngôi nhà nhỏ đặt tên «Túp lều sơn dã». Khi ông làm việc, ông thường nghĩ đến việc ông sẽ leo lần đầu lên ngọn Tanigawa, chân núi chỉ cách nơi ông ở một đoạn đường ngắn.

Vốn là một tay leo núi từ thời còn trẻ, ông cảm thấy rõ ràng sự hăng say, ham muốn trong đôi mắt của những người khác. Ông quyết định leo lên phía mặt đá của ngọn núi, một công việc mà trước đó không một tay leo núi nào dám làm. Dân chúng trong thị trấn cho ông là người gây chuyện nguy hiểm.

Nakajima nói: «Họ gọi tôi là đồ khủng. Họ nói ông sẽ chỉ có thất bại, và một người khác sẽ phải liều mạng để đem xác ông xuống. Hãy đi khỏi nơi đây. Ông làm phiền nhiều chúng tôi».

Nhưng Nakajima đã leo lên được triền đá Ichinokura, và trở xuống bình yên. Sự thành công lớn lao này tạo nên một phong trào leo ngọn Tanigawa. Theo ông, việc leo lên được triền đá Ichinokura trở nên một vinh quang tột đỉnh trong nghề leo núi ở Nhật. «Ai cũng phải cố gắng, để tự cho mình là những tay leo núi thực sự»

Bắt đầu cuộc đời cứu sống người khác

Trong vòng một năm, những

thị dân từng chống lại Nakajima trở nên có cảm tình với ông. Một nhóm leo núi tài tử, leo lên ngọn Tanigawa sau khi mùa leo núi chấm dứt đã lâu, đã bị kẹt ở một đường mòn nào đó. Các người cấp cứu phải leo núi trong sương mù dày đặc.

Nakajima đã dẫn đầu nhóm cấp cứu này. Họ trở về với 5 người sống sót về công cùng xác của một phóng viên thuộc một nhật báo lớn nhất Nhật bản. Người này là người đầu tiên của một loạt nạn nhân tử nạn tại ngọn núi này.

Từ đó, cứ mỗi lần phải lập đội cấp cứu là Nakajima được triệu tới. Ông không bao giờ quên rằng nhiều người đã đến đây để bắt tay vào cái kỷ lục mà ông đã tạo ra 30 năm trước. Ông buồn bã nói: «Không có cái gì có thể cản được họ».

Những câu chuyện của ông thường là những chuyện buồn. Trong tháng 9-1960, một cặp vợ chồng đã từng đi hầu khắp vùng Ichinokura thỉnh linh mất dấu chân. Họ đành đu giây xuống khoảng không không biết đến chỗ nào mới tựa chân vào được. Sợi dây độc nhất treo họ tồn ten thì móc vào một mỏm đá, và sợi dây căng thẳng quá sức. Họ cố sụt dần dần xuống, như cứ lơ lửng giữa không khí như quả lắc đồng hồ. Nakajima và toán cấp cứu của ông vừa leo lên nửa đường thì trời sụp tối khiến họ không leo được nữa.

Nếu hai kẻ bị nạn không chết ngay vì bị sợi dây siết ngang người quá chặt có lẽ họ đã chết từ từ trong đêm đó. Với bất cứ là nào, toán cấp cứu cũng không hề làm gì khác hơn là chờ sáng. Dù biết hai nạn nhân chắc chắn phải chết. Nakajima phản đối ý nghĩ liều mạng sống của các người cấp cứu chỉ để leo lên và cắt đứt sợi dây cho xác hai người kia rơi xuống.

Hai xác chết treo lủng lẳng 'hèm ai ngày nữa. Rồi một người đề nghị gọi điện thoại cho căn cứ Không Quân Nhật gần nhất. Ba chiếc trực thăng được phái đến. Một chiếc bay gần các xác chết. Cửa hông máy bay được mở ra, và một họng súng liên thanh nhô ra. Một xạ thủ nhắm kỹ sợi dây và bắn nhiều loạt đạn cho đứt. Nakajima và toán cấp cứu của ông chỉ cần leo lên một tí là lấy được hai xác chết nát như vì rút từ trên ao xuống.

Trong các câu chuyện của Nakajima cũng có xen lẫn một ít sự khôi hài chua chát. Ở chân ngọn Tanigawa, bên cạnh con đường dẫn lên các triền núi thấp, có một bức tượng khỏa thân và một cuộn dây. Bức tượng này do một điều khắc gia tặng vào năm 1937 với ý muốn nguyên thủy là bức tượng phải đặt ở đỉnh cao nhất như là một người canh gác bảo vệ cho các tay leo núi. Nakajima bảo người điều khắc gia là nếu đem được bức tượng này lên tới đỉnh núi thì ít

nhất phải có hàng tá người leo núi khiêng nó thiết mạng. Nhà điêu khắc đành phải chịu để ở dưới chân Tanigawa.

Gần đó là một đài kỷ niệm những tay leo núi tử nạn, một phiến cẩm thạch nhỏ trên có ghi ba chữ Nhật có nghĩa «thương cảm». Nakajima đã thiết lập đài này vào năm 1943 với số tiền quyên được. Năm này cũng là năm quân đội Nhật chọn ngọn Tanigawa làm nơi huấn luyện quân miền núi, nhưng rồi bỏ dự định này vì ngọn núi quá hiểm trở.

Câu chuyện Sotoyama

Câu chuyện của Yoichi Sotoyama và hai người đồng hành bắt đầu vào ngày 31-12-1966, một ngày mà nhà cầm quyền địa phương lưu ý rằng nhiều trận cuồng phong lớn sẽ nổi lên và ngọn Tanigawa, vốn được chính thức «đóng cửa» đối với các tay leo núi từ ngày 2-11, không thể nào leo lên được. Sotoyama và các bạn của ông, hội viên của hội leo núi Komakusa, quyết định leo lên ngọn Tanigawa bằng bất cứ giá nào.

Khi ba người này được loan báo mất tích, 25 người trong cùng một hội leo núi của họ họp thành nhiều toán, mỗi toán 5 người, để đi cứu họ. Bảy ngày sau, sau khi 3 người mất tích đã được trực thăng tìm ra, cảnh sát ra hiệu cho các toán cấp cứu trở lui và nhờ

Nakajima cùng toán cấp cứu kinh nghiệm hơn của ông lên đưa họ xuống. Toán cấp cứu leo theo lối Ichinokma và khi sắp gặp nhóm người bị nạn thì một trận cuồng phong thổi mạnh vào mặt khiến họ phải leo xuống. Ngày hôm sau, Nakajima cố leo lên phía Machigasama, nhưng cũng bị sương mù làm phải thối lui. Trong suốt thời gian này, các trực thăng của Cảnh sát thả thực phẩm và các nhu yếu phẩm khác cho ba kẻ bị nạn.

Các hội viên của hội leo núi Komakusa quyết định đưa bạn mình xuống cho bằng được, bất kể nguy hiểm như thế nào. Vào tối hôm 9-1, họ dựng lều ở chân núi, phía Machigasawa, hoạch định kế hoạch leo vào sáng hôm sau. Năm người thì ngủ phía ngoài trong các «bao ngủ» khá dày. Năm người còn lại nằm trong một ngôi nhà gạch nhỏ xíu.

Ngày hôm sau, vừa quá 6 giờ sáng, một tiếng động kinh hồn nổ trên đầu họ. Một trận lở tuyết xảy ra, nhưng nhờ ở quá cao, bị cây cối cản bớt, nên khi tuyết lở tràn xuống dưới mặt đất thì đã ít đi, và những người ở trong ngôi nhà không bị nguy hiểm gì. Nhưng những người ngủ ở ngoài bị kẹt cứng trong các túi ngủ, không kịp xoay trở, và chết ngạt dưới gần một thước tuyết.

Hai người bạn của Sotoyama được cứu thoát ngày hôm sau đó, Nhưng Sotoyama thì chết, và một

vấn đề đặt ra là làm sao lấy xác của ông ta, nằm trong một tảng băng nhọn nằm lơ lửng giữa hai lòng chảo. Làm việc này vào trước mùa xuân là việc không thể thực hiện được. Đến cuối tháng sáu, sau nhiều khổ cực, các toán cấp cứu của NoKajima và của hội leo núi Komakusa mới lấy được xác chết đã được ướp cứng ngắc của Sotoyama.

Không thể nào rút lui

Luôn luôn trong đầu của Nakajima có một ý nghĩ đáng ngại: ngọn núi có sẽ giết ông? Ông nói: «Tôi có một ý nghĩ rất mạnh mẽ khác, sống một cuộc đời khác. Có quá nhiều tai nạn bất ngờ, và tôi tưởng tượng có lần tôi đang đưa một người bị thương xuống núi thì cả hai chúng tôi suýt bị chết. Những người trong toán cấp cứu tôi đều đã bị thương. Vì là người cầm đầu bọn họ, tôi không thể rút lui, vì không ai có thể làm những gì mà tôi làm được. Tôi phải ở lại».

Mặc dù có sự khó khăn nguy hiểm, Nakajima rất yêu thích ngọn núi Tanigawa. Ông yêu nó vào mùa đông, khi băng giá phủ đầy. Ông yêu nó vào mùa hạ, khi tuyết tan để lộ ra màu xanh xám của đá. Ông yêu nó bất cứ trạng thái nào; sự yêu thích của ông quá rất cần cho những tay leo núi Nhật. Ngày nay, không có ông, và toán cấp cứu của ông, có lẽ rất ít người Nhật nào còn can đảm leo lên, ngọn núi «Tứ Thần» nổi tiếng này. ■ ■

LẦN CUỐI CÙNG

■ Truyện ngắn của
LAN

CHIA tay với Mỹ Linh, Thanh bước đi vội vã. Từ lâu cứ chui rúc ở nhà, bước ra đường Thanh không khỏi ngỡ ngàng. Con đường này Thanh vẫn đi hằng ngày. Cái cảnh nắng bụi mưa bùn, cái hồ tắm xông mùi hôi thúi đến muốn mưa làm để tài cho lũ học trò đầu lão. Chẳng nào tao làm Tỉnh trưởng tao sẽ cho cải tổ lại. Chẳng nào tao làm Trưởng ty Công chánh tao sẽ cho tráng đường bằng nhựa thay vì bằng đất. Chẳng nào tao được làm dân biểu tao sẽ đề nghị. Nói cho có nói. Nói để quên, đó là thói quen của học trò.

Thanh bước lên bờ cỏ tránh những vũng cao su chảy sền sệt. Ngôi trường có thêm một dãy lầu quay lưng ra mặt đường. Những tiếng giảng bài chen lẫn nhau. Tam giác ABC nội tiếp trong nửa vòng tròn. Do đó đỉnh A vuông. Do thí nghiệm trên ta biết rằng đoạn lòng hút có nhiệm vụ hấp thụ nước và muối khoáng để nuôi cây. Trong tâm lý học có 2 thứ thời gian. Thời gian vật lý khi đi qua không bao giờ trở lại. Thời gian tâm lý còn tồn tại mãi trong ta. Thanh núp theo bóng mát của cổng trường. Chiều nay tôi mặc áo trắng. Chiều nay tôi đứng ở đây. Những ngày mưa tôi thường nép vào cái cổng to lớn này. Tôi mang danh nghĩa học trò của hàng chữ đỏ trên đó, trên áo tôi. Dưới chân cột cờ trắng cái khung bằng hàng cây bụi đèn vẫn cho những nụ hoa xinh xinh đỏ thắm. Thuở nhỏ tôi thường đi với lũ trẻ hàng xóm hái những trái bụi đèn ngọt lờ lợ. Khi bước vào ngôi trường này thì tôi không còn tánh nghịch ngợm. Nhưng thay tôi vẫn có những

đứa khác nên ít khi tôi thấy trái bụi đèn. Rồi nhà trường tôi vẫn không nghĩ đến ngày tôi trở lại nhìn những cây lim già, những cánh hoa bụi đèn bé bỏng lần cuối cùng.

Thanh đẩy cánh cửa nhỏ bước vô phòng giám thị.

— Bác Năm — Thanh reo lên không dấu nét mừng rỡ.

Bác Năm mỉm cười quen thuộc.

— Đi đâu đó.

— Dạ cháu đi rút hồ sơ.

— Vô đây.

Vừa đi Thanh vừa rút ra trong cái bì cứng mảnh giấy trắng đưa cho người giám thị. Đơn xin rút hồ sơ học sinh.

— Rút hồ sơ ra làm gì.

— Đề lâu quá nên rút ra không biết làm gì nữa.

— Cháu có ghi tên học đâu không.

— Dạ không.

— Sao không học lên.

Mắt Thanh bắt gặp hàng chữ Trần Ngọc Thanh to và đậm trên bì hồ sơ. Tôi đã có một con đường dù tôi không muốn chọn. Tôi phải mang cái tên này âm thầm đi suốt quãng đường đời.

— Tại cháu không đủ phương tiện.

— Cháu có xin việc làm không.

— Có.

Khi đi lục chứng chỉ hạnh kiểm ông trưởng ấp bảo Thanh phải ghi cho rõ ràng. Thanh viết tiếp 2 chữ Thợ ký. Ai hướng dẫn. Thanh ngỡ ngác. Không có ai. Trời ơi, không có ai thì biết chẳng nào mới đi làm. Thì ra thế sao, mình quá ngây thơ. Trót sinh ra trong một gia đình không giàu có địa vị. Đừng trách đường vào đời sao lắm gian nan. Tôi đã lãnh quá nhiều sự thiệt thòi sự bất công. Trường học đã qua trường đời trước mắt.

Thanh bước ra khỏi cổng trường sau những lời dặn dò. Khi

nào cần gì thì nhớ mang hết tập hồ sơ lại đây. Thế là tôi đã từ giả trường học rồi sao? Ngôi trường oai nghiêm càng ngày càng lớn rộng. Những cây hiu già đi với thời gian. Mùa hạ vẫn nở hoa vàng, mùa thu kết trái đỏ. Lá rụng ngập sân trường. Cái vẻ lạnh lùng muôn thuở không cần biết đến ai. Tôi cũng chẳng nhớ sự hiện hữu của tôi ở đó ngày nào như tôi đã ra đi lúc nào. Tôi đơn độc đi vào đời không hành trang, không buồn không vui không hy vọng cũng như không tuyệt vọng. Tại sao mình có thể thản nhiên như vậy. Những đứa bạn thường cho rằng người ta thi vị hóa tuổi học trò. Đến niên học cuối cùng thì thấy đời học trò đẹp thật. Rồi kể cho nhau nghe những kỷ niệm trong quãng đời thơ ấu. Hồi mới đi học được một ngày, bữa sau tao bỏ học về nhà. Tụi bây biết sao không. Tại cô giáo tao mặc áo màu khác. Còn tao đi học phải đem cơm đựng trong giỏ mây. Tao mặc học hồng biết con heo mắc dịch của ai chúi mỏ vô ăn sạch trơn. Tức quá tao khóc um sùm. Ổi thứ gì đâu mà ngu quá vậy. Lên trả bài coi. Muốn tao trả bài phải lên bàn giáo sư ngồi đằng hoàng. Được rồi tụi bây coi đây. Trò Châu lên trả bài coi. Dạ. Dạ cái gì, thuộc bài không. Chết cha ông qua tụi bây ơi. Làm ơn nín cười cái coi. Lạy thầy con còn nhỏ dại. Lạy thầy con lỡ dại một lần lần sau cũng vậy. Rồi vui đùa vội vã như sợ ngày mai không còn gặp nhau để cùng cười. Ngày mai sẽ ra sao với đám học trò này. Ngày mai các em sẽ bước vào đời. Những cánh tay này, những bộ óc này được tung ra bốn phương cùng với những bộ óc khác bàn tay khác mà giúp ích cho đời. Giáo sư người nào chẳng vạch cho học trò thấy cái tương lai tốt đẹp. Nhưng nào có ai chọn được con đường mình mong ước đâu. Trong số này có bao nhiêu người giúp cho đời. Con gái người ta không cần học phút chốc cũng được trọng vọng được gọi bằng bà này bà nọ. Các anh thì cần phải học. Em không cần phải học đâu thầy. Làm ông cố phải cao hơn tụi nó không; nghĩa là sẽ có đứa theo chồng cũng như sẽ có người về đất ruộng xuôi. Có đứa bước vào đời bằng con đường lớn. Có đứa sống yên phận nơi quê nhà. Đứa phải vào đời tìm đồng tiền mà sống. Ba má nghèo cho con học đến đây, là quá sức rồi. Con đã có một kiến thức vừa đủ. Ba má không thể nào chịu con được. Còn em con nữa. Thì con ở lại đây. Con đã bỏ cuộc rồi. Việt Nam mình bây giờ vẫn minh lắm. Bây giờ tú hai ở nhà nấu cơm. Vài năm nữa chỉ có tiền sĩ cử nhân làm việc. Hạng tú tài có nước ở đợ. Ngoại quốc

nhìn vô phải lé mắt. Thôi tụi bây muốn nói gì thì nói tao không đấu lý với tụi bây đâu. Có còn gì để nói nữa đâu. Mỗi cá nhân là một chủ thể riêng biệt. Đừng tìm cách để tìm hiểu tụi. Tôi thích sống cô độc. Đừng buộc tôi phải giải bày một điều gì. Tôi rất sợ phải mất cuộc sống riêng tư. Thanh hiền quá. Cô Thanh quả thật là đứa con chí hiếu. Thanh nhìn bàn học mỉm cười băng khuôn. Tập vở để bữa bãi. Bụi đóng một lớp mốc ở góc bàn. Từ ngày tôi nghỉ học bụi đã ghi dấu cho tôi. Hơn nửa năm rồi tôi không để ý đến sách vở hay bàn học. Chỉ vì tôi không muốn nhớ đến hiện tại hay nhớ đến lý do tôi rời sách vở để bước vào trường đời. Thanh nghĩ lại xem giỏi ở trường học không hẳn là giỏi ở trường đời. Em đã trả lời một câu rất đúng. Em được 10 điểm. Thanh nhặt một cuốn tập. Tập Tâm lý học, dưới góc đề Trần Ngọc Thanh niên khóa 69-70 Dưới cái tên khác thì tôi vẫn là tôi. Thanh, má nói như vậy, nhưng nghe hay không vẫn là quyền của con. Con đã lớn rồi, con phải có óc suy xét. Vâng con đã lớn rồi. Ngày xưa mắt phên ăn là mình khóc. Thanh mỉm môi lại. Giá mà mình khóc được có lẽ nhẹ hơn.

Thư cho Hoàng Bích Hồi.

Có bao giờ mi nghĩ rằng ta đã trở lại nơi đây không. Ta đã bỏ tất cả những con đường đầy nghet xe và khung trời Đại Học. Cũng như ta đã bỏ đi cái tương lai rực rỡ mà ta đã vạch ra. Ta nuôi mộng thật đẹp. Thực tế lại chẳng được gì. Mi sẽ trách ta thật nhiều. Ta không có cách nào để bào chữa cho ta. Mi hay trách. Ta có thói quen là im lặng. Ta phải tập im lặng để được cuộc sống như vậy. Chẳng bao giờ ta nghĩ đến cái hiện tại này cả. Ta đã sống trong thảm cảnh. Ta đã bước qua những ngày buồn nản thì hiện tại có nghĩa lý gì. Như mi đã thấy đó. Ta sống rất bình thản vì ta hay trốn vào bản ngã. Ta sống ở đó. Ta không còn liên lạc với ai nhưng ta viết thư cho mi biết đâu chẳng phải là lần cuối cùng.

Mi có biết rằng ta vừa đến trường học của chúng mình không? Ta và mi đã gặp nhau trong ngôi trường đó. Trong niên học cuối cùng mà lại thân nhau quá lâu. Ta nhớ lúc ta và mi đi long rong trong trường mà buồn cười. Sao mình không biết gì cả. Vẫn còn cái tánh bông bột của tuổi trẻ. Đến bây giờ thì ta ân hận. Ta luôn luôn hối tiếc những cái gì êm đẹp. Những cái gì một thoáng đã rời tầm tay. Ta

chẳng còn gì. Cũng có lúc ta vui khi thấy mi hài lòng với hiện tại. Mi đang vui với nếp sống giáo sinh. Có buồn thì cái vui mới có ý nghĩa. Và rồi ai cũng than ngày vui đi quá mau, ngày buồn sao ở lại. Những ngày chúng mình vui bên nhau qua nhanh như chớp. Những lúc vui theo đoàn du ca. Những lúc mi lang thang trong đồng ruộng. Mi có biết rằng có người đang mơ ước cuộc sống tự do như mi không.

Hôm nào đó mi đã hát cho ta những bài du ca. Lần đầu tiên ta nghe mi ca một bản nhạc tình cảm. Những âm thanh nức nở khóc cho mỗi tình vừa đi qua. Ta thấy lòng nao nao. Một cái gì đó vừa êm đềm vỡ vụn trong ta. Ta không đến nỗi chai đá như ta đã tưởng. Ta có cảm giác như vừa nếm chất men đắng của loại tình đầu. Rồi mi công nhận có định mệnh như ta đã nói. Định mệnh đã cho ta cuộc sống này. Ta không có quyền mơ mộng cao sang. Không đi được nữa ta dừng chân làm loài cỏ thụ. Ta chọn cuộc sống ở đây. Một ngày nào đó ta sẽ ngơ ngác nhìn những mầm cây đâm chồi nở hoa lớn nhanh với thời gian. Không sao tránh khỏi định luật của tạo hóa. Tre tàn măng mọc. Mi hãy bình tĩnh mà nghĩ đến ngày ấy. Dĩ nhiên ta sẽ buồn. Ta nhìn lớp lá úa dưới chân. Ta thương ta, ta chẳng bao giờ được người ta gọi bằng giáo sinh như mi. Cũng không ai kêu ta bằng cô. Ai hỏi ta. Ta dối lòng học nhiều thì những suy tư của mình chỉ làm khổ mình. Chính ta cũng tự thấy hồ thẹn khi nghe mi nói tuổi này phải biết lo. Ta chẳng biết lo gì cả. Ta để cho mặc thời gian. Mi sẽ cho rằng ta hèn. Vâng ta hèn nên ta không dám sống cho ta. Chính mi đã nói theo mọi người. Con người đã sinh ra từ cát bụi thì có ngày sẽ trở về với cát bụi tầm thường. Chúng ta xuất thân từ đó. Chẳng bao giờ ta hay mi vượt qua mức đó. Thì đi tìm ý nghĩa trong cuộc sống mà làm gì. Giờ đây ta mong chờ thời gian cuốn trôi mọi ưu phiền. Cho ta một cuộc sống êm đềm bình thản. Tất cả mọi việc sẽ đi qua. Sẽ có một buổi chiều ta cảm thấy bơ vơ trong căn nhà trống lạnh. Ta vẫn nhớ đến mi. Mắt ta vẫn đậm màu sẫm muộn. Tóc ta vẫn đậm màu sẫm muộn. Tóc ta vẫn dài màu bóng đêm. Ta không còn phân biệt được ta buồn hay ta vui. Ta không nghĩ ngợi một điều gì cả. Ta chỉ cầu xin cho ta một cuộc sống bình yên trong ngày mai. ■ ■

Trang Tử Gõ Bồn Ca

*Câu chuyện giả chết thử lòng vợ
của một triết gia Trung Hoa
thời Chiến Quốc*

TRANG Châu người nước Tống thời Chiến quốc nổi tiếng là một triết gia sâu sắc, được đời xưng tụng là Trang tử.

Ngày kia, Trang tử thơ thần ngoài đồng, trông thấy một thiếu phụ tuổi trạc ba mươi, mặc đồ tang, tay cầm quạt, ngồi bên cạnh ngôi mộ mới chôn mà quạt không biết mỏi. Trang tử cảm động nghĩ thầm: «Người dưới thật là có phước. Chẳng biết nàng ấy có thân thiết gì với người dưới mộ mà ân cần thương đến nỗi xuong tàn, quạt cho như thế?» Bèn bước lại gần, ướm hỏi:

— Người nằm đây là chi của cô, mà cô sốt sắng quạt cho?

Thiếu phụ thần nhiên đáp:

— Chẳng giấu gì ông, đây là mà chồng tôi, Ngày lâm chung, chồng tôi trời lại: «Nếu muốn bước đi bước nữa, hẳn đợi khi đất khô cỏ héo». Tôi có tâm sự riêng, nên

mới ra sức quạt mồ, trước tỏ chút tình cùng người cũ, sau chóng được về cùng người mới.

Trang tử ngần ngừ, cố nén tiếng thở dài vì ngao ngán, gượng nói:

— A... ra thế! Cô đề tôi quạt giúp cho.

Thiếu phụ trao quạt. Trang tử tiếp lấy, dụng phép thần thông quạt một hơi. Giây phút đất khô cỏ ấy. Thiếu phụ mừng rỡ rít:

— Đa tạ ơn ông giúp chò tôi chóng đạt nguyện vọng. Xin đề tặng ông luôn chiếc quạt kia.

Dứt lời, thiếu phụ thoăn thoắt cất bước. Trang tử cầm quạt về nhà, ngồi ngắm quạt mà suy tư về tình nghĩa vợ chồng. Vợ là Điền thị thấy lạ, khẽ hỏi:

— Quạt ở đâu mà ông đem về? Có điều chi nên ông ngắm quạt, thờ dài?

Trang tử kể tự sự cho vợ nghe.

Điền thị nghe xong, mắng nhiếc
niều phụ kia là bất chính, bạc bẽo
hồng tình không nghĩa.

Trang tử chỉ lắc đầu, ngồi ngâm :

*linh tiền cá cá thuyết ân ái.
ử hậu nhân nhân dục phiến phần.
lọa hồ họa bì nan họa cốt.
ư nhân tri diện bất tri tâm.*

Nghĩa :

*Ớng còn, kẻ kẻ nói âu yếm
Chết mất, người người muốn quạt
mồ.*

*Vẽ cộp vẽ da, xương khó vẽ.
Biết người biết mặt biết lòng mô.*

Nghe chồng ngâm thơ mĩa mai
linh người chuyện đời, Điền thị
lóng mặt :

— Đừng vợ dũa cả năm Đàn
và không phải ai cũng như con
khốn kiếp quạt mồ ấy cả đâu.

Trang tử cười :

— Người đời hay thay lòng đổi
lạ, có biết đâu được mà lường.
Mai kia một nợ chẳng may tôi chết
tí, chắc gì nàng giữ được tiết kiên
rinh ?

Điền thị nổi nóng, giựt lấy cây
mạt trên tay Trang tử, xé nát và
nói :

— Nếu chẳng may đứt gánh
giữa đường, thiếp nguyện một
lòng sương cư thủ tiết. Không
được như lời, thiếp xin chết nát
thây như chiếc quạt đã bị xé tan
kia.

Trang tử chỉ mỉm cười..

Không bao lâu, Trang tử bệnh

nặng. Thuốc thang dây dưa chẳng
dứt. Liệu mình khó sống. Trang
gọi vợ đến bên giường cầm tay
trần trối :

— Mạng tôi đến đây là hết. Tiếc
thay ! cây quạt ngày trước không
còn đề nàng có khi dùng. Dù sao
cũng xin nghĩ tình cũ nghĩa xưa,
đừng vội quên nhau. Hãy quàn xác
tôi lại ít lâu rồi sẽ chôn bỏ chẳng
muộn.

Điền thị tức tưởi :

— Chàng vẫn còn nghi lòng
thiếp hay sao ? Thiếp thề trọn đời
thủ tiết thờ chàng, quyết không học
thối của kẻ quạt mồ khốn kiếp
đồn đời ấy đâu.

Trang tử thở ra, từ từ nhắm
mắt lìa đời. Điền thị vật mình khóc
than thảm thiết, ngày đêm không
thiết gì ăn uống, ai thấy cũng
khen là con người có tình
nghĩa.

Thấm thoát một tuần trôi qua.
Quan tài Trang tử hãy còn quàn
lại trong nhà, theo như lời trối.

Một hôm, Điền thị đang thắp
hương dâng rượu trước linh cửu,
bỗng có một nho sĩ và một gã tiểu
đồng từ xa đến, đem lễ vật phúng
điếu.

Nho sinh vái chào Điền thị và
nói :

— Tôi là Lưu Vương Tôn nước
Sở, bấy lâu nghe danh Trang tiên
sinh, chưa kịp tìm đến bái kiến
đề tỏ lòng ngưỡng mộ, xảy được
tín tiên sinh từ trần, lòng xiết bao

thương tiếc. Nay tôi xin dâng lễ
điếu tang, tỏ chút tình sư đệ.

Điền thị có vẻ cảm động. Lưu
sinh điếu tế xong, cung kính ngó
lời :

— Lòng tôi đối với Trang tiên
sinh vô cùng thương tiếc. Theo
lễ tôi vâng chịu tang chế 100 ngày
cho trọn nghĩa vẹn tình. Dám mong
phu nhân cho tôi tạm ở lại đây
đến hết tuần bá nhật. Chẳng dám
quên ơn phu nhân.

Nhìn diện mạo khôi ngô của
Lưu sinh, nghe lời nói thanh bai
trung hậu, tác phong nho nhã,
Điền thị đã có cảm tình. Liền nhận
lời, bảo gia đình dọn một căn
phòng phía nhà sau, để Lưu sinh
ở tạm.

Được thêm 10 ngày, Điền thị
càng thêm mê mết vẻ phong lưu
quí phái của Lưu sinh. Đối lại,
Lưu sinh cũng tỏ ra có lòng
thương tiếc cho người quả phụ
mới nửa chừng xuân. Trong khi
chạm mặt nhau hằng ngày, xem
trong tình ý đôi bên đã có chiều
lời là.

Ngày kia, Điền thị hỏi uớm gã
tiểu đồng của Lưu sinh :

— Lưu Vương Tôn chắc đã có
nơi đẹp đôi rồi chứ ?

Tiểu đồng đoán hiểu ý, ranh
mãnh đáp :

— Cậu tôi rất kén chọn. Đã có
biết bao nơi đài các trăm anh đề
mắt đến cậu tôi, mà cậu tôi chẳng
màng tưởng một ai. Nhưng lạ sao...

Tiểu đồng ngập ngừng. Điền thị
băn khoăn hỏi dồn với vẻ ỡm ờ :

— Lạ làm sao ! Lưu Vương có ý
nghĩ gì về tôi chẳng ?

Tiểu đồng tình quá đã hiểu tận
tim đen người quả phụ lòng còn
dậy sóng xuân tình. Gã hóm hỉnh
nói :

— Tôi muốn nói thật, nhưng
ngại quá.

Điền thị cười mơn.

— Ngại gì chú em Cứ nói đi.
Nghe được thì tôi sẽ thưởng cho
trọng hậu.

— Vâng, tôi xin nói thật, mong
phu nhân tha lỗi cho. Chẳng hiểu
vì sao từ hôm Lưu công đến đây,
trông thấy dung mạo phu nhân thì
bỗng như mất hồn. Chắc có duyên
nợ gì...

Điền thị mừng thầm, mặt nóng
bừng :

— Thật vậy chẳng ?

— Tôi đâu dám đặt điều.

— Chết nỗi ! Ngờ đâu Lưu
Vương Tôn lại có lòng nghĩ đến
tôi. Nếu quả thật vậy, tôi há đi
phu lòng Vương Tôn ? Chú em
hãy dò xét kỹ lại xem sao.

Vài hôm sau, tiểu đồng đầu đầu
nét mặt ngó lời cùng Điền thị :

— Thật đáng tiếc !

— Lưu Vương Tôn chê tôi hay
sao ?

— Không. Cậu tôi nghe biết bà
có cảm tình chi xiết nỗi vui mừng.
Hiềm vì có lắm điều bất tiện.

— Điều gì bất tiện ?

— Có ba điều : Một là linh cữu còn quán tại nhà, lễ đầu bàn chuyện hôn nhân ? Hai là cậu tôi tài đức kém xa Trang tiên sinh, sợ ân tình của bà đối với cậu tôi thiếu nồng hậu chăng ? Ba là cậu tôi đến đây trong khi lễ thứ, không sẵn lễ vật xứng đáng làm lễ nghinh hôn. Biết làm sao !

Điền thị mỉm cười :

— Tưởng gì chớ ba điều ấy thật dễ giải quyết. Hễ Lưu Vương Tôn hứa chắc một lời, tôi sẽ lo chu toàn được hết.

Gã tiểu đồng lại hỏi vặn :

— Tôi còn một điều này khó nghĩ vô cùng, lòng riêng chẳng khỏi thắc mắc ít nhiều.

Điền thị có vẻ bất mãn :

— Cứ nói, đừng ngại. Tôi sẽ giải quyết dứt khoát cho.

Gã tiểu đồng thờ dãi ;

— Lưu Vương Tôn con người dè dặt, ắt không khỏi lấy làm lạ, sao phu nhân nỡ lòng quên người cũ mà cái giá sớm thế ?

Điền thị cười đáp tỉnh bơ :

— Tôi sở dĩ còn quán linh cữu ở nhà, là vì muốn tránh tiếng dị nghị, chớ thật ra, chồng tôi khi sinh tiền đối với tôi có tình nghĩa gì đâu. Có một chuyện này, chứng tỏ chồng tôi vô tình, bất nghĩa, tôi thuật cho chú em nghe, để khi Lưu Vương Tôn thắc mắc, chú em sẵn lời đáp lại. Thuở sinh tiền, một hôm chồng tôi dạo chơi ngoài núi

gặp một quả phụ đi viếng mộ chồng. Thấy quả phụ có nhan sắc, chồng tôi động lòng tà buông lời trêu ghẹo. Quả phụ xiêu lòng, trao quạt đề thơ tặng. Tôi bắt gặp cây quạt và hỏi phăng biết rõ ngọn ngành, từ ấy lòng tôi như đã chết.

Điền thị chậm nước mắt, nói tiếp :

— Nỗi buồn khổ của tôi kể sao cho xiết. Chú em hãy khéo lựa lời tỏ tâm sự tôi cho Lưu Vương Tôn rõ. Còn như lễ vật thành hôn. Lưu Vương Tôn khỏi phải lo. Đây, tôi trao 20 lượng bạc đề Lưu Vương Tôn tùy nghi mua sắm

Gã tiểu đồng nhận số bạc, trao cho Lưu sinh và thuật mọi điều. Lưu sinh thuận tình. Ước hẹn tối mai làm lễ tơ hồng, cùng nhau giao bái, cắt tóc thề nguyên.

Điền thị vất bỏ áo tang, tô son điểm phấn. Đêm đến, đuốc hoa sáng rực phòng hoa. Lưu sinh cùng Điền thị làm lễ giao bái xong, bỗng Lưu sinh ôm bụng nhào lăn rên siết, trán đầm mồ hôi. Điền thị rối rít. Gã tiểu đồng nói :

— Chứng đau bụng của Lưu Vương Tôn là một cổ tật rất khó chữa. Mỗi khi chứng ấy phát lên, duy có môn thuốc bí truyền mới trị được.

— Môn thuốc ấy ra sao ? Tôi quyết ráng sức tìm cho được, để cứu Lưu Vương Tôn.

— Cảm ơn phu nhân tận tình. Nhưng mà khó lắm.

— Hãy cứ nói mau đi. Khó dễ gì tôi cũng quyết tìm cho ra.

— Xin thưa thật với phu nhân. Trước đây, Lưu Vương Tôn phát chứng đau bụng ấy, thân phụ Vương Tôn là Sở Vương thường phải truyền giết một tên tử tù, lấy óc mà hòa với rượu cho uống. Nay biết làm sao ?

Điền thị suy nghĩ giây lâu, thờ dãi mà nói :

— Dám giết ai để lấy óc bày giờ ? Có thể dùng óc người đã chết chăng ?

— Nếu chết chưa đầy một tháng, cũng dùng tạm được.

Điền thị mỉm môi :

— Được rồi. Đề tôi tìm cho.

Nói xong, Điền thị trở ra ngoài, lấy búa đi thẳng tới chỗ quán linh cữu của chồng, cạy nắp quan tài lên. Hì hục giây lâu, ván thiên bật. Bỗng thấy Trang Tử sống dậy ngồi hỏi :

— Nàng làm gì thế ?

Điền thị diếng hồn, rú lên kinh hoàng. Trang Tử ôn tồn :

— Nàng đừng sợ. Ta đã sống lại đây. Có chuyện gì thế ?

Điền thị cổ trấn tỉnh :

— Quả thật chàng sống lại chẳng ?

Trang tử cười nói :

— Trời còn thương ta, nên chưa nỡ dứt mạng ta. Nàng có mừng không ? Sao tay nàng cầm búa thế

kia ? Hay định giết ta, không muốn thấy ta sống lại ?

Điền thị vừa kinh sợ vừa hồ thảm, run giọng :

— Chàng thật là tệ bạc. Chẳng thương phận thiếp thì chớ, sao đành lòng gieo tiếng ác cho thiếp. Khi chàng tắt hơi, thiếp những muốn chết theo, khóc đã hết nước mắt.

Thình lình đêm nay nghe có tiếng động trong quan tài, thiếp đánh bạo cạy nắp ra xem sao. Nay chàng sống lại, quả là trời đất chứng giám lòng đau thương của thiếp, nên cho được cùng nhau sum họp. Mừng này còn có mừng nào hơn.

Nghe lời nói trớ, Trang tử mỉm cười :

— Phải phải, chắc là nàng mừng lắm, nên ăn-mặc trông ra phết cô dâu sắp lên xe hoa nhỉ.

Điền thị chống chế :

— Chết đi sống lại thật là điều đáng mừng, cho nên thiếp thay đồ tang, mừng chàng hồi dương.

Trang tử lại hỏi gần :

— Sao bàn thờ ta lại đẹp vào nơi xó kẹt ? Trong nhà trang hoàng như có đám khao, đám cưới gì thì phải ?

Điền thị cúi mặt, ngượng ngùng khó biện bạch cho trời, trống ngực đập liên hồi. Trang tử không hỏi nữa, vợ lấy chén rượu uống một hớp, cất tiếng ngâm :

Phu thê bách nhật hữu hà ân ?

Kiến liễu tân nhân vong cự nhân.
Phủ đắc cái quan tào phủ thể
Như tha đẳng đắc phiến can phần.

Nghĩa :

Trăm ngày chồng vợ có gì ân ?
Vừa gặp tân nhân quên cự nhân.
Bữa nấp quan tài tay búa mạnh
Sánh đâu kém ả quạt mồi phần !

Điền thị càng hồ thẹn. Trang tử
bỗng giựt giọng hỏi :

— Ô kia ! Hai người khách lạ
nào đấy !

Điền thị lăm lét nhìn ra ngoài,
nhìn ra ngoài, thắc thóm sợ lộ
chuyện, định bụng làm hiệu ngầm
cho Lưu Vương Tôn và gã tiểu
đồng hãy lui đi. Nhưng chỉ trong
chớp mắt, hình ảnh hai thầy trò
Lưu sinh đã như mây khói tan
biến trong không gian. Nhìn lại,
Trang tử cũng lần đi đâu mất tự
bao giờ.

Sự tình ngộ biết là Trang tử
thứ mình, Điền thị xấu hổ hối hận
thất cớ mà chết.

Trang tử chôn cất vợ xong, ngồi
gõ vào cái chậu xưa, ngâm nga
hát :

Kham ta ! phủ thể sự
Hữu như hoa khai tạ.
Thê tử ngã tất mại.
Ngã tử thê tất giá.
Ngã nhược tiến tử thời.
Nhất trường đại tiến thoái.
Điền bị tha nhân canh.
Mã bị tha nhân khóa
Thê bị tha nhân luyện.
Tử bị tha nhân mạ.

Suy thử đồng thương tình.
Tương khan lệ bất hạ.

Thế nhân tiểu ngã bất bi thương
Ngã tiểu thế nhân không đoạn trường
Thê sự nhược hoàn khốc đắc chuyên
Ngã diệc thiên sầu lệ vạn hàng.

Nghĩa :

Thương ôi ! chuyện thế gian
Dường như hoa nở, tàn !
Vợ chết, lòng ta khổ
Ta chết, vợ sang ngang.

Ví bằng ta chết trước
Một trận cười vang vang.

Ruộng đất thay đổi chủ
Ngựa xe thấy tan hoang.

Vợ sa vòng tay khác
Con bị người mắng tràn.

Nghĩ thế lòng chưa xót
Nhìn nhau luống bàng hoàng.

Người đời cười ta chẳng buồn
Thương

Ta cười người đời khéo vẫn
vương !

Việc đời nếu khóc mà chuyện được
Ta cũng muôn hàng lệ chứa chan !

Ca đứt, Trang Tử đập bễ chậu
sành mà nói :

— Chậu đã bể, dù có thợ giỏi
hàn gắn cũng không sạch được
vết ; người đã thất tiết dù có dạy
dỗ cũng bằng thừa.

Rồi nổi lửa đốt nhà, bỏ đi mất
tích.

Câu chuyện «Trang tử cõ bốn
ca» (Trang tử gõ chậu mà ca) trên
đây, đời truyền tụng đã nhiều,
cũng quen gọi là tích «Trang tử
thứ vợ», vốn là một truyện ngắn

có tính cách ngụ ngôn, xuất xứ ở
«Kim cổ Kỳ quan» của Trung hoa.

Tác dụng của truyện sâu xa, đến
nổi dân tộc ta vẫn đã có ca dao
dựa vào sự tích ấy :

«Gớm thay ! cho gái quạt mồi
«Ghe thay ! cho gái lẩy vò đập sấm

Đã vậy trong văn học giới, lại có
người làm thêm một khúc ca thứ
nhị, nối tiếp theo lời ca của Trang
Tử khi gõ bễ ngâm nga hát.
Khúc ca thứ hai này cũng thâm
thúy, nhuộm đầy màu sắc triết lý.
Xin ghi luôn vào đây để quý bạn
đọc cùng thưởng thức :

Đại khối vô tâm hề sinh ngã dữ y.
Ngã phi y phụ hề y khởi ngã thê.

Ngẫu nhiên giải cẩu hề nhất thất
đồng cư.

Đại hạn ký chung hề hữu hợp hữu
ly.

Nhân chi vô lương hề sinh tử tình
di.

Chân tình ký hiện hề bất tử hà vi.
Y sinh hề giản trạch khứ thủ.

Y tử hề hoàn phản không hư.
Y diếu ngã hề tặng ngã dĩ cự phủ.

Ngã diếu y hề úy y dĩ ca từ.
Phủ thỉnh khởi hề ngã phục hoạt.

Ca thỉnh phát hề y hà tri.

Y hi ! Xan toái ngoả bồn hấ ! tái cồ
Y thị hà nhân ngã thị thủy ? !

Du-tiên-Khách dịch :

Trời đất vốn vô tâm, sinh ra «nàng»
với «ta».

Ta đâu phải chồng nàng, nàng há
là vợ ta !

Bỗng nhiên gặp gỡ nhau cùng
chung một nhà ;

Kỳ hẹn nay đã hết, có hợp rồi có
xa.

Con người vô lương, sống chết
tình đời ra ;

Chân tình đã rõ rệt, sống làm chi
nữa a !

Nàng lúc sống khen chê kén chọn.
Nàng chết đi cũng hóa ra ma.

Nàng khóc ta, thương cho nhất búa
lớn !

Ta khóc nàng, an ủi nàng bằng lời
ca.

Tiếng búa động thỉnh thỉnh ta sống
lại.

Tiếng ca nghe vắng vắng, nàng
biết mà !

A ha ! Đập quách chậu đi, không
gõ nữa.

Người nào là nàng, ai là ta ? !

ĐÃ PHÁT HÀNH :

Gác Chuông Giáo Đường

Tập truyện NGUYỄN NHƯỘC NGHIỆM

KHỞI NGUYÊN xuất bản

T *những giòng* *Thơ mới*

■ HOÀNG TUYẾT KHANH

Thơ Lục Bát

NHU đã loan báo trong một số trước, kỳ này «Những giòng thơ mới» sẽ trình bày những bài thơ lục bát mới nhất của những người làm thơ bây giờ. Nói đến thơ lục bát là người ta nghĩ ngay đến một Nguyễn Du, bởi vì thơ lục bát của Nguyễn Du đẹp và óng chuốt như một màng sương trong buổi sáng sớm. Hãy đọc lại Kiều mà xem. Chúng ta sẽ bắt gặp những hình ảnh cao v vời trong thơ lục bát Nguyễn Du. Những hình ảnh thật mộng và thật chênh vênh trên một tâm thức đã hiện. Lời trong thơ lục bát Nguyễn Du là lời trải xuống những vườn cỏ mát. Ý trong thơ lục bát Nguyễn Du là ý của những đóa hoa vừa rớt. được một mùa hương. Một người, gần với chúng ta hơn, thời tiền chiến cũng có một giòng thơ lục bát rất sâu. Là Huy Cận Thơ lục bát của Huy cận dàn trải ra như những phím tơ trùng. Cái sâu mệnh mang vô tận. Cái đau tưởng không thể nào nguôi. Có thể nói Huy Cận là cái bóng lớn che mát cho những người làm thơ lục bát đi phía sau. Đọc thơ lục bát bây giờ mà xem, cái ảnh hưởng của Huy Cận thật sâu đậm.

Tuy nhiên cũng có những người làm thơ thoát bay ra ngoài ảnh hưởng ấy. Đưa thơ lục bát sang một con đường khác. Họ muốn làm mới thơ lục bát. Kể cả hình thức lẫn cả nội dung. Những năm trước đây chúng ta đã từng được đọc bài thơ lục bát mới của Cung Trầm Tưởng, Trần Dạ Từ, Viên Linh, Bùi Giáng, Nguyễn Đức Sơn.

... Thơ lục bát phải công nhận là rất khó. Vì dù cho nó làm mới đến đâu cũng không ra khỏi quy tắc của nó, một câu 6 chữ và một câu 8 chữ có vần. Nhưng hầu hết những người làm thơ đều bước qua ngưỡng cửa ấy. Có người lại cho rằng nếu làm thơ lục bát hay, thì làm thơ tự do mới hay được. Điều này chỉ là một phát biểu riêng. Đúng hay không là một điều cần xác định lại. Tuy nhiên người làm thơ lục bát điều luyện sẽ càng thấy khó khăn hơn khi luôn luôn dự phóng, làm mới những cái tầm thường nhất Âm điệu và thể cách của thơ lục bát càng ngày càng tiến gần tới đời sống như câu nói nụ cười. Nhưng không thể là một bài vè hay ca dao. Một người làm thơ lục bát ngang tàng nhất hiện nay là Bùi Giáng, có những câu thật lạ, từ ngữ rất mới. Có những chữ mà hình như ngoài đời sống chưa ai nói tới. Đó là ngôn ngữ của thi sĩ hơn là một người làm thơ. Và cũng có những người làm thơ mà không bao giờ làm thi sĩ.

Người đầu tiên đến với «Những giòng thơ mới» có cái tên rất lạ, rất mới như những câu thơ lục bát của mình : Lăn Trầm. Thơ lục bát của Lăn Trầm đầy ngôn ngữ và ý. Cái đẹp nơi những âm điệu mới của câu thơ nhưng lại thiếu đi cái chiều sâu. Đọc những câu thơ lục bát của Lăn Trầm người ta phải công nhận là những câu thơ đẹp, ngôn ngữ và hình ảnh. Mặc dù câu thứ tư (8 chữ) hơi làm đáng.

ĐỂ NHỚ TRÊN GIÒNG SÔNG

● Cho Thuận SPVL.

Nhớ em ta đứng thấy trời,
Đứng đây thấy đó ngậm ngùi nhớ ta.
Mưa về mưa hạt châu sa,
Chảy trên môi tím chảy ra ruộng đồng.
Bây giờ ngồi với thỉnh không,
Nhớ em ta thấy trời giông bão chiều.

LĂN TRẦM

Một bài thơ lục bát ngắn nữa, của Ngọc Thùy Khanh, cũng là một bài thơ đẹp. Nói về sự thương nhớ khi người tình đã ra đi. Thơ lục bát của Ngọc Thùy Khanh mang cái đẹp bình dị như mây và nước. Như chiếc cầu phải có những mảnh ván gập ghềnh để anh bước qua với một tình yêu khó khăn. Một bài thơ lục bát ngắn chưa thể cho chúng ta một nhận định nào hết.

QUA CẦU

Gập gềnh cầu ván anh qua
Cỏ thơm theo gió la đà bên hiên
Ở đây nắng thật linh thiêng
Nước đem thương nhớ trời phiên linh thiêng.

NGỌC THÙY KHANH

ĐOẠN TÌNH RỜI

1.

Buồn trên phiến lá còn xanh
Rung vườn cho lá úa quanh tình người
Cho anh một nỗi chơi vơi
Cho em nhạc khúc ru hời ngủ yên

2.

Ta về vút mắt đêm sâu
Nghe mưa tình tự kinh cầu âm khuya
Nghìn mây trang điểm cho mùa
Rớt đôi lệ nhỏ cuộc đua tình người.

TRẦN THỂ DIÊM LINH

Bài thơ như cái tựa, nói về một cuộc tình lỡ. Bài thơ lục bát nói trên được tác giả xếp làm hai đoạn rời với nhau nhưng chung một cái tựa. Trần Thể Diêm Sinh chỉ mới đến lần đầu tiên, bằng bài thơ lục bát này. Thơ lục bát của Trần Thể Diêm Sinh không hẳn là mới mà cũng không hẳn là cũ. Một lối thơ bình thường. Nhưng từ cái bình thường cho người đọc một hy vọng rằng tác giả sẽ có những bài thơ lục bát hay. Chúng ta chờ xem.

Như đã nói, làm mới thơ không phải là đưa thơ đến chỗ vô nghĩa. Vì như vậy từ ngữ chúng ta dùng chỉ là một sự ráp nối một cách khó khăn. Thơ lục bát của Trầm Thụy Du mang cái khuyết điểm đó. Nên bài thơ có những câu khó khăn và nặng nề.

ƯU TƯ

Gom sầu trút xuống bãi hồn
Ta say, sưa ngủ trên cồn rêu xanh

Em đi trên đỉnh nghìn năm
Gởi cơn mê mới về xâm chiếm đời.

TRẦM THỤY DU

Nếu tác giả nhận thấy những điều trên chúng ta hy vọng sẽ còn gặp lại Trầm Thụy Du ở những bài lục bát khác, và chắc chắn, có sự thay đổi.

KHÓC HOÀI CHO GIỌT LỆ

Mưa rơi trên lá rừng thơm
Giấc mơ chợt rã hồn đơ buồn rầu
Năm yên cỏ mọc thương đau
Nghe sương rất mật nơi đâu quê nhà
Lênh dềnh đời trắng mây ngà
Rưng rưng mạch máu trong tà huân xưa
Ngồi đây đếm những hạt mưa
Gợi treo buồn nhớ đông đưa ngõ hồn
Khóc hoài giọt lệ mưa thơm
Trên da thịt rã sầu buồn ứ hời.

TẠ MỸ

Thơ lục bát của Tạ Mỹ cũng có những câu đẹp, như « Mưa rơi trên lá rừng thơm », hoặc « Rưng rưng mạch máu trong tà huân xưa ». Nhưng xen vào giữa những câu đẹp như thế tiếc thay lại có những câu kiểu cách, như : « Năm yên cỏ mọc thương đau, giấc mơ chợt rã hồn đơ buồn rầu... » nhất là câu 8 chữ cuối cùng thật gượng ép, đọc lên thấy có một cái gì « khó thờ » :

Khóc hoài giọt lệ mưa thơm
Trên da thịt rã sầu buồn ứ hời.

Câu dưới đã làm mất đi phần nửa cái đẹp của câu trên. Tuy nhiên Tạ Mỹ làm thơ lục bát ở một nhịp độ vững, bình tĩnh. Hai điều này sẽ giúp cho tác giả tạo nên một nguồn thơ riêng biệt. Nếu vượt qua được khuyết điểm kia.

BÀI XA TÂY PHỐ

Từ ta bỏ lại cho người
Phố ơ Tây Phố bỏ đời Phố Tây

Nắng hồng lá bóng tà huy
 Rừng khuya tóc rối ngâm dài cỏ hoa
 Phương ơi chẳng nợ duyên mà
 Chùm bông tuyết lạnh như là thiên thu.

TRẦN BÍCH HẠNH

Trần Bích Hạnh cũng mới đến với chúng ta. Người phụ trách đã lựa một bài lục bát trong vài bài thơ lục bát của Hạnh gửi về. Một bài vừa có khuyết điểm vừa có ưu điểm. Khuyết điểm: Xử dụng điệp âm chưa được tài tình nên biến câu thơ thành vô nghĩa:

Phổ ơi Tây Phổ, bỏ đời Phổ Tây

và bỏ đi nguyên tắc cơ bản của một câu thơ vần, dù là lục bát biến thể cũng không thể nào chấp nhận được chữ «huy» vần với chữ «ngâm» của câu 8 chữ phía dưới. Lẽ ra câu trên là một câu thơ hay nhất trong bài, vì câu vụng ở phía dưới làm hai câu trở nên chơ vơ lạc lõng hết. Và một câu quá gượng ép, nặng nề:

Phương ơi chẳng nợ duyên mà.

«Chữ «mà» nghe quá nặng. Nhưng phải chăng tác giả cố dùng chữ mà để vần với chữ «là» câu chót để có một câu tuyệt vời cho bài thơ:

Chùm bông tuyết lạnh như là thiên thu.

Điều này là ưu điểm của tác giả. Chúng ta chờ Trần Bích Hạnh ở những bài thơ sau.

KHI ĐI

Khi đi biên cả ngậm ngùi
 Sông sâu ngựa mặt chảy xuôi ngọn nguồn
 Khi đi rừng vắng chim muông
 Nắng hanh thiếu bóng trắng buồn thiếu mây
 Khi đi chẳng kể tháng ngày
 Nắng mưa là bạn miệt mài là thân
 Khi đi đã bỏ đất trời
 Đã xa đi thề đã hời ước mơ
 Mắt xưa xin bỏ đợi chờ
 Môi xưa xin bỏ đợi khờ nụ hôn

Ta đi gởi đó tâm hồn
 Còn đây đi thề theo dồn dẫu mây...

TRỊNH VĂN CHƯƠNG

Bài thơ lục bát cuối cùng trong phần trình bày những giọng thơ lục bát mới của những người làm thơ bây giờ là của Trịnh Văn Chương. Là một bài thơ lục bát tiêu biểu. Không phải nó hay. Mà ở nhịp độ trầm tĩnh cần thiết của nó. Tác giả không xử dụng ngôn ngữ mới, không kiểu cách làm dáng. Nhưng lại là bài thơ có những câu thật thu hút. Người đọc «bắt» được sự rung cảm chân thành của tác giả cũng như chính mình. Sự trầm tĩnh đáng quý của Trịnh Văn Chương đã phóng lớn tầm nhìn của tác giả. Đó là một điều thật tốt cho một người làm thơ mới. ■ ■

● KỲ SAU : Những bài thơ nói về chiến tranh

TUỔI NGỌC HỒI SINH SAU NHIỀU NGÀY MONG ĐỢI

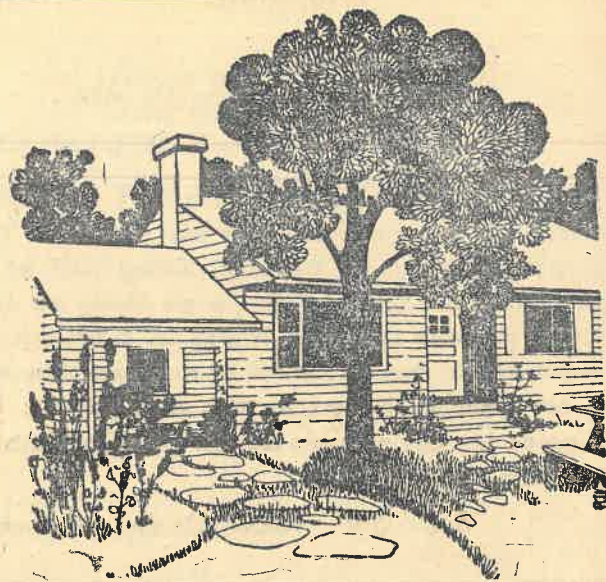
20 - 5 - 71 TÌM ĐỌC:

tuổi ngọc

Tuần báo của tuổi vừa lớn

DUYÊN ANH ■ NHẬT TIẾN
 ĐÌNH TIẾN LUYỆN ■ TỪ KẾ TƯỜNG

Sẽ viết buông tay, viết với tất cả tha thiết
 của một đời người.

những mùa mưa lãng quên

■ Truyện dài TỪ KỂ TƯỜNG

(Tiếp theo kỳ trước)

BUỔI tối trong một cơn say Long đưa Nguyễn về chợ. Long thả chàng xuống trước nhà rồi phóng xe đi thẳng. Nguyễn định vào nhà nhưng cửa đóng kín, khóa cẩn thận. Nguyễn đoán chắc Hân đang ngồi ở một cái quán nào đó. Chàng trở ra đường. Ngoài đường đông nghẹt người. Nguyễn lấy làm lạ là tại sao Long đưa chàng về đây một cách bình yên trong khi Long cũng say như chàng. Lẽ ra chiếc găng máy phải đụng một người nào đó hay lúi vào gốc cây hoặc rơi xuống cầu. Nguyễn đi lên lối vào giữa đám đông và thấy đối. Nguyễn đi vào quán và kêu một tô cháo. Chàng vừa ăn vừa nhìn ra ngoài. Cả một khu chợ sáng rực dưới ánh đèn giăng mắc tứ tung. Mọi người đều vào xem

hát nhưng cũng còn một số lớn bên ngoài, họ đứng thành từng đám đông tán chuyện với nhau. Những sập hàng, những xe nước đá nằm hai bên lối vào rạp, mang cái vẻ uể oải buồn nản chờ đợi giờ mãn xuất hát. Những người lính súng ống kè kè đi loanh quanh khu chợ để giữ an ninh. Tiếng máy điện chạy ầm ầm ở cuối dãy phố. Từ ngày về đây hôm nay là lần đầu tiên Nguyễn sống trong sinh hoạt này. Không khí nhộn nhịp này không thua gì một thị trấn. Nguyễn chợt thấy Hân đi trong đám đông nhưng chàng không gọi. Một lúc Nguyễn không thấy Hân đâu nữa.

Ăn xong tô cháo Nguyễn kêu một ly cà phê đậm. Ngồi hút thuốc và uống cà phê một lúc cơn say dịu dần. Nguyễn nhìn quanh, trong quán có nhiều người lạ mặt, những người Nguyễn chưa gặp lần nào. Chàng đoán có lẽ họ từ làng khác tới. Một vài người quen trong khu phố chào chàng. Nguyễn gật đáp lại và cười. Nụ cười của cơn say chưa tan hơn là Nguyễn. Lúc này Nguyễn quên giữ Long ở lại. Bây giờ ngồi một mình Nguyễn mới thấy nhớ ra điều đó; chắc Long đã vào đồn. Nguyễn chợt nghe tiếng vỗ tay phát ra từ rạp hát và trong máy phóng thanh anh kép nào đó xuống vọng cổ thật mùi. Nguyễn kêu tính tiền đứng lên chào mấy người quen rồi bước ra khỏi quán. Bên ngoài gió đêm lồng lộng. Nguyễn đi chậm rãi dọc theo dãy phố để vòng qua bên kia về nhà. Trong bóng tối phía sau rạp hát, Nguyễn thấy một cặp tình nhân, họ nói chuyện xầm xì và cười khúc khích lúc Nguyễn đi qua. Chàng tưởng thật dễ dàng cặp tình nhân đó là ông Phụng bà Liên. Nếu thật sự đó là ông Phụng và bà Liên thì sao? Nguyễn lấy làm lạ là từ buổi sáng gặp bà Liên một mình trong phòng họp chàng cứ luôn luôn nghĩ tới bà. Người thiếu phụ ấy đã ám ảnh Nguyễn như một hình bóng thân thuộc rồi sao. Nguyễn nhớ rất rõ đôi vai của bà Liên, phía sau lưng bà và nụ cười. Trong câu chuyện buổi sáng Nguyễn biết bà Liên không yêu ông Phụng. Nhưng không hiểu sao trước lời bình phẩm bàn ra tán vào của các đồng nghiệp bà không đính chính. Hay là bà muốn để cho ông Phụng hy vọng, tạo cho ông một thứ hạnh phúc xa vời ở nửa đời người. Dù sao bà Liên cũng đã ích kỷ với mọi người, với chính mình. Lẽ ra bà phải đính chính, phải nói. Bất cứ một câu nào đó tùy thuộc ở sự thông minh tế nhị của bà. Bà không nên yên lặng, với ông Phụng bà yên lặng là gián tiếp

chấp nhận. Sự yên lặng thật là tai hại. Nguyễn đang bước vô tình đá một hòn đá, suýt nữa chàng té. Hòn đá lăn đi tạo thành tiếng động trên mặt đường. Tới một chỗ sáng Nguyễn xem đồng hồ tay. Mới hơn tám giờ, còn quá sớm. Xuất hát chắc cũng mới bắt đầu. Nguyễn lại nghe tiếng vỗ tay từ trong rạp. Lần này có pha lẫn tiếng cười. Một anh hề nào đó lên chọc cười khán giả. Nguyễn nghĩ đôi lúc mình cũng như một tên hề, nhưng một tên hề mất hết duyên, không còn đủ khả năng chọc cười thiên hạ nữa. Nguyễn nhớ lại buổi đi chơi, lúc vào vườn dừa với Phiến. Bà mẹ khắc khổ, Long và Thủy hôn nhau trước sự chứng kiến vô tội của em gái mới lớn. Tất cả như một màn kịch. Nguyễn tới chỗ dừng lại của hòn đá, lần này chàng cố ý đá thật mạnh hòn đá đi xa. Chàng không nghe thấy tiếng động ở đâu. Hòn đá như bay trên mặt đường và mất hút trong bóng tối. Nguyễn tới thêm định bước lên ngồi chờ Hân về nhưng bà Liên từ trong bóng tối bước ra hết sức đột ngột. Nguyễn còn đang bất ngờ, bà nói :

— Trong rạp nóng nực quá tôi phải ra ngoài một lát cho mát. Tường cậu có nhà nên ghé chơi. Ngồi đâu cửa khóa cẩn thận, nãy giờ tôi đứng sau gốc cột. Chắc cậu ngạc nhiên ?

Nguyễn bước lên đứng đối diện với bà Liên, chàng nói :

— Tôi tưởng bà đang có mặt trong rạp hát.

Bà cười :

— Thì tôi ở đó mới bước ra.

— Tuồng hát có hay không ?

— Cũng được nhưng hình như tôi không thích.

Nguyễn châm thuốc, chàng bẻ gãy que diêm và ném đi.

— Khi mình không thích một điều gì thì đừng nên cố ép. Vì kết quả của việc làm là một chán nản, đôi khi thân thể như ai bị cột giầy vào tâm hồn nặng trĩu như đeo đá. Bà Liên ho nhẹ trong cổ họng :

— Tôi chưa nghĩ ra điều đó.

— Tôi không cố ý bắt bà phải nghĩ tới một điều nào hết. Tôi nói thế là cảnh tỉnh mình. Tôi nói với bà nhưng hình như chỉ nói với tôi thôi.

Bà Liên cười :

— Tôi quả thật đã lầm lẫn về cậu.

Nguyễn nhìn như soi vào mặt bà, nói :

— Bà lầm lẫn về tôi như thế nào ?

— Thật khó diễn tả. Nhưng đại khái tôi nghĩ cậu là một thanh niên mới lớn. Xin lỗi, chưa biết gì về ái tình.

Nguyễn choáng người, chàng không ngờ Bà Liên lại nghĩ về chàng như vậy, bà nói thẳng không úp mở. Nguyễn cười :

— Có lẽ bà đoán đúng đấy, bà không lầm đâu.

Bà Liên nói thật nhẹ :

— Cậu giận tôi sao ?

— Không, tôi ít khi giận ai.

— Cậu sành sỏi như một người đàn ông đứng tuổi.

— Chứ bà tưởng tôi còn trẻ lắm sao ?

Bà Liên đột nhiên im lặng. Thoạt đầu Nguyễn không hiểu lý do khiến bà yên lặng. Nhưng sau đó nghe tiếng thở dài của bà Nguyễn biết bà đang hiểu lầm ý nghĩa trái ngược của câu chàng vừa nói. Ở tuổi bà Liên người đàn bà hay có mặc cảm về tuổi tác mình, vì tuổi tác thường là cái bóng của nhan sắc. Nếu cái bóng u tối thì nhan sắc tàn phai. Bà Liên còn đẹp nhưng cái đẹp bị lồng trong một thứ mặc cảm, và hình như chính bà không nhận ra nhan sắc hiện tại của mình khi đứng trước một thanh niên. Bà đang nghi ngờ. Nguyễn nói thật tự nhiên :

— Bà Liên bà còn đẹp lắm.

Nói xong tự nhiên Nguyễn thấy chàng quá lỗ bịch. Không khác một cậu trai mới biết yêu lần đầu, si mê một người đàn bà lớn tuổi. Nhưng bà Liên hình như thích câu nói đó. Bà cười :

— Tôi nghĩ tôi đã già rồi.

— Tôi đang nghĩ bà đang mặc cảm về tuổi tác và đang ám ảnh bởi cái hạnh phúc chỉ còn hương thơm.

Tự nhiên bà lấy khăn mù xoa. Bà nói :

— Cậu làm tôi xúc động.

Nguyễn quay mặt phía khác cho bà Liên tự nhiên lau mắt. Một

cành cây khô vừa rớt xuống mặt đường vang lên tiếng kêu. Nguyễn không thấy cành cây đó đâu cả, Bà Liên nói ở phía sau :

— Đôi khi tôi nghĩ mình như cành cây khô đó. Tôi sống khắc khoải và chờ ngày rụng. Nhưng tôi chẳng biết mình phải làm gì. Tôi sợ phải trở về Sài Gòn, sợ phải sống trong cái bóng lẫn khuất của chồng tôi.

— Vì thế nên bà xin đi dạy và thích dời đi xa. Sao bà không làm nghề khác, nhàn rãi và tự do hơn.

— Tôi yêu trẻ con.

Nguyễn quay lại đối diện với bà Liên, chàng thích thú nói :

— Tôi đoán không lầm về bà.

— Với tôi cậu như một người bạn đồng tuổi. Cái gì ở tôi cậu cũng hiểu hết, biết hết. Tôi chịu thua.

Một người đàn ông say rượu chột đi ngang qua. Ông ta nói những câu lẽ nhè làm bà Liên tức cười. Người đàn ông đi nhúi về phía trước, suýt ngã dưới chân thềm. Mấy người lính đi tới diu ông ta đứng lên đưa ra ngoài sáng. Người đàn ông đánh đấm lung tung làm mấy người lính phải né tránh. Một chốc ông ta ngồi khụy xuống đất. Đám đông vây lấy làm Nguyễn không biết người đàn ông đang làm gì. Nhưng chắc chắn ông không còn la nổi nữa. Bà Liên nói :

— Mình nên đi dạo một vòng. Tôi thích ra biển.

Bà Liên làm như thể Nguyễn đã đồng ý. Bà dừng dừng bước xuống thềm làm Nguyễn phải bước theo. Trong bóng tối bà Liên có vẻ tự nhiên hơn. Hai người đi sát vào nhau. Nguyễn nghe rõ mùi nước hoa toát ra từ người bà và hơi thở mạnh trong lồng ngực. Con đường từ từ nghiêng xuống thấp làm Nguyễn có cảm tưởng chàng đang xuống một con dốc. Nguyễn hỏi :

— Bà có lần nào lên chơi Đà Lạt chưa. Có lần nào bà chạy thoăn thoắt xuống dốc một mình chưa ?

Bà Liên nói :

— Có, khi chồng tôi còn sống.

— Từ khi chồng bà chết ?

— Chưa, với lại tôi không thích trở lại Đà Lạt một mình.

— Cảm tưởng của bà khi xuống một con dốc như thế nào ?

— Một ngất ngư.

Hai người cười xòa. Gió từ biển thổi tới mát rượi. Nguyễn bị tà áo dài của bà Liên quấn ngang hai đầu gối. Chàng phải dừng lại và cúi xuống gỡ ra. Lúc đứng lên Nguyễn suýt chạm mũi chàng vào má bà Liên. Nguyễn nghe hơi thở gấp rút của người đàn bà như trong một cơn xúc động.

Bà Liên nói :

— Gió mát tôi không thấy buồn ngủ.

Nguyễn cười :

— Khi đi ra ngoài người ta ít buồn ngủ hơn là lúc ở trong phòng. Có hôm đang giảng bài tôi muốn gục xuống bàn ngủ một giấc.

— Tại sao cậu lại làm một ông thầy giáo. Tôi nghĩ cậu phải làm một nhà văn hay một nhà soạn kịch.

— Bà thấy tôi có khả năng để trở thành hai nhân vật ấy sao ?

Bà Liên cười thành tiếng. Dứt tiếng cười Nguyễn không nghe bà trả lời câu chàng vừa hỏi. Nguyễn thấy cũng không cần thiết phải nhắc lại. Tính chàng thế. Lúc này hai người im lặng hoàn toàn. Hình như bà Liên đang lo lắng vì sự vắng mặt đột ngột của bà trong rạp hát. Con đường đến một chỗ đất cát thật mềm. Nguyễn biết chàng đã tới được bãi cát. Bà Liên bỗng nói :

— Tiếng sóng nghe như tiếng mưa.

— Có lần tiếng gió bên trong bà nghe không ?

— Vâng tôi cũng định sẽ nói thế.

Hai người đi nhanh ra thật xa. Nguyễn đoán chàng đang đứng giữa bãi cát. Đêm tối âm u. Nguyễn không nhìn thấy nước phía trước mặt cũng không nhìn thấy cây phía sau lưng. Hai người như thể đang đứng trên một khoảng thình không. Gió thật mạnh làm tung vạt áo dài của bà Liên. Nguyễn đứng sát vào người bà hơn, chàng nói :

— Bà lạnh ?

Bà Liên lấy tay giữ mái tóc cho khỏi bung Nguyễn thấy lờ mờ khuôn mặt của bà, đôi mắt, cái miệng, chiếc mũi và mấy ngón tay.

— Bây giờ thì không, nhưng đứng lâu như thế này chắc đến phát run lên.

— Nếu bà mặc áo len thì hay nhỉ.

— Nhưng chúng ta có định đi chơi biển giờ này đâu ?

Nguyễn nói :

— Chúng ta đi tới kia, chỗ có thật nhiều cây. Có lẽ ở đó ít gió Nguyễn đi sát vào bà Liên, có lúc hai người chạm vai nhau. Chàng nhấm nhấm những bụi cây nhớ được lúc ban ngày đi tới. Nguyễn không đi lạc xa mấy, chừng khoảng mười bước trở lại. Chàng cười :

— Tôi nhớ lờ mờ nhưng đi thật đúng.

— Ban ngày tôi cũng thấy những bụi cây này nhưng bây giờ chịu. Không nhớ nổi nó ở đâu. Đi một mình chắc tôi phải ngồi suốt đêm.

Hai người ngồi xuống một bãi cỏ. Những ngọn cây che khuất gió. Và chính vì vậy Nguyễn có cảm tưởng như hai người không còn dính dáng vì tới nhau bên ngoài. Ngồi ở đây thật yên tĩnh. Nguyễn đốt thuốc không mấy khó khăn. Bà Liên nói.

— Cậu cũng hút Lucky ?

— Bà biết hút thuốc ?

— Không, tôi nghe mùi thơm rất quen thuộc. Nhà tôi cũng hút thứ này và tôi đam ra ghiền cái mùi thơm ấy. Tôi thấy bao thuốc Lucky cũng lịch sự đấy chứ.

— Lịch sự và ngộ nghĩnh.

Bà Liên hỏi mượn Nguyễn bao thuốc, bà cầm mân mê trong lòng bàn tay.

— Ngồi ở đây thật thoải mái. Tha hồ mà tưởng tượng ra chung quanh.

— Bà tưởng tượng thứ gì trước tiên ?

— Tôi tưởng tượng ra những con ốc biển đang từ mí cát bò về phía chúng ta.

— Bà thích ốc lắm thì phải ?

— Vâng, lúc còn là một nữ sinh trong mỗi kỳ nghỉ hè tôi thường theo nhà ra Vũng Tàu tắm biển. Tôi đã ngồi cả buổi để bày trò chơi bằng mấy con ốc, ngắm nghía vuốt ve nó. Nhưng tôi lại không thích giữ, khi về tôi đem ném tất cả trở lại biển.

Nguyễn nói :

— Đề hôm nào tôi bắt cho bà mấy con ốc. Nhưng ốc ở đây chắc không đẹp, tôi đã trông thấy nhiều con giống như con sâu, phát sợ.

— Bây giờ chắc tôi không còn thích trò chơi ngày còn trẻ nữa, tôi sẽ giữ để mang về cho đứa con gái làm kỷ niệm.

— Bà vẫn còn trẻ đấy chứ ?

Người đàn bà nói thật buồn :

— Tại cậu nhìn thấy tôi trong bóng tối.

— Tôi vẫn nhìn thấy bà mỗi ngày. Tôi không thấy có sự khác biệt nào giữa bà trong đêm tối và ngoài ánh sáng cả.

— Chúng ta mới thân nhau, tôi nghĩ đôi khi cậu nói để cho tôi vui lòng.

Nguyễn ném điếu thuốc qua khỏi những ngọn cây. Chàng nói :

— Tôi không thích làm vui lòng ai cả. Và lại nói về nhan sắc của bà trong lúc này cũng không thuộc vào một câu chuyện nào hết. Cần gì tôi phải quan tâm.

Bà Liên trả lại Nguyễn bao thuốc nhưng bà giữ lại một điếu và xin một que diêm để đốt. Bà trao điếu thuốc cho Nguyễn và nói :

— Cậu giận ?

Nguyễn nhớ là trước đây ít phút bà cũng lo sợ chàng giận và bà cũng hỏi một câu thật gọn như vậy. Nguyễn thấy không cần thiết phải nói lên tình cảm chàng lúc này. Và lại, chàng cũng không biết mình vui hay buồn. Ngồi với một người đàn bà trong đêm tối Nguyễn thấy chàng xúc động nhưng không có nghĩa xúc động là Nguyễn không cô đơn. Bà Liên bỗng ngược mắt lên trời chỉ mấy cái sao. Bà nói :

— Khó mà biết được khi nào nó sẽ rơi. Tôi vẫn lo sợ vu vơ

khi bất chợt nhìn thấy trong một lúc đi ngoài đường một ngôi sao xẹt. Tôi không tin và không giải thích nổi nhưng vẫn nghi ngại đó là một điềm xấu ứng cho một hạnh phúc nào đó.

— Tại bà giàu tưởng tượng và hay nghi ngờ về hạnh phúc.

— Trước hôm chồng tôi bị tai nạn tối đó chúng tôi đi ciné ở rạp Rex, lúc ra đường tôi cũng bất chợt thấy một ngôi sao xẹt. Tôi cứ bị ám ảnh bởi điều đó mãi.

Bà Liên nằm thật tự nhiên xuống cỏ, đầu bà sát với đùi Nguyễn, chàng nhìn thấy lò mờ những cử động của người đàn bà, Chiếc áo dài cổ rộng cho Nguyễn thấy đôi bờ vai đầy và khuôn ngực phập phồng trong một hơi thở gấp rút. Mặt bà Liên ngửa lên. Nguyễn nghĩ là đôi môi bà đang tái vì gió biển. Nguyễn ném điếu thuốc đang hút dở và cúi xuống hôn đôi môi bà Liên. Người đàn bà hơi khựng lại trong một vài chớp mắt và lẩn đi một vòng. Nguyễn nhao theo xuống người bà Liên. Lần này hai bàn tay người đàn bà ôm lấy đầu chàng cựa quậy trong tiếng thở gấp rút. Bà kêu thật bối rối, hốt hoảng :

— Đừng Nguyễn, đừng làm như thế Nguyễn...

Nhưng Nguyễn đang trôi bồng trên một dòng tình thế. Chàng thấy thân thể người đàn bà đang rũ rượi trên mặt cát im lặng.

(Còn tiếp)

TÌM ĐỌC :

Khởi Nguyên

TẠP CHÍ VĂN HỌC NGHỆ THUẬT
BÍCH HOÀI chủ trương biên tập

VỚI SỰ CỘNG TÁC CỦA :

CAO TIÊU □ CHÂU TRỊ □ DU TỬ LÊ
ĐÌNH PHỤNG TIẾN □ HUỲNH PHAN ANH
NGUYỄN NGHIỆP NHƯỠNG NGUYỄN NHƯỠC NGHIỆM
TỪ KẾ TƯỜNG...

Sinh Hoạt Văn Nghệ

ĐẠO CA TRÂM

Đạo ca

PHẠM Duy, nhạc sĩ liên tiếp trẻ, dù tuổi mỗi lúc một chồng lên sau các loại nhạc, hồi năm ngoái có một loại gọi là tục ca, mới đây đã hoàn thành 10 bài đạo ca. Đạo ca là những bài thơ của Phạm Thiên Thư đã phổ biến trong vài năm nay. Phạm Thiên Thư là một nhà sư trẻ, đã có những bài thơ hết sức nhẹ nhàng, hết sức thơ như những câu dưới đây.

Xưa em làm kiếp chim
Chết mục trên đường nhỏ
Anh làm cội băng mai
Đề tang em mấy thuở

Xưa em là chữ biếc
Nằm giữa lòng cuốn kinh
Anh là thiền sư buồn
Ngồi tụng dưới ánh trăng

Một giọng thơ như trên đã được Phạm Duy chọn và hoàn thành 10 bài. 10 bài mang những tên : Pháp thân, Đại nguyên, Áo hóa, Hóa thân, Một cành mai (Nhất Chi Mai), Lời ru, Bú mớm, Nâng niu, Qua suối mây hồng, Vô ngôn, Giọt chuông cam lộ, Thiềng sư xuống núi, Chắp tay hoa, Tầm xuân.

10 bài đạo ca này được Hồ Đăng Tín hòa âm và Phạm Duy thực hiện thành một băng nhạc với giọng ca Thái Thanh.

Giữa một xã hội tao loạn lúc này, nghe Đạo ca của Phạm Thiên Thư và Phạm Duy hẳn là sẽ đầy thú vị với những tâm hồn muốn lắng vào những ý nghĩa.

■ Giải thưởng truyện ngắn Tiền Tuyến

Khác những đợt trước đây, giải thưởng nhật báo Tiền Tuyến về truyện ngắn kỳ này đã không được tổ chức linh đình như đợt người trúng giải 1 là họa sĩ Nguyễn Hải Chí năm ngoái.

Việc không tổ chức linh đình như trước đây, được biết là để có một số tiền cộng thêm cho chương trình: « Hậu phương yểm trợ tiền tuyến ».

Vì không được tổ chức với sự tham dự của báo giới thủ đô nên danh sách những người trúng giải đã không được phổ biến rộng rãi.

Tường cũng cần biết, giải thưởng truyện ngắn Tiền Tuyến là một giải thưởng đã được tổ chức liên tục từ nhiều tháng nay và cũng được hưởng ứng khá đông đảo.

■ Sao không như ngày xưa

Lê văn Thiện là một cây bút được tập san Văn giới thiệu mấy năm trước đây, hiện nay lại được nhà Còi Sơn xuất bản một tập truyện mang nhan đề: « Sao không như ngày xưa ». Với tác phẩm thứ hai này, Lê văn Thiện có hy vọng sẽ được hưởng qui chế có 2 tác phẩm (được phục vụ tại Tổng Cục CTCT). Hiện nay Lê văn Thiện đang ở một đơn vị tác chiến. Người viết tin này chúc cho tác giả « Một cách Buồn Phiền » mau được hưởng một trường hợp đặc biệt.

■ Brigitte Bardot lấy chồng nữa

Sau khi là vợ của đạo diễn Roger Vadim, của tài tử Jacques Charrier (có một đứa con), của Gunther Sachs, vua xe gắn máy Sachs, mới đây, mặc dù đã 37 tuổi, Brigitte Bardot lại đính hôn với một hoạt náo viên trong các cuộc đua thể thao mùa đông tên Christian Kalt.

Như vậy, chính thức trước dư luận, đã có tới 4 người biết và nắm được người đàn bà đầy nhục dục, nổi danh như những danh nhân của thế kỷ này.

■ Cuốn sách thứ 14 của nhà Văn Xã

Nhà xuất bản Văn Xã Lý Hoàng Phong và Dương Nghiễm Mậu,

sau mười ba cuốn sách xuất bản lẻ tẻ trước đây, hiện nay đang cho in cuốn thứ 14. Cuốn này của Dương Nghiễm Mậu, nhan đề *Cái chết của*.

■ Ca đoàn Quạt Khởi tại Pleiku

Một nhóm người trẻ tại Pleiku vừa vận động một ca đoàn du ca, gồm một số đồng thanh niên hăng say phục vụ cộng đồng, gồm các thành phần học sinh, quân nhân, công tư chức và giáo sư tại địa phương, mang tên là Quạt Khởi.

Ca đoàn Quạt Khởi đã bầu xong ban điều hành lâm thời và anh đoàn trưởng đang xúc tiến việc hợp thức hóa, nằm trong hệ thống tổ chức của phong trào Du Ca Việt Nam.

■ Gác chuông Giáo đường

Gác Chuông Giáo Đường là nhan đề tập truyện ngắn đầu tay của Nguyễn Nhược Nghiễm, là cuốn sách thứ nhất của nhà xuất bản Khởi Nguyên.

Tập truyện này được phổ biến ít ngoài thị trường. Điểm đặc biệt là nhan đề Gác Chuông Giáo Đường không là tên một truyện nào trong tập truyện.

Về nhà Khởi Nguyên của Bích Hoài, đây là một nhà xuất bản mới mẻ. Nghe đâu Bích Hoài gặp rắc rối với tác giả của cuốn sách thứ nhất của nhà xuất bản. Thật không may. Người viết tin này mong rằng người chủ trương nhà xuất bản Khởi Nguyên sẽ tai qua nạn khỏi.

■ Một số báo dành cho tuổi thơ

Sách báo Tuổi Thơ hiện nay, về phương diện sinh hoạt khá đông đảo. Nhưng tờ báo đáng khuyến khích rất hiếm hoi. Cách đây 2 tháng tạp chí Trình Bầy đã trình bày một số báo về tuổi thơ, dưới cái nhìn của lập trường và màu sắc của tờ báo. Ngày 15-5-1971, tạp chí Ý Thức đã dành nguyên một số báo rút về tuổi thơ. Số báo này được thực hiện bởi các tác giả tuổi thơ thời danh: Nhật Tiến, Từ Kế Tường, Đinh Tiến Luyện và các cây viết tên tuổi.

Tuổi thơ hiện nay là một vấn đề, như đã nói ở trên, đang

được chú trọng; Ý Thức số đặc biệt tuổi thơ đã đóng góp nhiều phát biểu quyết liệt nhưng ôn hòa, xây dựng.

■ Đêm thơ nhạc cho quê hương tại Tuy Hòa

Đêm chúa nhật, 23.4.71, một đêm Thơ Nhạc dành cho Quê Hương do Hội Ái Hữu Học Sinh Sinh Viên Phú Yên, đã được tổ chức với trên một nghìn người đi dự. Phần đông là giáo chức, đại diện chính quyền, sinh viên và học sinh các trường Trung Học trong tỉnh. Chương trình gồm hai phần: Nhạc cho Quê Hương, và những bài thơ Kháng Chiến. Ở giữa hai phần này, có phần độc tấu Tây Ban Cầm do giáo sư Hà đảm trách. Phần nhạc, có nhiều hợp ca và đơn ca của học sinh các trường Trung học Nguyễn Huệ, Bồ Đề... Xuất sắc nhất là các anh Phạm Cao Hoàng, và Đình Quảng. Nhạc của Phạm Duy, Trịnh Công Sơn, Vũ Đức Sao Biển đã được trình bày. Nhiều nhất là những bản nhạc dành cho Quê Hương mới mẻ, xúc động của anh Vũ Đức Sao Biển. Phần Thơ, những bài thơ yêu nước thời Kháng Chiến và những bài thơ dành cho Tình Yêu Quê Hương đã được diễn ngâm. Nghệ thuật diễn tả, ngâm thơ của anh Phạm Cao Hoàng đã làm xúc động mọi người. Chúng tôi được anh Phan Long Côn, đại diện Hội A.H.H.S.S.V.P.Y. cho biết đây là một khởi đầu cho những sinh hoạt Văn Hóa và Xã Hội sẽ được thực hiện dần của Hội. Tưởng cũng nên ghi thêm là, qua lời cảm tạ của anh Trần Huệ Ân (trưởng khối Văn Hóa) thì các dự định gần gũi là sẽ tổ chức nhiều buổi nói chuyện về các đề tài Văn Hóa, Giáo Dục, triển lãm tranh, mở lớp miễn phí ban đêm, và cố gắng thành lập một Phú Yên Nghĩa Thục để đáp lại chút tình cho xứ sở. Ở tỉnh lẻ, có được những hoạt động như vậy, kẻ cũng thực đáng khích lệ và hoan nghênh. ■ ■

(P.T ghi)

Độc một cuốn sách

MÙA THU ĐÔNG KINH

Tác giả: TRẠM NHIÊN

MÙA thu Đông Kinh là một cuốn sách mỏng mảnh (32 trang, khổ nhỏ) của Trạm Nhiên do nhà xuất bản Anh Đào ấn hành. Là

một lá thư về từ Nhật Bản, được viết bởi một nhà sư. Viết trong sáng, êm đềm và sâu sắc. Có rất nhiều đoạn giới thiệu về Nhật Bản rất hữu ích như: «Thiên nhiên được trọng vọng, nên chỉ người Nhật đã lấy núi Phú Sĩ để biểu trưng cho sự trường tồn và vẻ đẹp đặc biệt của xứ Nhật» (trang 7).

Dù viết rất trong sáng êm đềm, nhà sư Trạm Nhiên còn chứng tỏ có một kiến thức vô nhiều mặt: đạo học, thiên nhiên, lịch sử.

Với những độc giả chưa bao giờ đặt chân lên đất Nhật, nghiên cứu về đất Nhật, Mùa Thu Đông Kinh sẽ giới thiệu nhiều điều rất lý thú:

«Mùa thu người Nhật gọi là mùa đọc sách và ăn», «Anh đi lên phía bắc về miền Nikko, nơi đây rừng cây vào thu vàng ối đỏ cả đất trời. Đặc biệt nhất là mùa thu đi xem lá vàng, gọi là lá Hồng diệp...» (trang 9)

«Trà mi, em có nghe tiếng đàn kô-tô chưa? Tâm hồn anh hoài cổ nên những gì biểu thị cho buồn xa vắng, tĩnh lặng đầy lý trí anh đều say, mê ngay. Vì thế khi nghe tiếng đàn kô-tô anh như thấy cả trời quá khứ thân thương dần trải mênh mông. Tiếng đàn kô-tô như đàn độc huyền của ta nhưng kêu to mạnh hơn một chút. (trang 11)

Trăng mùa thu của Nhật không đẹp bằng mùa đông, người bạn bảo thế. Trăng mùa đông được tôi luyện trong cái lạnh cao dày nên già dặn, sắc sảo hơn trăng thu. Tuy vậy, với anh, trăng thu vẫn đẹp mịn màng. Trong một đêm trăng ở Nikko anh nghe tâm hồn ngưng đọng nhịp thở địa đàng. Anh trôi giạt vào hư linh sâu thẳm của trời đất ầu thơ nào chúng ta đi chơi dưới trăng bên kia chân núi Sam ấy. Ngày ngày trải rộng tuổi xanh trên lá thu vàng giăng cánh rộng, chợt nghe như bị đẩy vào xa khuất bao tiền kiếp mịt mù (trang 15).

«Mỗi nhà có một cái chuông nhỏ để gọi cửa. Tiếng chuông khẽ rung leng keng nghe trầm tĩnh ngọt ngào hương gió bình yên của đời sống của quá khứ thư nhàn, ít có nhà nào sử dụng chuông điện bấm vang rân chát chúa, giật mình» (trang 25).

Bưu điện làm việc rất nhanh, 10 giờ sáng gửi thơ xuống Osaka, 8 giờ tối đã có bạn lên Đông Kinh chơi với ta rồi. Khắp Đông Kinh có 5 triệu điện thoại công cộng, bỏ 10 yen là sử dụng ngay. Điện tín khẩn là có xe gắn máy màu đỏ, người bưu tá đội nón đỏ; gõ cửa đưa

đến nay, dù ban đêm, bất cứ giờ nào. Cái bờ ngõ nhất cho du khách là tại đây nhà không số đường không tên. Nhật không mất độc lập nên giữ nguyên hệ thống xưa. Thí dụ khu Tân Túc phía đông, Nguyễn gia trang, vậy là thơ đi tới. Người đi thơ cha truyền con nối. Ai ở đâu ở đó, cố định quá lâu rồi, nên anh đi thơ thuộc lòng hết. (trang 24)

Chữ viết của Nhật có hơi bất tiện. Họ dùng chữ Hán và chữ Nhật (cùng chữ Hán nhưng bỏ bớt bộ và qui định thanh âm trọc âm rấp vẫn gọi là Hiragana) chữ Hán gọi là Kanji, còn có loại chữ nữa mới chế gọi là Katakana dùng để ghi âm các tiếng ngoại quốc. Sinh viên có ít người thạo chữ Nhật. (trang 27)

Với một số trang tạo thành một cuốn sách mỏng manh và đủ mỏng manh, nhà sư Trạm Nhiên đã giới thiệu về Nhật Bản, một nước đang thanh bình, qua hình thức một lá thư, qua bút pháp tùy tính làm người đọc được đọc trong những tình cảm tốt đẹp nhất. Mùa Thu Đông Kinh được viết, như trên đã nói, trong sáng và chân thành, cuốn sách đã thành công vì thế.

Ngoài ra Mùa Thu Đông Kinh rất xứng đáng cho các em thiếu niên có trong tủ sách của mình vì Mùa Thu Đông Kinh sẽ cống hiến cho các em những ý niệm tốt đẹp, cũng như sẽ cống hiến cho các em kiến thức và những tình cảm tốt đẹp khác ■ ■

H. M. H.

Xem một phòng tranh

■ Triển lãm tại Viện Đại Học Vạn Hạnh

TRONG thượng tuần tháng 5 vừa qua, Viện Đại Học Vạn Hạnh đã tổ chức một phòng triển lãm tranh của các họa sĩ Trung Tâm Liễu Quán (Huế) và của các họa sĩ cũng như sinh viên Mỹ thuật Viện Đại Học Vạn Hạnh.

Phòng tranh của T.T Liễu Quán Huế tràn ngập năm mươi bức sơn dầu, lụa của tám Họa Sĩ nổi danh. Trước hết, Họa Sĩ Vĩnh Phối đưa người xem vào con đường lý tưởng không lối thoát, những gút mắc tột cùng, những biến thái siêu nhiên mà họ không tài nào tự giải quyết nổi. Những gút mắc ấy thường qui tụ tại một điểm rồi lần theo màu sắc lung

linh, phân tán bằng nét dao điều luyện. Nhưng rồi, nhờ có Thiềm quốc Hùng dùng nét thủy mặc đưa người xem trở về với thực tại, với quá khứ nền nghệ thuật ảnh hưởng Tàu bằng đường nét nhẹ nhàng, thanh thoát. Thế cũng chưa đủ, Họa Sĩ Đình Cường còn dắt người xem vào tận thế giới tĩnh lặng của màu xanh như giấc mơ từ một tiềm thức hay một quảng không vô tận nào đó. Ngược lại, Hồ hoàng Đài có cao vọng vĩ đại là dùng những mảnh giấy vụn để tạo nên Cổ Đô thân yêu trầm lặng, sống mãi trong lòng người dân Việt mà chiến tranh đã vô tình dẫm nát. Cạnh đó, Phan xuân Sanh và Phạm đăng Trí lại muốn con người bắt diệt bằng những lý tưởng siêu thoát như một bông hồng nở dưới ánh sáng Từ Bi. Họa Sĩ Đỗ kỳ Hoàng khác hơn mọi người với mấy tấm sơn mài mà không kém phần điều luyện. Cuối cùng, Tôn thất Văn đưa vào đó một chất liệu lãng mạn của màu sắc như nụ cười để tô thêm nét diễm kiều.

Và bây giờ, phòng tranh lớp Mỹ thuật có sắc thái đặc biệt hơn cả. Bằng những bức tranh nhỏ, lối trang trí nhẹ nhàng, thâm mỹ như đưa người xem đi giữa vườn xuân có nắng mới, tiếng cười. Vườn xuân ấy với những bông hoa vừa chớm nhưng hương sắc khá nồng, thanh thoát, đang chấp cánh bay cao.

Thật vậy, với tác phẩm "Đừng nói ai nghe" của Vũ quốc Hưng là một sự thâm lén bằng tất cả trình nguyên như trang giấy học trò đã làm người xem tức tưởi. Và rồi, tất cả mơ mộng, tình tứ ấy của tuổi trẻ phải dừng lại trước tiếng gầm thét của bom đạn, khiến tiếng ấy phải uất nghẹn, đè đôi bàn tay thấp ngà ôm ấp cánh hoa tình thương mà vượt ve. Bằng mọi giá, Kiều-phạm-minh-Nguyệt đã muốn cho nó nở mãi dù phải nằm giữa bức tường kiên cố. Một con chim câu đậu trên nón sắt nơi bãi chiến khi nắng chiều đã tắt của Nguyễn thị Nga. Một con thuyền bát nhã vượt bến mê của Lê Điệp. Một con chim câu khác đôi mắt theo sự hun hút đau thương như Trần thị Mậu. Và, một đóa sen nở bên vòng kẽm gai của Nguyễn văn Đình.

Tất cả những bức tranh trên tuy màu sắc và đường nét chưa vững, nhưng đã chứng tỏ một sự cố gắng vượt bực và nhiều hứa hẹn tương lai ■ ■

HỒNG PHONG

Nghệ một băng nhạc

TÌNH HỒNG CHO EM

NHỮNG người đã từng ngây ngất với những nốt nhạc trong một bài hát tiền chiến, những người đã từng thích thú ngay từ lúc đầu với nhạc Trịnh Công Sơn và hàng bao năm nay với nhạc của Phạm Duy sẽ thất vọng với tập nhạc Tình Hồng Cho Em của nhạc sĩ Hoàng Thi Thơ. Ít nhất là trên những câu hát, nghĩa của những câu hỏi. Mặc dù các nhan đề cho tập Tình Hồng Cho Em rất thơ mộng: Niềm đau của cát, Kinh cầu tình yêu, Tạ Tình, Dân buồn, Ru nhau, Lòng Ngọc, Góc trời của ta, Rồi một ngày.

Qua những nhan đề trên (nhan đề phụ), chính là Tình Hồng Cho Em số 1, số 2, số 3... v...v... người ta chờ đón những bài hát được hát lên, lần thứ nhất trong một chương trình của chính tác giả trên truyền hình. Lần đó, với những khán thính giả sành nghe nhạc, họ cảm thấy kém khích lệ.

Tuy nhiên ảnh hưởng của chương trình Hoàng Thi Thơ khá sâu rộng bởi những màn vũ «vĩ đại» của Lưu Hồng, nên tập nhạc đã được bày bán trên các sạp bán nhạc và tiệm sách. (Bây giờ vẫn bày đầy rẫy ở những nơi đó). Nhìn tập nhạc, phần hình thức, dù bìa cũng Offset, nhưng phần hình thức đã cho thấy khó so sánh được với những tập nhạc khác, kể cả với Lê Uyên Phương. Có người cho rằng Hoàng Thi Thơ chỉ có một thời là thời «Trăng rụng xuống cầu», do đó với những người trẻ lúc này, Hoàng Thi Thơ đã không thể làm họ rung cảm.

Về các bài hát, bài nào cũng tương tự như nhau nên việc trích ra sẽ chiếm mất thì giờ và chiếm mất trang báo.

Lần thứ hai, để giới thiệu và quảng cáo thêm về Tình Hồng Cho Em, trong một chương trình HTT mới nhất, Tình Hồng Cho Em đã được trình diễn bởi các ca sĩ nổi danh: Khánh Ly, Thanh Lan. Nhưng các ca sĩ này đã thất bại. Điều này càng chứng tỏ Tình Hồng Cho Em đã làm cho các ca sĩ đã thành công cũng thất bại.

Thậm năng thưởng thức của thính giả rất tinh tế, họ luôn luôn

trực cảm được những gì là nghệ thuật. Như trường hợp với nhạc Phạm Duy, Trịnh Công Sơn. Tình yêu của những tác giả vừa nói được cảm thức và quan niệm rất minh trí. Về Tình Hồng Cho Em, người ta khó cảm nổi cách bằng tỏ tình yêu bằng những ngôn ngữ mà ý nghĩa không bắt người nghe nhìn nhận.

Dù được trình bày bởi Khánh Ly, Thanh Lan, Tình Hồng Cho Em cũng không hề được cứu vãn.

Thật đáng tiếc cho nhạc sĩ Hoàng Thi Thơ ■ ■

Xem vô tuyến truyền hình

TI VI lúc này đã bắt đầu «tiến bộ» hết sức, như trong màn kịch tối 25-4-71, Túy Phụng đã ăn mặc đến độ làm nổi gai ốc người tự trọng. Đó là cách ăn mặc chỉ như có cái nịt vú không. Cho dù vai trò của vở kịch đi nữa, có lẽ ít ai không cảm thấy phiền bức trước việc ăn mặc một cách rất là quái gở của Túy Phụng. Vở kịch còn đang nói đến một việc khác, đó là vai nữ do một cô gái đóng kịch chỉ đáng bắt đầu đi học trở lại nghề đóng kịch. Nhân danh nghệ thuật, khán thính giả rất ghê sợ những thứ vừa nói ở trên. Mong rằng quý vị trên nên tự trọng nhiều hơn. Đã đến lúc không thể im lặng trước những màn kịch chống kịch nhất, vô tình làm nhục cả nền kịch nghệ Việt Nam nên bắt buộc chúng tôi phải viết những hàng «sửa sai» trên.

■ Chương trình ca nhạc Shot-guns

Shotguns, sau Jo Marcel, hiện đang gây được nhiều cảm tình với thính giả qua các băng nhạc của ban này. Và mới đây trong chương trình Shotguns trên truyền hình, ban này đã cố gắng diễn một chương trình ca nhạc khá chọn lọc. Cô Thái Thanh và những ca sĩ hát có thể gây được xúc động. Các bài hát cũng được chọn lọc. Do đó chương trình của Shotguns là một chương trình vượt lên rất nhiều chương trình rất hạ đẳng hiện nay.

Hãy cố gắng hơn nữa, lúc đó Shotguns sẽ được chờ đón hơn hiện nay.